

MEĐUNARODNI MONETARNI FOND

REPUBLIKA HRVATSKA

Drugo preispitivanje u okviru *stand-by* aranžmana i zahtjev za odgodu ispunjavanja kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa

Sastavili: Sektor za Europu I i Sektor za razvoj i reviziju politike
(u suradnji s ostalim sektorima)

Odobrili: Carlo Cottarelli i Anthony Boote

29. listopada 2003.

- Članovi Misije MMF-a, gospoda Flickenschild (voditelj Misije), Eskesen, Konuki (svi iz EU1), Dodzin (PDR) i Norregaard (stalni predstavnik), su u Zagrebu od 4. do 17. rujna 2003. proveli drugo preispitivanje provedbe programa u okviru 14-mjesečnog *stand-by* aranžmana koji je odobren u iznosu od 105,88 milijuna SPV-a (29 posto kvote) - hrvatske vlasti tretiraju *stand-by* kao aranžman sklopljen kao mjera opreza. Članovi Misije su usko surađivali sa zaposlenicima Regionalnog ureda Svjetske banke u Zagrebu.
- Članovi Misije su se susreli s Predsjednikom Republike Hrvatske, predsjednikom Vlade i potpredsjednikom Vlade zaduženim za gospodarska pitanja, ministrom financija, ministrom zdravstva, ministricom obrane, guvernerom Hrvatske narodne banke (HNB), višim dužnosnicima drugih ministarstava i državnih agencija, predstavnicima sindikata, banaka i akademske zajednice. Gosp. Stučka (OED) i zaposlenici Regionalnog ureda Svjetske banke u Zagrebu su prisustvovali nekima od navedenih sastanaka.
- Izvršni odbor MMF-a je zaključio prvo preispitivanje provedbe programa 1. kolovoza 2003. Drugo preispitivanje provedbe programa je provedeno nešto ranije kako bi se osiguralo da je ciljana prilagodba tekućeg računa na putu ostvarenja.
- Treće i konačno preispitivanje provedbe programa je planirano u razdoblju od 4. do 17. prosinca 2003., odnosno nakon održavanja parlamentarnih izbora 23. studenoga 2003.

Sadržaj

- I. Najnovija gospodarska kretanja i provedba politike
- II. Program do kraja 2003.
 - A. Monetarna i tečajna politika i nadzor financijskog sektora
 - B. Fiskalna politika
 - C. Strukturne reforme
- III. Izgledi i strategija hrvatskih vlasti za 2004.
- IV. Ocjena članova Misije

Okvir

1. Rezultati provedbe programa do 30. rujna 2003.

Slike u tekstu

1. Kamatne stope na tržištu novca
2. Stanje blagajničkih zapisa HNB-a u kunama

Slike

1. Kretanja u realnom sektoru gospodarstva, 1996. - 2003.
2. Inflacija mjerena cijenama na malo i cijenama pri proizvođačima, 1996. - 2003.
3. Razlika prinosa na državne obveznice, 1997. - 2003.
4. M4 i krediti banaka privatnom sektoru, 2002. - 2003.
5. Kretanja tečaja, 1998. - 2003.
6. Indikatori konkurentnosti, 1995. - 2003.

Tablice

1. Ključni makroekonomski indikatori, 2000. - 2004.
2. BDP prema kategorijama rashoda, 2000. - 2004.
3. Postignuti rezultati u okviru *stand-by* aranžmana tijekom prvih devet mjeseci 2003.
4. Platna bilanca, 2001. - 2004.
5. Tekuće transakcije, inozemna izravna ulaganja i reinvestirana dobit, 2001. - 2004.
6. Inozemni dug prema domaćim sektorima
7. Monetarni računi, 2001. - 2004.
8. Indikatori financijskog zdravlja bankovnog sustava
9. Stanje duga proračuna konsolidirane opće države
10. Operacije proračuna konsolidirane opće države prema ekonomskim kategorijama na obračunskom načelu, 2001. - 2004.
11. Operacije proračuna konsolidirane opće države prema ekonomskim kategorijama na obračunskom načelu
12. Bilanca štednje i investicija, 2000.- 2004.
13. Predloženi uvjeti u okviru *stand-by* aranžmana u četvrtom tromjesečju 2003.
14. Plan povlačenja sredstava u sklopu *stand-by* aranžmana

15. Projekcija obveza prema Fondu na 30. rujna 2003. prema planu povlačenja sredstava
16. Indikatori sposobnosti podmirivanja obveza prema Fondu, 2003. - 2010.
17. Indikatori eksterne i financijske osjetljivosti, 1998. - 2003.
18. Indikatori potrebnog zaduživanja u inozemstvu, 2001. - 2007.

Dodaci

1. Odnosi s Međunarodnim monetarnim fondom
2. Odnosi sa Svjetskom bankom
3. Pitanja vezana uz statistiku
4. Transakcije vezane uz ugovor o licenciranju patenta jednog velikog hrvatskog poduzeća - priroda transakcija i njihov prikaz u platnoj bilanci
5. Analiza održivosti

Tablice u Dodacima

19. Temeljni statistički indikatori
20. Okvir održivosti javnog duga, 1997. - 2007.
21. Okvir održivosti inozemnog duga, 1997. - 2007.

Prilog I.

- I. Pismo namjere

I. NAJNOVIJA GOSPODARSKA KRETANJA I PROVEDBA POLITIKE

1. **Usprkos slabijem ostvarenju u gospodarstvima koja okružuju Hrvatsku, domaća je gospodarska aktivnost ostala snažna u uvjetima niske inflacije.** Potaknut snažnim investicijama, realni je BDP na godišnjoj razni zabilježio porast od 5 posto u prvoj polovici 2003. Industrijska proizvodnja i promet u trgovini na malo su porasli za 5,5 posto i 5 posto u prvih osam mjeseci 2003. u odnosu na isto razdoblje u 2002. (Slika 1.). Godišnja stopa inflacije mjerene cijenama na malo je smanjena sa 2,3 posto zabilježenih na kraju 2002. na 1,6 posto u rujnu 2003., dok je stopa temeljne inflacije iznosila 0,9 posto. (Slika 2.). Zbog povoljnijih proizvodnih i inflacijskih trendova, članovi Misije su revidirali svoje projekcije realnog BDP-a i prosječne inflacije mjerene cijenama na malo u 2003. sa 4,2 posto i 3 posto na 4,7 posto i 1,75 posto (Tablice 1. i 2.).

2. **Tekući račun platne bilance ostaje slab iako noviji podaci ukazuju na određena poboljšanja.** U prvoj polovici 2003. deficit tekućeg računa platne bilance je u odnosu na projekciju godišnjeg BDP-a premašio za 0,8 posto BDP-a projekciju deficita danu u sklopu prvog preispitivanja. Premda su ostvareni turistički prihodi daleko iznad očekivanih, tekući račun nije zabilježio očekivano poboljšanje zbog brzog rasta uvoza i velikog povećanja odljeva prihoda od investicija. Međutim, reinvestirani prihoda od investicija je bio za 0,7 posto BDP-a veći od onoga koji je bio naveden u projekciji danoj u sklopu prvog preispitivanja i tako značajnim dijelom doprinio pogoršanju tekućeg računa.¹ Preliminarni podaci za treće tromjesečje ukazuju na rekordne prihode od turizma i usporavanje robnog uvoza te sugeriraju da je tekući račun platne bilance na putu prilagodbe. Program sada predviđa da će deficit tekućeg računa biti smanjen na 5,9 posto BDP-a, u usporedbi sa 5,5 posto BDP-a navedenih u prvom preispitivanju. Usprkos slaboj platnoj bilanci, razlika prinosa na hrvatsku obveznicu (engl. *stripped spread*) iz EMBI* indeksa je smanjena sa 150 baznih bodova na početku kolovoza na 115 baznih bodova na kraju rujna (Slika 3.).

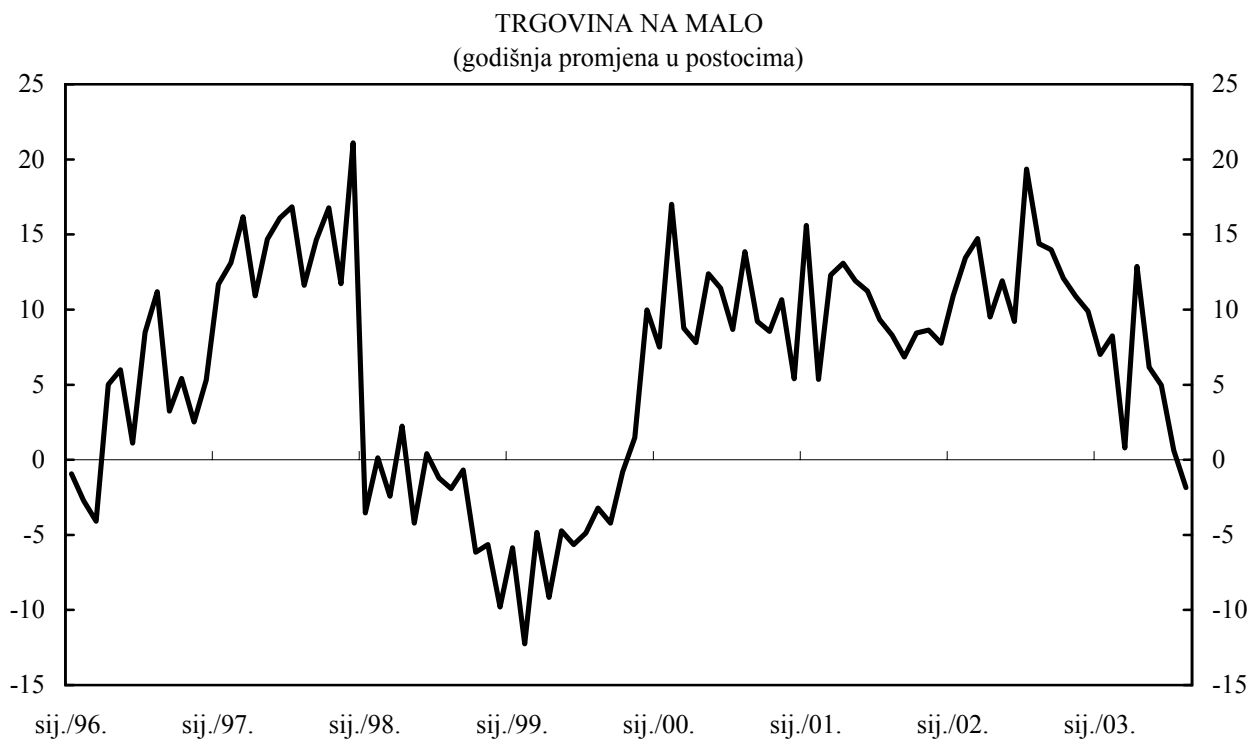
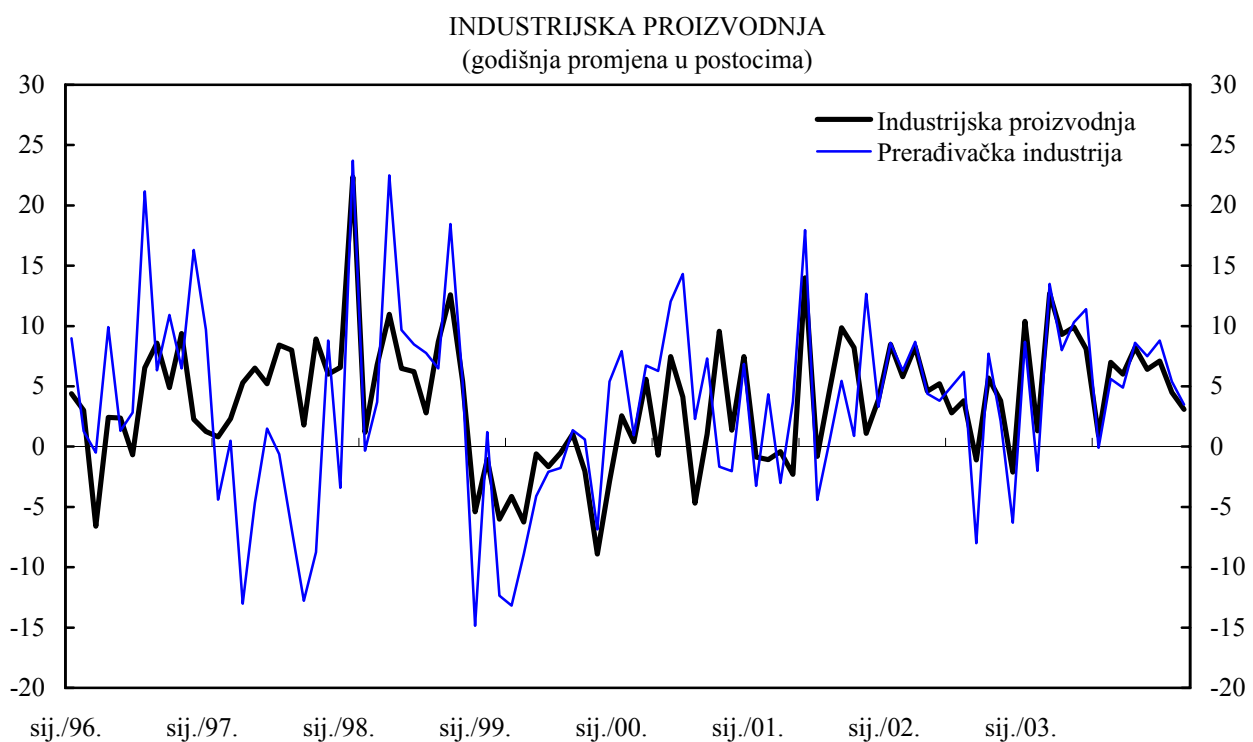
3. **HNB je pooštrio monetarnu politiku i tako odgovorio na povećanje deficita tekućeg računa platne bilance.** Pored administrativnih gornjih granica za rast kredita, uvedenih u siječnju 2003. (vidi *IMF Country Report* br. 03/252)², HNB je početkom rujna 2003. povećao udio obvezne pričuve na deviznu pasivu banaka koji se izdvaja u kunama za 10 postotnih bodova, na 35 posto, kako bi apsorbirao kunsku likvidnost. Tržite novca je na ovu mjeru reagiralo povećanjem kamatnih stopa koje su sredinom rujna porasle sa oko 4,5 posto na 9 posto, nakon čega je uslijedilo njihovo smanjivanje na razinu od 7 do 8 posto. Administrativna ograničenja za rast kredita su rezultirala usporavanjem njihovog rasta na procijenjenih 12,75 posto tijekom prvih osam mjeseci 2003. (nakon prilagodbe za tečajna kretanja i pokušaje banaka da

¹ U podatke o tekućem računu platne bilance u 2003. nije uključeno 328 milijuna američkih dolara koji se odnose na izravno reinvestiranu dobit inozemnih investitora nastalu revalorizacijom ugovora o licenciranju patenta jednog velikog hrvatskog poduzeća u 2002. (vidi Dodatak IV. u kojem su objašnjeni priroda transakcije i njezin prikaz u statistici platne bilance).

* Emerging Market Bond Index (hrv. Indeks obveznica na tržištima u nastajanju)

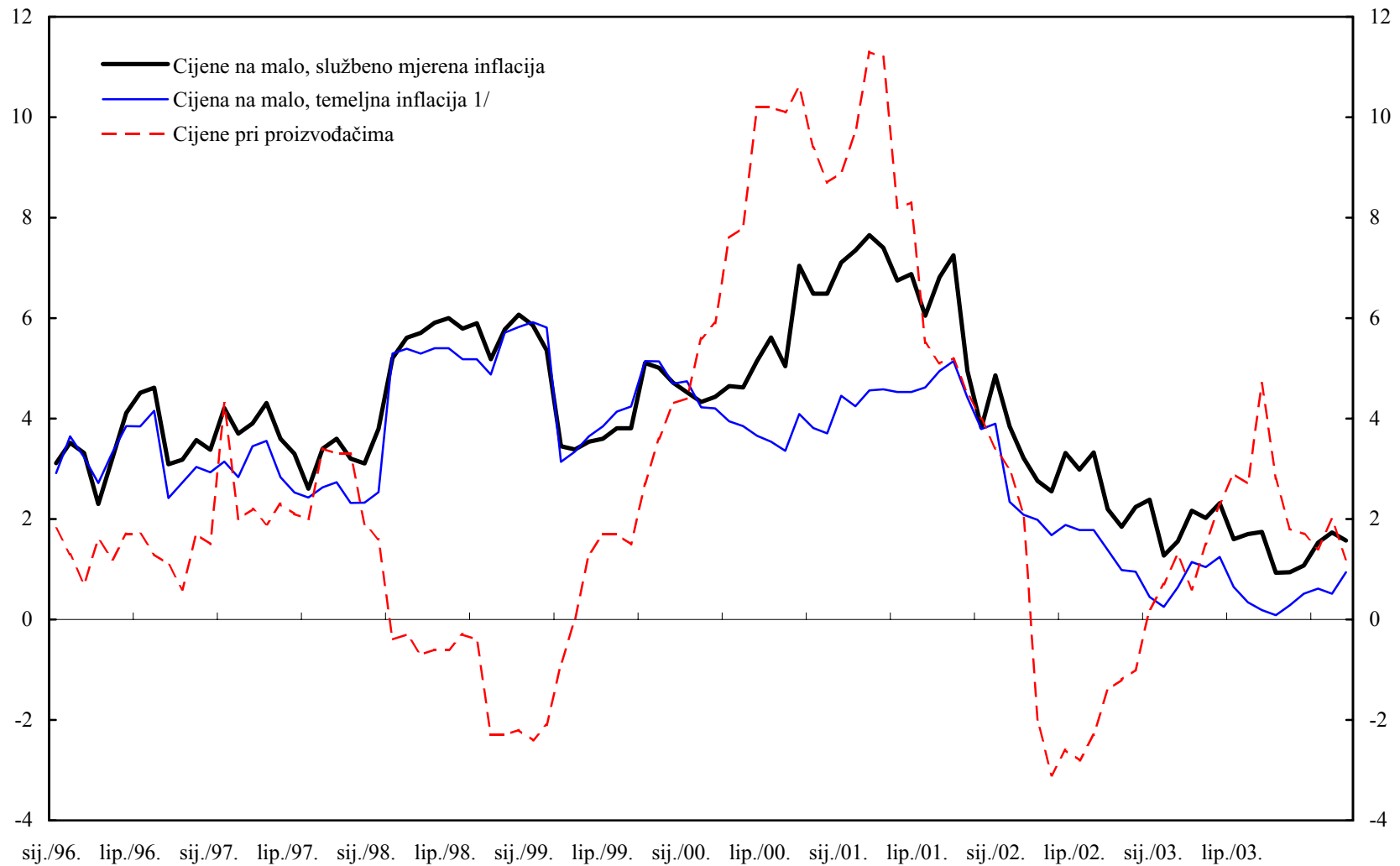
² Banke s rastom kredita većim od 4 posto u jednom tromjesečju su bile obvezne upisati blagajničke zapise HNB-a uz kaznenu kamatu i u vrijednosti dvostruko većoj od ostvarenog prekoračenja rasta plasmana. Istovremeno, banke su bile obvezne povećati minimalno potreban iznos kratkoročnih deviznih potraživanja koje moraju održavati u odnosu prema deviznim obvezama na 35 posto do kraja ožujka 2004.

Slika 1. Hrvatska: Kretanja u realnom sektoru gospodarstva, 1996. - 2003.

Izvor: Državni zavod za statistiku

Slika 2. Hrvatska: Inflacija mjerena cijenama na malo i cijenama pri proizvođačima, 1996. - 2003.
(godišnja promjena u postocima)

Izvori: Državni zavod za statistiku i Hrvatska narodna banka

1/ Ne uključuje cijene energije i administrativno regulirane cijene.

Slika 3. Hrvatska: Razlika prinosa na državne obveznice, 1997. - 2003.
(u baznim bodovima)

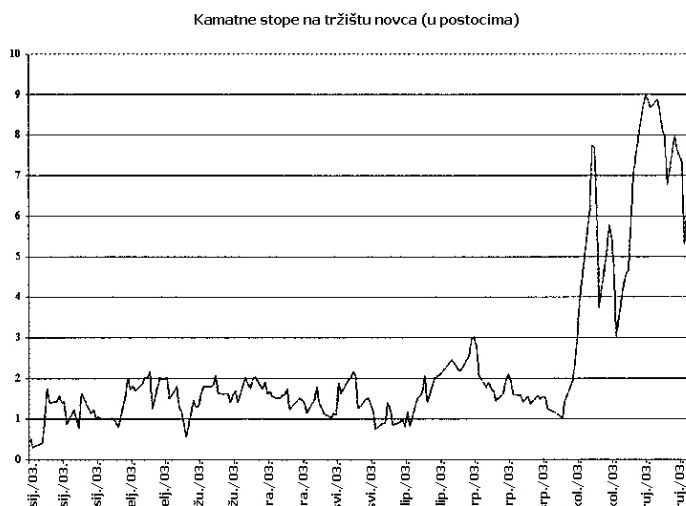

Izvor: JP Morgan

1/ Razlika između ponderiranog prosjeka prinosa po državnoj obveznici svake države, izračunatog nakon isključivanja kolateraliziranog dijela obveznice, i ponderiranog prosjeka prinosa po američkim državnim obveznicama s istim rokom dospjeća.

izbjegnu poštivanje propisanih limita kroz sekuritizaciju i transfere aktive na svoje matične banke), u usporedbi sa 20,5 posto zabilježenih u istom razdoblju 2002. Promatrano na godišnjoj razini krediti poduzećima su značajno smanjeni sa 20,5 posto na kraju 2002. na 8,25 posto u kolovozu 2003., dok je rast kredita stanovništvu ostvario skromno smanjenje sa 43 posto na 31,5 posto u istom razdoblju (Slika 4.). Kuna bilježi stabilan trend kretanja u odnosu na euro od početka travnja 2003., a HNB nije intervenirao na deviznom tržištu (Slika 5.).

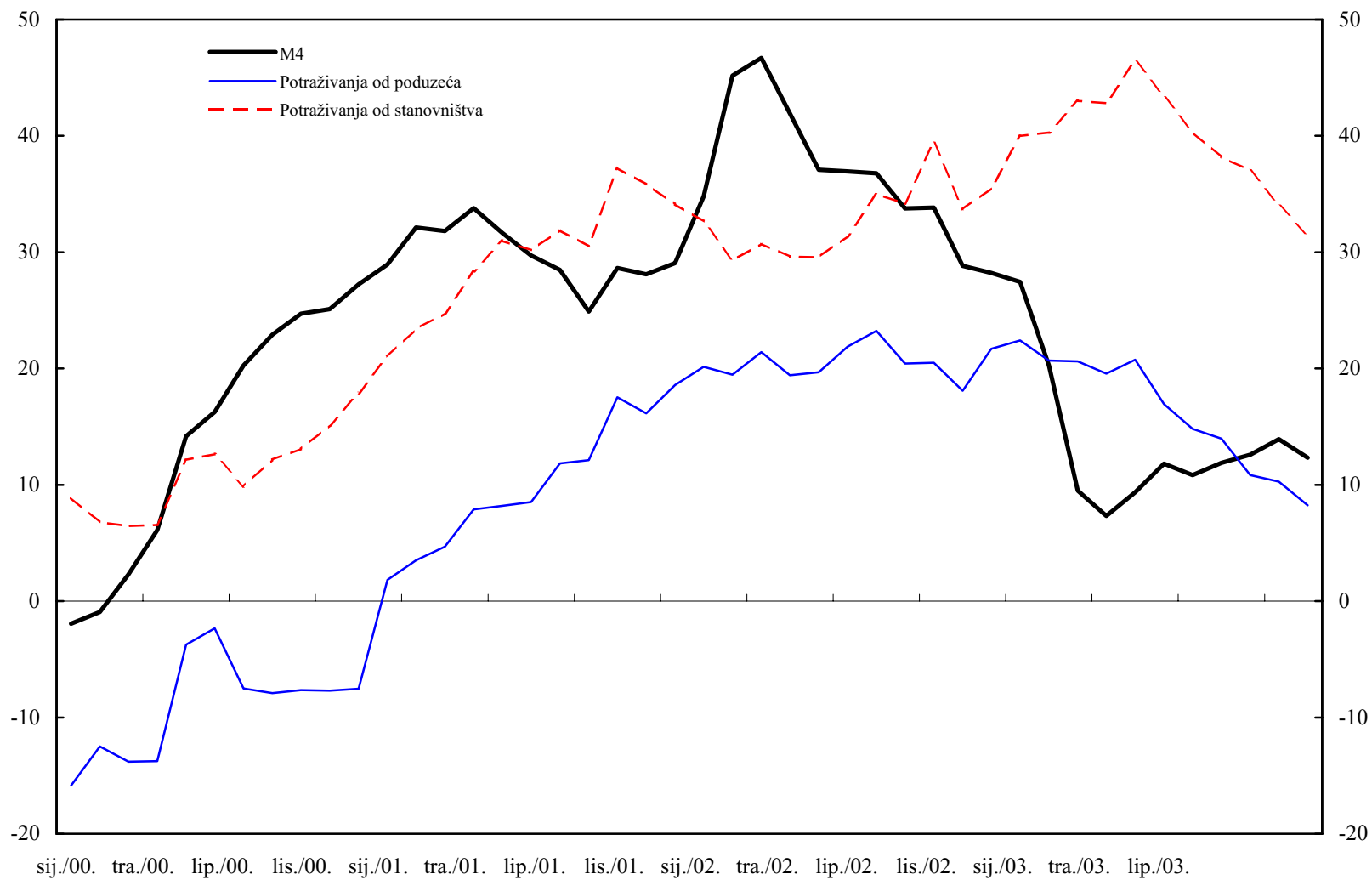
4. Fiskalni rezultati su poboljšani, a izgledi za dostizanje ciljanog deficita proračuna opće države od 4,6 posto BDP-a u 2003. su dobri. Nakon privremenog pada razine prihoda u drugom tromjesečju, preliminarni podaci o prihodima ostvarenim na razini središnje države u trećem tromjesečju pokazuju da je zabilježen pad snažno nadoknađen u gotovo svim kategorijama. Niža razina prihoda u drugom tromjesečju se uvelike može pripisati sljedećim čimbenicima: (i) precijenjenom učinku širenja osnovice za doprinose za socijalno osiguranje, (ii) gubitku zabilježenom na području carina zbog provedbe trgovinskih sporazuma³ koji je bio veći od očekivanoga, i (iii) izrazitim padom neporeznih prihoda. Ukupni rashodi ostvareni tijekom prve polovice ove godine su u skladu s projekcijama iz programa. Masa plaća je premašila programom definiranu razinu uglavnom zbog sporijeg otpuštanja i veće isplate otpremnina u sektoru obrane.⁴ To je kompenzirano (i) manjim rashodima za kupovine robe i usluga (bez plaća proračunskih korisnika), (ii) uštedom, odnosno nižim rashodima za plaćanje kamata do kojih došlo zbog nižih kamatnih stopa i slabljena američkog dolara, i (iii) manjim potporama seljacima zbog pada u poljoprivrednoj proizvodnji koji je prouzročila suša. Noviji podaci pokazuju da se rashodi ostvaruju u skladu s planiranom dinamikom, iako su rashodi za izgradnju autocesta veći očekivanih.

³ Hrvatska provodi smanjene carinskih tarifa u skladu sa sporazumima o trgovini koje je sklopila s WTO-om, EU, CEFTA-om i bilateralnim partnerima. Tim je sporazumima obuhvaćeno više od trideset zemalja.

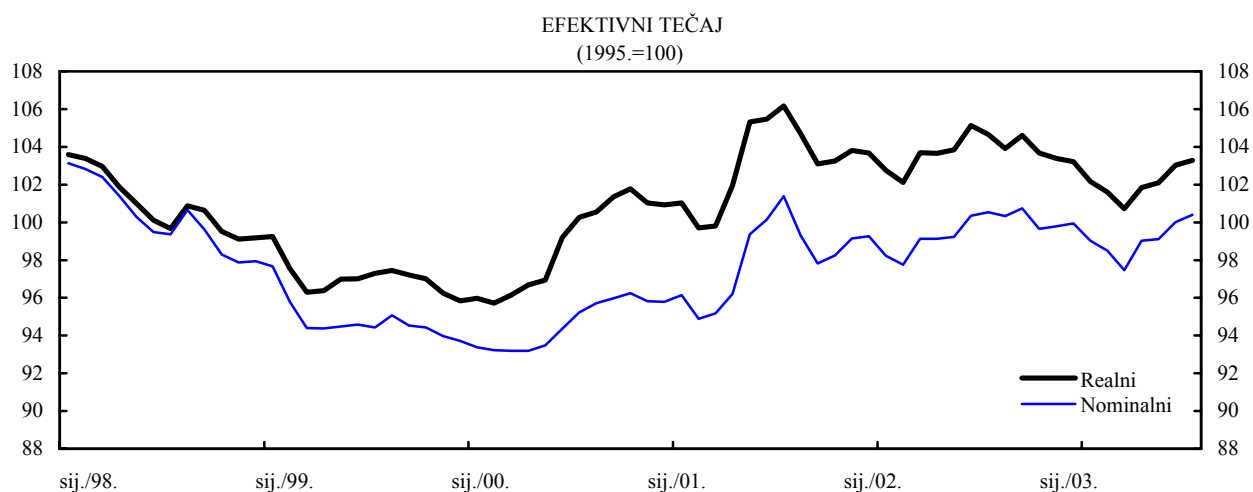
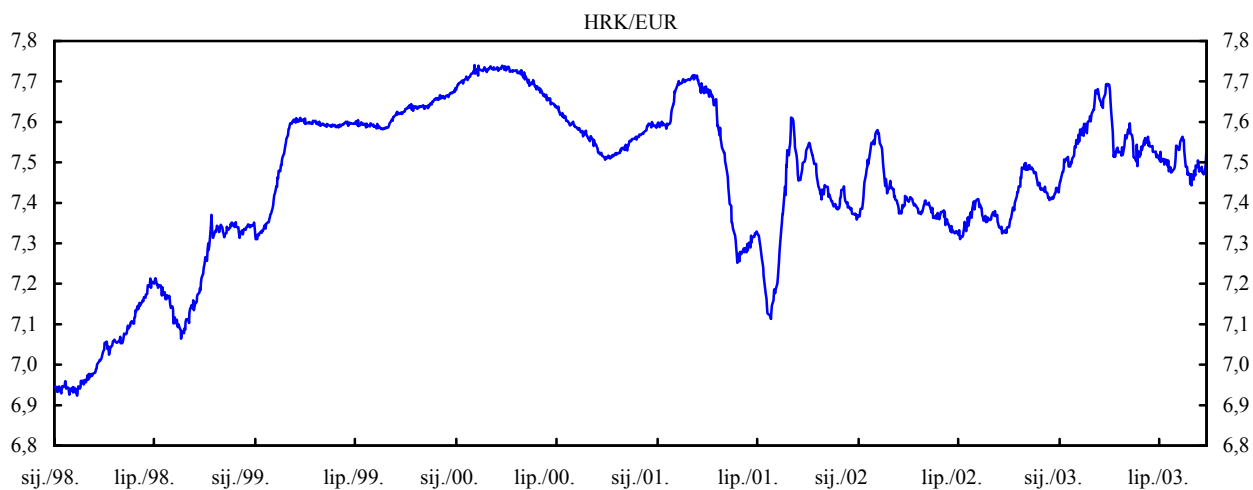
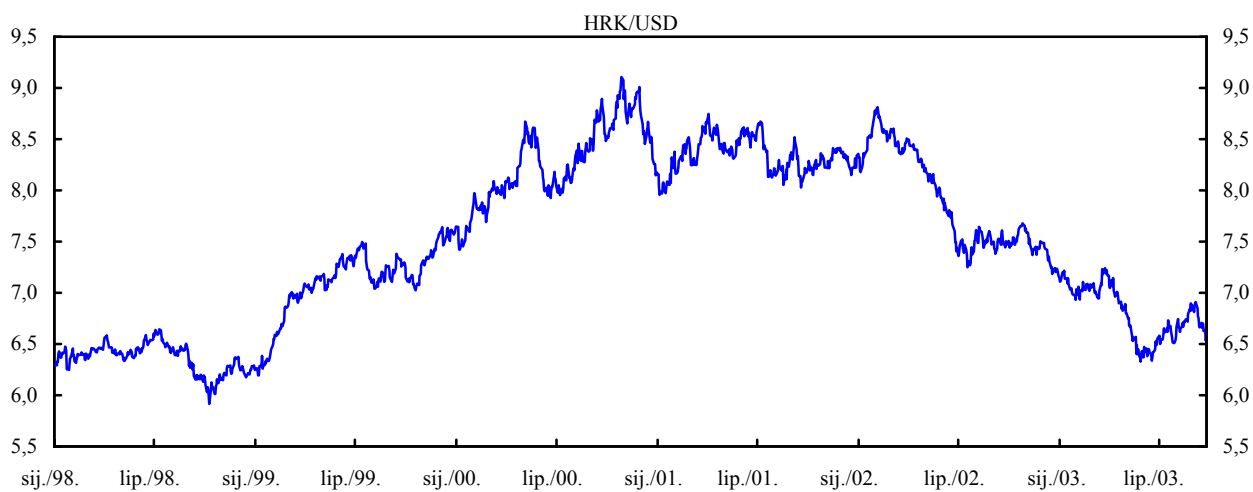
⁴ Broj zaposlenih u sektoru obrane je smanjen za oko 5.500 osoba do lipnja 2003., što je za oko 3.000 manje od planiranoga. Očekuje se da će do kraja godine broj zaposlenih u ovom sektoru biti smanjena za dodatnih 3.000 osoba. U skladu s navedenim, smanjenje broja zaposlenih bi bilo za 2.000 manje od izvorno predviđenoga. Međutim, očekuje se da će dodatnih 3.000 osoba biti prebačeno u pričuvni sastav uz plaću koja će iznositi 60 posto njihove pune plaće.

Slika 4. Hrvatska: M4 i krediti banaka privatnom sektoru, 2000. - 2003.
(godišnja promjena u postocima)

Izvor: Hrvatska narodna banka

Slika 5. Hrvatska: Kretanja tečaja, 1998. - 2003.

Izvori: Hrvatska narodna banka i Sustav informacija MMF-a

Okvir 1. Rezultati provedbe programa do 30. rujna 2003.

Svi kvantitativni kriteriji za ocjenu uspješnosti izvršenja programa određeni za kraj lipnja su ispunjeni (Tablica 3.). Očekuje se da su ispunjeni svi, osim tri, kvantitativni kriteriji za ocjenu uspješnosti izvršenja programa određeni za kraj rujna koji su bitni za okončavanje postupka drugog preispitivanja provedbe programa. Podaci o zadovoljavanju kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa određenih za kraj rujna bit će dostavljeni posebno prije sastanka Izvršnog odbora. Pored toga, Vlada je značajno nadoknadila zaostatke vezane uz zadovoljavanje strukturnih uvjeta tijekom prvog tromjesečja (vidi točku 5. ovog izvješća).

Očekuje se da je zbog nedostatne prilagodbe, koja je rezultat privremenog kašnjenja programom planiranih prihoda od djelomične privatizacije INA-e, došlo do nezadovoljavanja kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa koji se odnosi na kumulativni deficit proračuna konsolidirane središnje države. Vlada očekuje da će taj prihod primiti u listopadu 2003., a navedeni kriterij bi bio smatran zadovoljenim da je prihod primljen do kraja rujna 2003.

Kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa koji se odnosi na neto raspoložive međunarodne pričuve HNB-a nije zadovoljen u iznosu od 46 milijuna američkih dolara (što predstavlja manje od 1 posto bruto pričuva). HNB je argumentirao da bi intervencija na tržištu usmjerena na kupovinu deviza nepovoljno utjecala na njegove napore vezane uz pooštavanje monetarne politike, te da su međunarodne pričuve HNB-a i pričuve banaka na zadovoljavajućim razinama.

Kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa koji se odnosi na neto domaću aktivu HNB-a nije zadovoljen u iznosu od 46 milijuna kuna (što predstavlja jednu četvrtinu 0,1 posto BDP-a). HNB je zatražio odgodu ispunjavanja ovog kriterija jer je ostvareno prekoračenje malo.

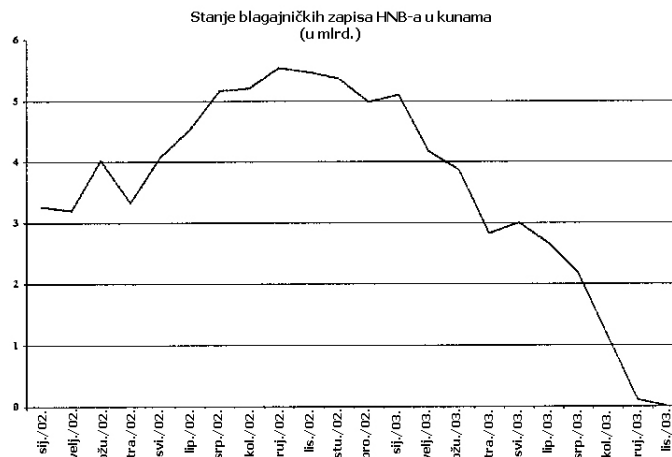
5. Vlada i Sabor su tijekom prve polovice godine nadoknadili zaostatke koji su nastali u provedi strukturnih reformi. Vlada je početkom srpnja, u skladu s točkom 16. Memoranduma o ekonomskoj i financijskoj politici (MEFP), usvojila kriterije za izdavanje garancija. Ministarstvo financija je sredinom srpnja sastavilo registar aktivnih državnih garancija u kojem su evidentirane sve nove garancije, garancije koje su istekle ili su podmirene u prvoj polovici 2003. Međutim, rad na objedinjavanju registra je još uvijek u tijeku, te će puno toga biti potrebno napraviti prije nego što bude potvrđeno da je postignut potpun obuhvat. Vlada je krajem srpnja donijela konačnu odluku o djelomičnoj privatizaciji INA-e, odnosno prihvatila ponudu mađarske naftne kompanije MOL u iznosu od 505 milijuna američkih dolara, čime su za 40 posto premašeni programom predviđeni prihodi. Međutim, prihod od prodaje nije primljen do listopada 2003. Sabor je usvojio nove zakone o stečaju, tržišnom natjecanju, trgovačkim društvima i radu u srpnju, a u razdoblju od rujna do listopada 2003. bit će usvojena još 24 zakona koja imaju za cilj usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa standardima EU.

II. PROGRAM DO KRAJA 2003.

6. **Razgovori vođeni tijekom preispitivanja provedbe programa bili su usmjereni na ocjenu adekvatnosti makroekonomske politike za dostizanje cilja vezanog uz tekući račun platne bilance.** Budući da podaci za prvu polovicu 2003. sugeriraju da to nije bio slučaj, HNB je odlučio pooštriti obveznu pričuvu. Tom je smjeru djelovanja dana prednost iz dva razloga. Prvo, nisu uočena bilo kakva netipična odstupanja deviznog tečaja te se činilo da je širenje deficita tekućeg računa platne bilance prije svega povezano s kontinuiranim kreditnom ekspanzijom. Drugo, budući da su izbori na pragu, a program za tekuću godinu se privodi kraju, nije se moglo pristupiti naglom pooštavanju fiskalne politike, iako su hrvatske vlasti prepoznale da je ona tijekom dužeg razdoblja bila djelotvoran instrument politike za ostvarivanje potrebne prilagodbe tekućeg računa. HNB je također naveo da dalje pooštavanje nije neophodno za smanjivanje deficita tekućeg računa sa 7,2 posto BDP-a u 2002. na 5,9 posto BDP-a u 2003. (Tablice 4. i 5.).⁵ HNB također nije našao potrebnim dodatno pojačati pooštrenu monetarnu politiku uvođenjem dodatne obveze izdvajanja depozita za devizne obveze banaka ili, općenito, širih oblika ograničavanja kapitalnih priljeva.

7. **Članovi Misije su izrazili zabrinutost oko povećane eksterne osjetljivosti i pozvali hrvatske vlasti da poduzmu dalje mjere ako tekući račun platne bilance ne zabilježi očekivano poboljšanje.** Nagli rast inozemnog duga je povećao osjetljivost na egzogene šokove (Tablica 6.). Hrvatske vlasti vide smanjenje deficita tekućeg računa za 1,25 postotnih bodova, na 5,9 posto BDP-a, kao prijelazni korak za ostvarivanje njihovog srednjoročnog cilja smanjivanja deficita na 3,5 posto BDP-a čime bi bila osigurana eksterna održivost (Dodatak V.). Članovi Misije su upozorili da usporavanje rasta kredita možda neće poboljšati saldo tekućeg računa u željenom omjeru jer će uvoz jednim dijelom možda biti podržan izravnim posudbama u inozemstvu, kreditima dobavljačima i lizing poslovima (potonji su značajno povećani nakon uvođenja administrativnih gornjih granica za rast kredita). Članovi Misije su također istaknuli da je povećanje minimalno potrebnih deviznih potraživanja za devizne obveze banaka ohrabrilo inozemno zaduživanje. Nadalje, na pooštrenu obveznu pričuvu na deviznu pasivu banaka bi mogla utjecati ekspanzija primarnog novca do koje je došlo zbog toga što su hrvatske vlasti pasivno prihvatile snažno smanjenje izdanih blagajničkih zapisa HNB-a i trezorskih zapisa MoF-a. Članovi Misije ohrabruju hrvatske vlasti da obuzdaju ekspanziju primarnog novca prodajom tih zapisa po višim kamatnim stopama i da, s obzirom na osjetljivost financijskog sustava, posegnu za cjenovno definiranim ograničenjima za priljeve kapitala, ako bude potrebno.

⁵ Kao što smo naveli, deficit za 2003. je za 0,5 postotnih bodova veći od onoga koji je predviđen u prvom preispitivanju provedbe programa. To je povećanje, međutim, odraz veće reinvestirane dobiti i ne povećava potrebu za inozemnim zaduživanjem.

8. **Članovi Misije nisu međutim insistirali na daljem pooštavanju politike jer se činilo da noviji podaci podržavaju projekciju tekućeg računa platne bilance hrvatskih vlasti.** Kao što je navedeno u točki 2. ovog izvješća, preliminarni podaci sugeriraju da se tekući račun platne bilance uistinu snažno oporavio u trećem tromjesečju i da je ciljani deficit od 5,9 posto BDP-a, koje su postavile hrvatske vlasti, moguće doseći. Ipak, hrvatske su se vlasti složile da će poduzeti dodatne mjere ako se na području tekućeg računa ne ostvari očekivano poboljšanje (Pismo namjere, vidi točke 6. i 10.). Nadalje, težište rada misije koja prema planu treba obaviti konačno preispitivanje provedbe programa početkom prosinca počivat će na napretku ostvarenom na području prilagodbe tekućeg računa platne bilance i mjerama politike u razdoblju nakon izbora.

A. Monetarna i tečajna politika i nadzor financijskog sektora

9. **Revidirani monetarni program za 2003. predviđa usporavanje rasta kredita i usmjeren je na podržavanje prilagodbe tekućeg računa platne bilance.** Nakon usporavanja rasta kredita koje je prisutno od travnja 2003., članovi Misije sada očekuju da će rast kredita privatnom sektoru biti smanjen na 16,25 posto u 2003. u usporedbi sa 18,25 posto navedenih u projekciji danoj u prvom preispitivanju provedbe programa (Tablica 7. i točka 13. Pisma namjere). S obzirom na uvelike neutralizirajuće promjene u realnom rastu i inflacijske izgleda za 2003. te usprkos višim kamatnim stopama, rast ukupnih likvidnih sredstava u 2003. je ostao praktično nepromijenjen na oko 14 posto.⁶ Rast primarnog novca je revidiran navise kako bi se obuhvatio učinak povećanog udjela obvezne pričuve na deviznu pasivu banaka koji se izdvaja u kunama, procijenjen u iznosu od oko 2,3 milijarde kuna. Budući da je rast kredita revidiran naniže, a rast ukupnih likvidnih sredstava nepromijenjen, kvantitativni limiti za neto međunarodne pričuve i neto domaću aktivu određeni za kraj ove godine će vjerojatno biti zadovoljeni uz određena odstupanja. HNB je međutim spreman intervenirati na deviznom tržištu kako bi osigurao ispunjavanje kriterija za ocjenu uspješnosti programa određenog za kraj godine koji se odnosi na neto međunarodne pričuve.

⁶ Kao što smo naveli, porast kamatnih stopa je rezultat povećane potražnje za primarnim novcem nakon pooštavanja obvezne pričuve.

10. **HNB namjerava intenzivnim supervizijskim naporima upotpuniti pooštrenu monetarnu politiku kako bi osigurao da bankovni sustav ostane zdrav** (vidi točku 14. Pisma namjere). Indikatori financijskog zdravlja banaka za prvu polovicu ove godine pokazuju obnovljeno smanjenje loših kredita, nastavak snažne kapitalizacije i profitabilnosti te smanjene neto otvorenih deviznih pozicija banaka (Tablica 8.). Premda je smanjene loših kredita velikom dijelom rezultat otpisa postojećih loših kredita, nedavno smanjenje odnosa između rezervacije za gubitke po kreditima i loših kredita održava smanjivanje udjela izuzetno loših kredita u ukupnim lošim kreditima. Zbog dostupnosti popisa loših dužnika ("crna lista") koji je objedinila udruga banaka, bankama bi od listopada 2003. trebalo biti olakšano donošenje odluka o kreditiranju.⁷ Prema podacima supervizora koji kontroliraju poslove osiguranja, kreditni rizik jedne šestine kredita stanovništvu je od lipnja 2003. prenesen na osiguravajuća društva, što ukazuje na potrebu za pojačanom supervizijom osiguravajućih društava. Rukovodeći se preporukama nedavne tehničke pomoći MFD-a, HNB trenutačno definira detalja njegovog sustava ranog upozorenja i testova osjetljivosti na stres bilanci banaka.

11. **Standardni pokazatelji konkurentnosti sugeriraju da su tečajna kretanja ostala povoljna.** U posljednjim je mjesecima u Hrvatskoj došlo do povećanja jediničnog troška rada mjenenog u američkim dolarima. To se povećanje nije znatno razlikovalo od onoga zabilježenog kod njezinih glavnih konkurenata i trgovinskih partnera (Slika 6.). Članovi Misije su predložili da se dopuste veće kratkoročne fluktuacije nego što je to bio slučaj u prošlosti, te istaknuli da bi niski prag tolerantnost HNB-a prema tečajnim kretanjima mogao rezultirati većim deviznim izloženostima nezaštićenih dužnika. HNB je potvrdio svoju namjeru održavanja uglavnom stabilnog tečaja kune prema euru. Međutim, HNB je i dalje spreman dopustiti određenu varijabilnost tečaja kako bi spriječio jednosmjerno predviđanje tečaja i nije intervenirao na deviznom tržištu od ožujka 2003. HNB je nedavno zatražio od banaka da mu podnesu izvješća o deviznoj izloženosti svojih najvećih deset klijenata (prethodna mjera, vidi točku 14. Pisma namjere). On je također počeo objedinjavati agregirane račune dobiti i gubitka i bilance stanja poduzeća kako bi procijenio kreditni rizik do kojeg dolazi zbog tečajnih fluktuacija. Nova odluka kojom su devizne opcija uključene u izračun neto otvorene pozicije banaka je dodatno pojačala trend veće upotrebe kune u depozitnim i kreditnim poslovima (Tablica 8.). HNB očekuje da će se tim supervizijskim naporima umanjiti osjetljivost gospodarstva na iznenadne tečajne promjene.

B. Fiskalna politika

12. **Glavni cilj programa usmjeren na stabiliziranje udjela duga proračuna opće države u BDP-u ostaje ostvariv.** Uz veće prihode od privatizacije, udjel javnog duga u BDP-u u 2003. bi mogao biti smanjen u određenoj mjeri ako cilj vezan uz fiskalni deficit opće države od 4,6 posto BDP-a bude ostvaren i ako garantirani dug bude u skladu s programom (Tablica 9.).

- S obzirom na prvi uvjet, članovi Misije očekuju da će ukupni planirani prihodi i rashodi ostati u skladu s projekcijama iz programa i tako omogućiti zadovoljavanje cilja vezanog uz deficit (Tablica 10.). Na strani prihoda, revizija

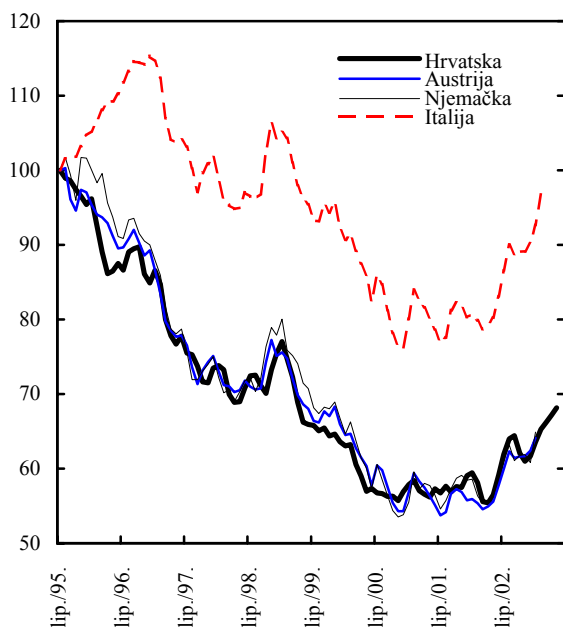
⁷ Ova privremena mjera će tijekom 2004. biti zamijenjena registrom kredita.

Slika 6. Hrvatska: Indikatori konkurentnosti, 1995. - 2003.
(lipanj 1995.=100)

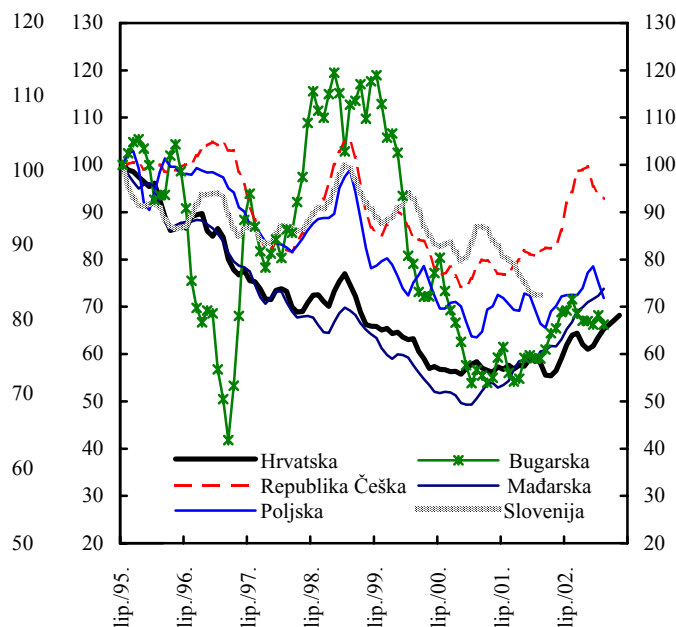
JEDINIČNI TROŠAK RADA

GLAVNI TRGOVINSKI PARTNERI U

EU

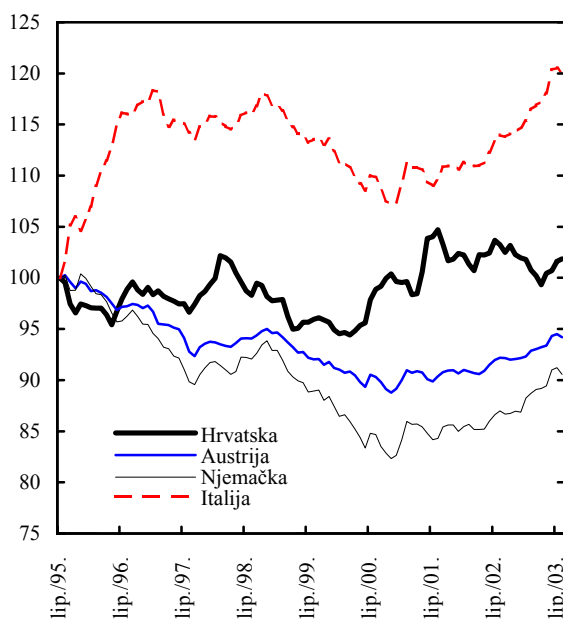
ODABRANE TRANZICIJSKE ZEMLJE

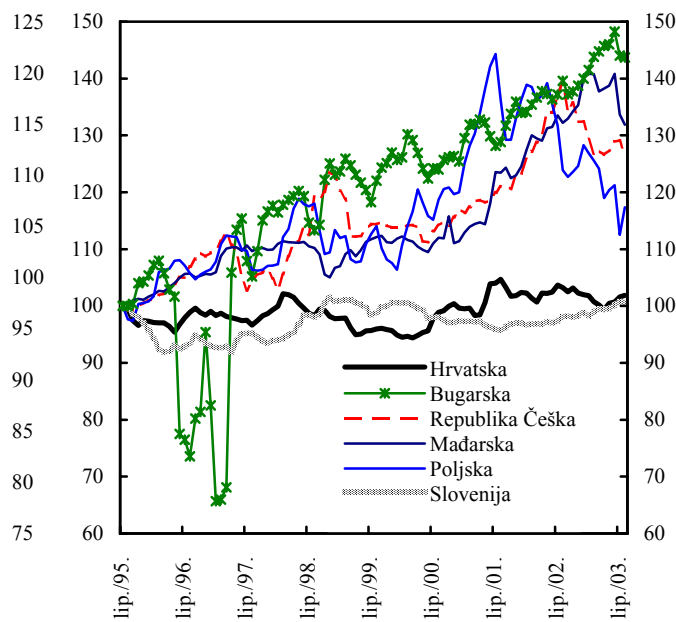
REALNI EFEKTIVNI TEČAJ

GLAVNI TRGOVINSKI PARTNERI U

EU

ODABRANE TRANZICIJSKE ZEMLJE

Izvori: Hrvatske vlasti, Sustav informacija MMF-a i procjene MMF-a

naviše dobiti i indirektnih poreza - što održava veću gospodarsku aktivnost od predviđene - i neporeznih prihoda - prije svega naplate cestarina potaknute dobrom turističkom sezonom i novim autocestama - će vjerojatno neutralizirati manjak ostvaren na području doprinosa za socijalno osiguranje i carina. Na strani rashoda, izmjena i dopuna proračuna, čiji je učinak na deficit neutralan, rezultirala je povećanjem mase plaća za oko 0,6 posto BDP-a. To se povećanje uglavnom odnosi na izvršavanja plaćanja po sudskoj odluci nezakonito otpuštenom vojnom osoblju početkom 1990-tih, sporije smanjivanje broja zaposlenih i veće isplate otpremnina u sektoru obrane. Međutim, očekuje se da će prekoračenje ostvareno s obzirom na masu plaća biti potpuno neutralizirano nižim rashodima za kupovine robe i usluga (bez plaća proračunskih korisnika), nižim rashodima za plaćanje kamata do koje došlo zbog nižih kamatnih stopa i slabljena američkog dolara i nižim subvencijama i tekućim transferima koji su rezultat pada poljoprivredne proizvodnje i padom nezaposlenosti (Tablica 11.).

- S obzirom na drugi uvjet, neto povećanje garantiranog duga od 0,8 posto BDP-a u prva tri tromjesečja, ako ne dođe do promjene trenda u četvrtom tromjesečju, otežava dostizanje cilja vezanog uz smanjenje udjela duga u BDP-u. Međutim, stabilizacija udjela duga u BDP-u je i dalje ostvariva u 2003.

13. Iako članovi Misije očekuju da će cilj vezan uz fiskalni deficit biti zadovoljen, dodatno smanjivanje rashoda se može pokazati neophodnim. Iako su u trećem tromjesečju ostvarenim naplatama prihoda zadovoljene vrijednosti iz projekcija, ograničavanje rashoda kako bi se nadoknadio bilo kakav pad prihoda u četvrtom tromjesečju ili prekoračenje rashoda za izgradnju autocesti može se još uvijek pokazati potrebnim. Hrvatske vlasti su se složile da će provesti dodatno smanjenje rashoda ako se to pokaže potrebnim za zadovoljavanje cilja vezanog uz deficit u 2003. te da će se suzdržati od davanja obećanja vezanih uz smanjenja poreza ili povećanje rashoda neposredno prije izbora. Smanjenje rashoda bi bilo usmjereno na diskrecijsku potrošnju kao što su usluge (bez plaća proračunskih korisnika) i kapitalne investicije.

14. Uz veće prihode od privatizacije i povećano inozemno zaduživanje, slika financiranja deficita u 2003. je značajno promijenjena. Veći prihodi od privatizacije ostvareni prodajom 25 posto plus jedne dionice INA-e će povećati prihode od privatizacije na oko 2,1 posto BDP-a, što je oko 0,4 postotnih bodova više nego što je navedeno u projekciji iz prvog preispitivanja provedbe programa. Hrvatske vlasti će upotrijebiti višak prihoda za smanjivanje zaduženosti u skladu s asimetrijskom prilagodbom iz programa. Međutim, neto inozemno zaduživanje će također biti veće nego što je projicirano u prvom preispitivanju provedbe programa jer su prihodi od samurajskih obveznica izdanih u drugom tromjesečju povučeni kako bi se premostilo kašnjenje u privatizaciji INA-e. Kako bi spriječila veće smanjivanje pristupa domaćem financijskom tržištu, Vlada je odlučila zadržati sredstva ostvarena povlačenjem druge tranše Zajma za strukturnu prilagodbu Svjetske banke (engl. *Structural Adjustment Loan*, SAL) na deviznom računu kod HNB-a do prvog tromjesečja 2004. (prethodna mjera, vidi točku 5. Pisma namjere). Budući da će domaće financiranje nebankovnog sektora ostati nepromijenjeno, država će bankovnom sustavu osigurati sredstva u iznosu od 1,2 posto BDP-a u 2003., u

usporedbi sa 0,2 posto BDP-a potrebnog neto zaduživanja koje je bilo predviđeno tijekom prvog preispitivanja. Članovi Misije su zamijetili da je zamjenom inozemnih izvora financiranja za domaće, Ministarstvo financija propustilo dati podršku pooštrenoj monetarnoj politici HNB-a. Hrvatske vlasti su na ovu opservaciju odgovorile argumentom da bi veći trošak zaduživanja na domaćem tržištu omeo cilj smanjivanja deficita.

C. Strukturne reforme

15. **Vlada će poduzeti dalje korake za jačanje reformi u fiskalnom sektoru** (vidi točku 9. Pisma namjere). Ona će pripremiti podatke o stanju izdanih državnih garancija na 30. rujna 2003. i 31. prosinca 2003. na temelju novog registra državnih garancija (strukturna kontrolna točka). Stalni fiskalni savjetnik MMF-a je stupio na navedenu dužnost u rujnu 2003. On će se u svome radu prije svega usredotočiti na poboljšanje pripreme pravovremenih i pouzdanih fiskalnih podataka, uključujući garancije. Dolazak misije koja će baviti fiskalnim Izvješćem o poštivanju standarda i kodeksa (engl. *Reports on the Observance of Standards and Codes, ROSC*) je odgođen na početak 2004. kako bi se njezin rad povezao s Procjenom financijske odgovornosti države koju izrađuje Svjetska banka. Vlada pozdravlja izradu ROSC-a i spremna je provesti druge reforme navedene u točki 18. MEFP-a.

16. **Iako je prodajom 25 posto plus jedne dionice INA-e učinila značajan korak, Vlada je odgodila provedbu preostalog privatizacijskog programa za razdoblje nakon izbora.** Osim nekoliko postojećih natječaja vezanih u naftovod, Vlada je zaustavila sve privatizacijske projekte za koje je zadužen Hrvatski fond za privatizaciju (HFP) do donošenja novog zakona o privatizaciji. Novi zakon, koji je bio u prvom čitanju prije prestanka rada Sabor zbog raspisivanja izbora, predviđa brži postupak privatizacije i stavlja veći naglasak na radničko dioničarstvo. Vlada je također odgodila prodaju 7 posto Hrvatskih telekomunikacija (HT) njegovim zaposlenicima do 2004. zbog otpora sindikata. Osim daljeg rada na postizanju sporazuma s katoličkom crkvom o prijenosu 25 posto udjela u Croatia osiguranju u njezino vlasništvo (vidi točku 16. Pisma namjere), Vlada razmišlja o prodaji dodatnih 20 posto dionica Croatia osiguranja na burzi u 2004. Privatizacija distribucijske mreže Hrvatske elektroprivrede (HEP) vrlo vjerojatno neće biti realizirana do 2005.

17. **Hrvatske vlasti će dalje ojačati regulatorni okvir u financijskom sektoru** (vidi točku 14. Pisma namjere). HNB je izdao podzakonsku regulativu i upute za primjenu novog Zakona o deviznom poslovanju i sve upute za primjenu podzakonske regulative koja počivaju na novom Zakonu o bankama. Sabor je nedavno zatražio od Ministarstva financija da osnuje vijeće domaćih financijskih supervizora, u kojem će sudjelovati i HNB, u cilju unapređenja suradnje između supervizora. Taj oblik suradnje je postao posebice bitan zbog prijenosa kreditnog rizika s banaka na osiguravajuća društva. HNB je pojačao suradnju s inozemnim bankovnim supervizorima vodeći računa o visokom stupnju inozemnog vlasništva nad hrvatskim bankama i vlasništvu hrvatskih banaka nad inozemnim podružnicama. HNB će reorganizirati sektor nadzora kontrole do kraja 2003. i ojačati njegov kapacitet upošljavanjem novih zaposlenika i stalnim stručnim usavršavanjem.

18. **Vlada je modificirala svoju strategiju privatizacije Hrvatske poštanske banke (HPB).** Međunarodna financijska korporacija (engl. *International Financial*

Corporation, IFC) će obaviti *due diligence* postupak u razdoblju od listopada do studenoga 2003. na temelju revidiranog pisma kojeg mu je nedavno uputila Vlada, a kojim mu daje mandat za obavljanje navedenog postupka (prethodna mjera). Provođenjem *due diligence* postupka IFC namjerava dobiti odobrenje svog Upravnog odbora za preuzimanje 19 posto udjela u temeljnom kapitalu HPB-a do kraja 2003. (modificirana strukturna kontrolna točka).

III. IZGLEDI I STRATEGIJA HRVATSKIH VLASTI ZA 2004.

19. **Uz nastavak vođenja razboritih makroekonomskih politika, članovi Misije očekuju da će brz gospodarski rast biti uglavnom zadržan u 2004.** Ulaganja će vjerojatno ostati snažna zbog jačanja povjerenja nakon izbora, mogućeg pokretanja četverogodišnjeg projekta izgradnje željezničke infrastrukture i predviđenog gospodarskog oporavka u EU (Tablice 2. i 11.). Oporavak u EU bi trebao pogodovati robnom izvozu, očekuje se da bi rast izvoza turističkih usluga i robnog uvoza mogao biti umjereniji, dok bi neto inozemni doprinos rastu trebao postati neutralan, nakon njegovog usporavajućeg učinka na rast u posljednje tri godine. U skladu s navedenim, stopa rasta bi trebala ostati na oko 4,5 posto, a deficit tekućeg računa će vjerojatno biti smanjen na 5,25 posto u 2004. Povećanje administrativno reguliranih cijena i kontinuirano jačanje gospodarskog rasta bi mogli povećati prosječnu inflacije na oko 3,5 posto u 2004.

20. **U privremenom proračunu za 2004. je naveden ciljani deficit proračuna opće države od 3,8 posto BDP-a, a popratni srednjoročni fiskalni plan predviđa dalje smanjenje deficita na 2 posto BDP-a do 2007.** Prihodi će biti smanjeni za 0,3 posto BDP-a u 2004. To će smanjenje biti potaknuto novim rasterećenjima vezanim uz porez na prihod i dobit⁸ i daljim smanjenjem carina zbog kontinuirane primjene sporazuma kojima se liberalizira režim trgovanja (Tablica 10.). Da bi ostvarile svoj cilj vezan uz deficit, hrvatske vlasti namjeravaju umanjiti rashode za 1,1 posto BDP-a. Zamrzavanjem nominalne mase plaća na razini zabilježenoj u 2003. ostvarila bi se ušteda od 0,8 posto BDP-a (vidi točku 6. Pisma namjere), a otpuštanja i rasterećenje vezano uz porez na prihod bi ipak omogućili povećanje neto plaće za 4-5 posto. Dodatna ušteda od 0,3 posto BDP-a bi se mogla ostvariti nominalnim zamrzavanjem rashoda za izgradnju autoceste i obuzdavanjem ostalih kapitalnih rashoda. Međutim, članovi Misije su istaknuli da bi bilo neophodno provesti dodatnu prilagodbu od 1,2 posto BDP-a na godišnjoj osnovi ako nova Vlada odluči nastaviti provedbu investicijskog programa vezanog uz četverogodišnji projekt izgradnje željezničke infrastrukture. Članovi Misije i hrvatske vlasti su se složili da bi se povećanjem trošarina na benzin mogli generirati dodatni prihodi od 0,3 posto BDP-a i da bi se smanjenjem potrošnje vezane uz transfere (0,5 posto BDP-a), robu i usluge (0,2 posto BDP-a), subvencije (0,1 posto BDP-a) i investicije proračuna središnje države (0,1 posto BDP-a) mogle ostvariti dodatne uštede. Ako se zamrzavanje nominalne mase plaća pokaže neprovedivim, članovi Misije predlažu reviziju planova izgradnje cestovne i željezničke infrastrukture, odnosno smanjivanje njihovog obujma i dalje rezanje ostalih kategorija potrošnje koje nisu primarne kad se za to ukaže potreba. Misija zadužena za treće i konačno preispitivanje provedbe programa vodit će razgovore o privremenom proračunu i njegovom planu financiranja kao i iscrpnije razgovore o planu za srednjoročnu fiskalnu konsolidaciju.

⁸ Na ortopedsku opremu i medicinske tretmane, rashode vezane uz kućanstvo i donacije u dobrotvorne svrhe, kao i na rashode za istraživanje i razvoj i obrazovanje.

21. **HNB namjerava početi provoditi ortodoksiju monetarnu politiku u 2004.** Svjestan činjenice da gornje granice za rast kredita negativno utječu na konkurentnost banaka u bankovnom sustavu i da u konačnici mogu biti izbjegnute, HNB namjerava ukinuti ovu mjeru početkom 2004. On razmatra mogućnost jačanja postojećih instrumenata tržišta novca uvođenjem prekonoćnog deponiranja (engl. *deposit facility*) za likvidnost banaka kako bi se zajedno s postojećim lombardnim kreditom kreirao koridor za kamatne stope, u cilju upravljanja tržišnim kamatnim stopama putem aktivnih operacija na otvorenom tržištu, a u okviru tog koridora (vidi točku 11. Pisma namjere). HNB je zamolio da mu se odobri MFD tehnička pomoć u početku priprema za taj režim promjena. Budući da novi zahtjevi vezani uz rezervacije koji će biti postavljeni pred brzorastuće banke neće imati isti ograničavajući efekt na kreditnu ekspanziju kao administrativne gornje granice za rast kredita, i očekujući uvođenje novog okvira monetarne politike, HNB će upotrijebiti postojeće instrumente za održavanje pooštrenih monetarnih uvjeta nakon što ukine postojeće gornje granice za rast kredita.

IV. OCJENA ČLANOVA MISIJE

22. **S obzirom na nedavna snažna povećanja deficita na tekućem računu i inozemnog duga, smanjivanje eksterne osjetljivosti je postalo glavni makroekonomski prioritet.** Iako postoje jasne naznake da je ciljana prilagodba tekućeg računa na putu ostvarenja, dostizanje revidiranog cilja vezanog uz deficit se još uvijek ne može zajamčiti. Vodeći računa o ovim rizicima, hrvatske vlasti ne bi trebale oklijevati poduzeti dodatne mjere, ako bude potrebno. Općenitije, one bi trebale pooštriti i fiskalnu i monetarnu politiku u 2004. kako bi ponovno uspostavile poziciju održivog tekućeg računa.

23. **HNB je postigao neujednačene rezultate u promjeni trenda pogoršane eksterne pozicije.** Administrativna ograničenja za rast kredita su bila uspješna u usporavanju kreditne ekspanzije, a nedavno pooštavanje obvezne pričuve je povećalo potražnju za primarnim novcem i kamatne stope. Međutim, zahtjevi za većom deviznom likvidnošću za devizne obveze banaka su ohrabрили priljeve kapitala, a ponuda primarnog novca je bila podržana nesklonošću HNB-a da ponudi više kamatne stope na svoje blagajničke zapise. HNB bi stoga trebao pooštriti monetarne uvjete čim se pojavi prvi znak odstupanja u prilagodbi tekućeg računa i razmotriti veći depozitni zahtjev za dodatno zaduživanje banaka u inozemstvu ili druga cjenovno definirana ograničenja za priljeve kapitala, ako bude potrebno.

24. **Potrebno je ojačati suradnju između Ministarstva financija i HNB-a.** Povećano korištenje inozemnih izvora u svrhu financiranja deficita proračuna opće države nije pomoglo u davanju podrške pooštrenim domaćim monetarnim uvjetima. Ministarstvo financija treba dati poduprijeti napore HNB-a tako što će prihvatiti veće kamatne stope na svoje trezorske zapise i druge oblike zaduživanja na domaćem tržištu. Potrebno je poboljšati suradnju na planovima zaduživanja i usklađivanja podataka.

25. **Pozdravljamo spremnost HNB-a da razmotri prelazak na okvir ortodoksije monetarne politike.** Ukidanjem kreditnih ograničenja koja utječu na

konkurentnost bit će stvoren vakuum početkom 2004. kojeg neće biti moguće popuniti novim zahtjevima za rezervacije koji će biti postavljeni pred brzorastuće banke. HNB stoga treba nastupiti odlučno, koristeći postojeće instrumente politike, kako bi spriječio ponavljanje naglog rasta kredita i ubrzo započeti rad s tehničkom pomoći MMF-a kako bi se pripremio za uvođenje aktivnih operacija na otvorenom tržištu unutar odgovarajućeg kamatnog koridora.

26. **Napori vezani uz jačanje financijske supervizije se odvijaju u skladu s ciljem i treba ih odlučno provoditi.** HNB je zaslužio pohvalu za pokretanje inicijative za jačanje bankovne supervizije. Kako su neki od rizika preneseni na nebankovne financijske institucije nad kojima se supervizija provodi manje intenzivno, bitno je ojačati i superviziju takvih institucija. U tom kontekstu, novo vijeće domaćih supervizora treba započeti s radom što je prije moguće kako bi poboljšalo suradnju između domaćih supervizora. Budući da su administrativna ograničenja za rast kredita ohrabrila brzu ekspanziju lizing kuća nad kojima se ne provodi supervizija, a koje su u vlasništvu banaka sa sjedištem u inozemstvu, HNB treba usko surađivati sa supervizorima inozemnih banaka.

27. **Čini se da je fiskalna politika na putu ostvarivanja cilja vezanog uz stabilizaciju udjela javnog duga u BDP-u.** Veći prihodi od privatizacije su potpomogli ostvarivanje ovoga cilja. Uz oporavaka na području prihoda, izgledi koji ukazuju da će cilj vezan uz deficit proračuna opće države biti ostvaren su dobri. Hrvatske se vlasti međutim trebaju oduprijeti predizbornim pritiscima koji bi bili usmjereni na smanjivanje prihoda ili povećanje rashoda i trebaju biti spremne smanjiti rashode kako bi neutralizirale neočekivane podbačaje u ostvarivanju plana. Stabilizacija udjela duga u BDP-u također zahtijeva restriktivniju primjenu novih smjernica za izdavanje državnih garancija nego što je to bio slučaj u prošlosti kako bi se spriječio rast izdanih garancija.

28. **Vlada treba razmotriti dalje fiskalno pooštavanje u 2004. ako deficit tekućeg računa ne bude smanjen u očekivanom obujmu.** Iako su planovi za dalje smanjenje fiskalnog deficita u 2004. i nakon 2004. pozdravljeni, njihova provedba zahtijeva donošenje čvrstih odluka o smanjenju rashoda, posebice ako nova Vlada odluči nastaviti realizaciju projekta izgradnje željezničke infrastrukture ili ako ne bude moguće zadržati nominalnu masu plaća na razini iz 2003. Međutim, Vlada će možda morati provesti dalje smanjenje deficita ako monetarna politike ne bude uspješna u smanjivanju eksterne osjetljivosti.

29. **Nakon kratkog prekida zbog održavanja izbora, Vlada treba snažno nastaviti provoditi strukturne reforme.** Premda je puno postignuto, zahtjevan plan strukturnih reformi je potrebno realizirati u potpunosti, uključujući restrukturiranje i privatizaciju javnih poduzeća i banaka koje su ostale u državnom vlasništvu, kako bi se potaknula veća konkurentnost i gospodarski rast budući da Hrvatska nastavlja provoditi aktivnosti vezane uz njezinu aplikaciju za članstvo u EU.

30. **Članovi Misije podržavaju zahtjev hrvatskih vlasti za odgodu ispunjavanja** kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa određenih za kraj rujna 2003. koji se odnose na deficit proračuna konsolidirane središnje države, neto raspoložive međunarodne pričuve i neto domaću aktivu HNB-a - prvu odgodu zbog toga što je odstupanje bilo uzrokovano kašnjenja privatizacijskih prihoda koji su sada

primljeni, drugu odgodu zbog toga što je obujam nezadovoljavanja kriterija mali u odnosu na stanje međunarodnih pričuva HNB-a i zbog toga što je HNB spreman intervenirati, ako bude potrebno, kako bi osigurao zadovoljavanje ovog kriterija postavljenog za kraj godine, i treću odgodu zbog toga što je obujam nezadovoljavanja kriterija uistinu vrlo mali. Na temelju programa hrvatskih vlasti do kraja 2003., **članovi Misije predlažu zaključivanje drugog preispitivanja u okviru *stand-by* aranžmana.**

Tablica 1. Hrvatska: Ključni makroekonomski indikatori, 2000. - 2004.

	2000.	2001.	2002.	Program prema EBS/03/3	2003. Program prema EBS/03/99	Revidirani program	2004. Projekcija
	(promjena u postocima)						
Proizvodnja, nezaposlenost i cijene							
Realni BDP	2,9	3,8	5,2	4,2	4,2	4,7	4,5
Nezaposlenost (LOI, u postocima)	16,1	15,8	14,8
Stopa inflacije mjerena cijenama na malo (prosječna)	6,2	4,9	2,2	3,0	2,3	1,7	3,5
	(postotak BDP-a)						
Štednja i investicije							
Bruto nacionalna štednja	19,3	19,9	21,6	23,0	22,4	22,1	23,9
Bruto domaće investicije	21,8	23,7	28,7	26,6	27,8	28,0	29,1
Operacije proračuna opće države							
Prihodi i potpore	46,2	44,7	45,2	45,0	44,9	44,9	44,9
Rashodi i neto posudbe	52,7	51,5	50,0	50,0	49,5	49,5	48,7
Ukupno stanje	-6,5	-6,8	-4,8	-5,0	-4,6	-4,6	-3,8
Prihodi od privatizacije 1/	3,1	3,7	1,8	1,2	1,7	2,1	0,6
Inozemno financiranje	4,2	2,0	2,8	1,5	1,3	2,4	2,1
Domaće posudbe (uključ. dospjele neplaćene obveze)	-0,8	1,1	0,2	2,2	1,5	0,1	1,0
	(na kraju razdoblja; promjena u postocima)						
Novac i krediti							
Krediti ostalim domaćim sektorima	9,4	24,5	31,3	13,7	18,2	16,2	12,6
Ukupna likvidna sredstva	28,9	45,2	9,5	14,4	14,2	13,9	10,7
Primarni novac	13,6	51,9	29,3	15,6	14,3	23,9	11,2
	(na kraju razdoblja; u postocima)						
Kamatne stope							
Prosječne kamatne stope na depozite	3,4	2,8	1,8
Prosječne kamatne stope na kredite	10,5	9,5	12,5 ^{4/}
	(u mil. USD)						
Platna bilanca							
Saldo tekućih transakcija	-459	-725	-1.606	-893	-1.502	-1.680	-1.596
(postotak BDP-a)	-2,5	-3,7	-7,2	-3,6	-5,5	-5,9	-5,2
Kapitalne i financijske transakcije	1.950	2.614	3.482	1.465	1.992	2.522	2.071
Ukupno stanje	611	1.344	827	572	599	771	475
	(na kraju razdoblja; u mil. USD)						
Dug i pričuve							
Bruto međunarodne pričuve	3.525	4.704	5.886	6.278	6.639	7.079	7.553
(u mjesecima uvoza robe i nefaktorskih usluga)	3,9	4,4	4,4	5,6	5,2	5,0	5,0
Bruto raspoložive međunarodne pričuve 2/	2.629	3.653	4.729	5.038	5.259	5.597	6.072
(u mjesecima uvoza robe i nefaktorskih usluga)	2,9	3,4	3,5	4,5	4,1	3,9	4,0
(kao postotak kratkoročnog duga) 3/	116	156	209	260	203	202	204
Omjer servisiranja inozemnog duga i izvoza (postotak)	23,5	24,9	27,5	17,4	20,5	20,2	21,2
Javni dug (postotak BDP-a)	51,1	51,6	51,6	57,2	50,5	51,5	50,7
u tome: inozemni	31,9	31,4	31,7	32,4	29,3	31,5	31,3
Ukupni inozemni dug (postotak BDP-a)	59,7	58,0	68,5	59,0	67,3	68,4	67,8

 Izvori: Hrvatska narodna banka, *World Economic Outlook* i procjene MMF-a

1/ U 2000., obuhvaćaju 0,5 posto starih poreznih potraživanja države.

2/ Bruto raspoložive međunarodne pričuve usklađene naniže za devizne obveze prema rezidentima (banke, država).

3/ Kratkoročni je dug prikazan na osnovi preostalog dospjeća. Obuhvat je ograničen na kratkoročna kreditna zaduženja registrirana kod HNB-a.

4/ Zbog promjene metodologije statistike kamatnih stopa od 1. siječnja 2002. došlo je do loma u vremenskoj seriji.

Tablica 2. Hrvatska: BDP prema kategorijama rashoda, 2000. - 2004.

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.
				Prog.	Projek.
(promjena u postocima)					
Realni BDP	2,9	3,8	5,2	4,7	4,5
Domaća potražnja	-0,3	4,9	9,2	5,3	4,0
Potrošnja	3,6	2,3	4,7	3,7	1,9
Privatna 1/	4,2	4,6	6,6	4,7	2,8
Država	2,0	-3,5	-0,5	0,7	-0,9
Bruto investicije u dug. imovinu	-3,8	9,7	10,1	11,7	11,4
Privatne 1/	10,0	8,1	8,7	12,4	9,1
Država	-32,9	15,0	14,5	9,5	18,5
Izvoz	12,0	9,5	3,0	14,5	5,7
Uvoz	3,7	11,1	11,0	13,7	4,6
(doprinosi promjenama u postocima)					
Realni BDP	2,9	3,8	5,2	4,7	4,5
Domaća potražnja	-0,3	5,1	9,9	5,9	4,5
Potrošnja	3,0	1,9	3,9	3,0	1,5
Privatna 1/	2,5	2,7	4,0	2,9	1,7
Država	0,5	-0,8	-0,1	0,2	-0,2
Bruto investicije u dug. imovinu	-0,9	2,1	2,3	2,8	2,9
Privatne 1/	1,6	1,4	1,5	2,3	1,8
Država	-2,5	0,7	0,8	0,6	1,2
Promjene zaliha 2/	-2,4	1,1	3,6	0,0	0,0
Neto inozemna potražnja	3,2	-1,4	-4,6	-1,1	0,0
Izvoz	5,1	4,4	1,4	6,9	2,9
Uvoz	-1,9	-5,7	-6,1	-8,0	-2,9
(postotna promjena implicitnih deflatora)					
BDP	4,7	2,9	2,9	2,7	3,5
Potrošnja	4,7	3,3	1,6	2,5	3,5
Privatna	5,5	4,3	1,7	2,0	3,5
Država	2,8	1,0	1,4	3,8	3,4
Bruto investicije u dug. imovinu	4,8	2,1	6,5	3,7	3,4
Izvoz	10,9	2,5	0,2	-1,5	1,7
Uvoz	10,1	2,3	-0,2	-4,6	1,1
Nominalni BDP	152.519	162.909	176.429	189.827	205.313

Izvori: Hrvatska narodna banka, Ministarstvo financija, Državni zavod za statistiku i procjene MMF-a

1/ Uključuje javna poduzeća.

2/ Uključuje statističke razlike.

Tablica 3. Hrvatska: Postignuti rezultati u okviru *stand-by* aranžmana tijekom prvih devet mjeseci 2003.

Kvantitativni kriteriji za ocjenu uspješnosti izvršenja programa		Na kraju		
		ožujka	lipnja	rujna
(u mil. HRK, ako nije drugačije naznačeno)				
1-a Kumulativni deficit proračuna konsolidirane središnje države 1/	program	4.053	6.398 ^{2/}	7.244
	ostvareno	3.153	5.941	
	odstupanje (+)	900	457	
1-b Kumulativni deficit proračuna konsolidirane opće države 1/	program	4.325 ^{2/}	6.615	6.938 ^{2/}
	ostvareno	2.960	5.719	
	odstupanje (+)	1.365	896	
2 Smanjenje dospjelih neplaćenih obveza proračuna konsolidirane središnje države 3/	program	150	300	450
	ostvareno	119	303	
	odstupanje (+)	-31	3	
3 Kumulativna povećanja nepriviligiranog inozemnog duga koji su ugovorile opća država, HNB i HBOR 1/4/	program	704	970	652
	>1 godine			
	ostvareno	513	757	
	odstupanje (+)	191	213	
	<5 godina			
	program	100	100	100
	ostvareno	0	25	
	odstupanje (+)	100	75	
4 Kumulativna povećanja kratkoročnog inozemnog duga opće države, HNB-a i HBOR-a 1/ 4/	program	120	0	0
	ostvareno	0	0	
	odstupanje (+)	120	0	
5 Kumulativne promjene neto raspoloživih međunarodnih pričuva Hrvatske narodne banke 3/ 4/	program	-120	-184	46 ^{5/}
	ostvareno	53	111	0
	odstupanje (+)	173	295	-46
6 Kumulativne promjene neto domaće aktive Hrvatske narodne banke 1/	program	331	2.167	4.885 ^{6/}
	ostvareno	-569	1.264	4.931
	odstupanje (+)	900	903	-46
Indikativni limiti				
1 Masa plaća u proračunu konsolidirane središnje države 1/	program	4.603	9.075	13.600
	ostvareno	4.660	9.463	
	odstupanje (+)	-57	-388	
2 Kumulativne promjene neto kredita bankovnog sustava proračunu konsolidirane opće države 1/	program	-170	-4	-745
	ostvareno	-1.733	-1.131	
	odstupanje (+)	1.563	1.127	
3 Kumulativno povećanje neto kredita bankovnog sustava odabranim javnim poduzećima 1/	program	463	278	-550
	ostvareno	-337	-772	417
	odstupanje (+)	800	1.050	-967
Strukturni kriteriji za ocjenu uspješnosti izvršenja programa				
1. Vlada priprema do kraja ožujka 2003. kriterije za izdavanje garancija		nije zadovoljeno; zadovoljeno 15. srpnja 2003.		
Strukturne kontrolne točke				
1. Sabor odobrava do kraja ožujka 2003. novi zakon o proračunu koji zadovoljava uvjete navedene u točki 16. MEFP-a		nije zadovoljeno; odobren u Saboru 29. svibnja 2003.		
2. HNB donosi do kraja lipnja 2003. i provodi do kraja rujna 2003. odluku kojom se opcije uključuju u izračunavanje neto otvorene devizne pozicije banaka		predmetna odluka je stupila na snagu 1. travnja 2003.		
3. Vlada donosi do kraja ožujka 2003. odluku o primljenim ponudama za privatizaciju INA-e		nije zadovoljeno; konačna odluka je donesena u srpnju 2003.		
4. Vlada priprema do kraja ožujka 2003. program privatizacije HPB-a koji zadovoljava uvjete navedene u točki 23. MEFP-a (pratiti će se u suradnji s IFC-om)		nije zadovoljeno; Vlada je 10. lipnja 2003. uputila formalni poziv IFC-u za preuzimanje 19 posto udjela u temeljnom kapitalu HPB-a uz odgovarajuća prava veta		
5. Priopćiti podatke o stanju izdanih garancija na 30. rujna 2003.		izvršenje ove kontrolne točke se očekuje		

Izvor: Podaci hrvatskih vlasti

1/ Gornja granica.

2/ Indikativni limiti (nije kriterij za ocjenu uspješnosti izvršenja programa).

3/ Donja granica.

4/ U mil. USD.

5/ Usklađeno za nedospjele prihode od privatizacije INA-e i iznos sredstva koje je američko Ministarstvo financija isplatilo nakon odmrzavanja imovine Narodne banke bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (Tablica 4., Prilog 1., *IMF Country Report* br. 03/252).

6/ Usklađeno za nedospjele prihode od privatizacije INA-e (Tablica 4., Prilog 1., *IMF Country Report* br. 03/252).

Tablica 4. Hrvatska: Platna bilanca, 2001. – 2004.

(u mil. USD, ako nije drugačije navedeno)

	2001.	2002.	2003.				2003. Proj.	2004. Proj.
			1. tr. Prel.	2. tr.	3. tr. Proj.	4. tr. Proj.		
Tekuće transakcije	-725	-1.606	-997	-942	1.257	-998	-1.680	-1.596
Saldo robne razmjene	-4.101	-5.279	-1.347	-2.002	-1.970	-1.705	-7.023	-7.245
Izvoz f.o.b.	4.759	4.995	1.491	1.535	1.604	1.661	6.291	6.765
Brodovi	283	352	124	71	127	176	499	472
Izvoz (bez brodova)	4.476	4.642	1.366	1.464	1.478	1.485	5.792	6.293
Uvoz f.o.b.	-8.860	-10.274	-2.837	-3.537	-3.574	-3.366	13.314	-14.010
Usluge i dohodak	2.411	2.597	21	688	2.855	315	3.879	4.103
Prijevoz	167	141	48	64	98	79	289	289
Putovanja	2.729	3.030	263	1.210	2.859	399	4.730	5.049
Ostale usluge	32	-56	-68	-113	11	-65	-235	-216
Tekući transferi	966	1.076	328	372	371	393	1.464	1.546
Prihodi	1.175	1.359	393	449	434	432	1.708	1.616
Rashodi	-209	-282	-65	-77	-63	-39	-244	-70
Kapitalne i financijske transakcije	2.614	3.482	1.255	1.219	-1.343	1.390	2.522	2.071
Kapitalne transakcije 2/	133	24	6	62	7	7	83	83
Financijske transakcije	2.481	3.458	1.249	1.157	-1.350	1.383	2.438	1.987
Izravna ulaganja 1/2/	1.407	886	302	335	74	610	1.320	1.114
Portfeljna ulaganja	601	-260	812	244	-76	89	1.069	180
Srednjoročni i dugoročni krediti	306	662	384	-97	-25	504	766	1.363
Aktiva	41	-46	20	24	0	0	44	0
Pasiva	265	708	364	-121	-25	504	722	1.363
Korištenje 3/	1.765	2.265	849	421	477	887	2.635	3.075
Plan otplate	-1.501	-1.557	-485	-542	-503	-383	-1.913	-1.712
Valuta i depoziti	459	1.699	52	206	-319	-33	-94	-261
Kratkoročni kapitalni tokovi (neto)	-420	84	21	-12	-1.103	84	-1.010	-548
Trgovinski krediti 4/	129	387	-322	481	99	130	388	139
Neto pogreške i propusti	-545	-1.050	-84	13	0	0	-70	0
Ukupni višak/manjak	1.3	4827	174	291	-85	392	771	475
Financiranje	-1.344	-827	-174	-291	85	-392	-771	-475
Bruto međunarodne pričuve (= povećanje)	-1.313	-697	-174	-291	85	-392	-771	-475
MMF (neto povučena sredstva)	-31	-130	0	0	0	0	0	0
Dodatne informacije								
Tekuće transakcije (postotak BDP-a)	-3,7	-7,2					-5,9	-5,2
Bruto međunarodne pričuve	4.704	5.886	6.208	6.772	6.687	7.078	7.078	7.553
u mjesecima uvoza robe i nefaktorskih usluga	4,4	4,4	4,4	4,8	4,8	5,0	5,0	5,1
Neto međunarodne pričuve	4.535	5.858	6.050	6.640	6.519	6.911	6.911	7.386
u mjesecima uvoza robe i nefaktorskih usluga	4,3	4,3	4,3	4,7	4,6	4,9	4,9	5,0
Bruto raspoložive međunarodne pričuve 5/	3.653	4.729	4.956	5.246	5.209	5.597	5.597	6.072
u mjesecima uvoza robe i nefaktorskih usluga 5/	3,4	3,5	3,5	3,7	3,7	3,9	3,9	4,1
Neto raspoložive međunarodne pričuve	3.484	4.701	4.798	5.132	5.042	5.430	5.430	5.904
Inozemni dug	11.317	15.355	16.996	18.560			19.357	20.662
Omjer inozemnog duga i BDP-a	58,0	68,5	70,9	72,5			68,4	67,8
Inozemni dug kao postotak izvoza robe i nefaktorskih usluga	117,5	145,6					138,9	138,5
Kratk. dug na osnovi preos. dospjeća kao postotak bruto ras. međ. prič.	64,4	47,9	47,3	45,3			49,6	45,4
Servisiranje inozemnog duga	-2.396	-2.896	-830	-650	-755	-577	-2.811	-3.156
Omjer servisiranja inozemnog duga i izvoza robe i nefak. usluga	24,9	27,5	36,0	19,0	14,0	20,5	20,2	21,2
BDP (u mil. USD)	19.503	22.422	6.160	7.032	7.939	7.224	28.287	30.476
BDP (u mil. HRK)	162.909	176.429	43.492	46.781	52.133	47.422	189.827	205.313

Izvori: Hrvatska narodna banka, *World Economic Outlook* i procjene MMF-a

1/ U 2003. isključuje rashod od 327,8 mil. USD na stavci "prihod od ulaganja" u tekućem računu i prihod na stavci "reinvestirana dobit inozemna izravna ulaganja" u računu financijskih transakcija koji se odnosi na "korištenje" i "reinvestiranu dobit" od vr. papira na temelju revaluacije patenta jedne hrvatske kompanije (vidi Prilog IV.).

2/ U 2002. isključuje rashod od 419,4 mil. USD na stavci "izravna ulaganja u inozemstvo" i prihod na stavci "kapitalni transferi" koji se odnosi na revaluaciju i transfer patenta jedne hrvatske kompanije u zamjenu za kapital u njezinoj podružnici u inozemstvu (vidi Prilog IV.).

3/ U 4. tr. 2003. obuhvaća isplatu tranše SAL-a u iznosu od 100 mil. USD koja će biti zadržana na računu kod HNB-a do početka 2004.

(odgovarajuće terećenje je provedeno na stavci kratkoročna imovina).

4/ Obuhvaćeni su samo trgovinski krediti za potrebe uvoza s rokom dospjeća kraćim od tri mjeseca.

5/ Bruto raspoložive međunarodne pričuve uskladene naniže za devizne obveze prema rezidentima (banke, država) i isplaćena potraživanja od središnje banke bivše SFRJ.

Tablica 5. Hrvatska: Tekuće transakcije, inozemna izravna ulaganja i reinvestirana dobit, 2001. - 2004.

	2001.	2002.				2002.	2003.				2003. Program	2004. Projekcija
		1. tr.	2. tr.	3. tr.	4. tr.		1. tr. Prel.	2. tr.	3. tr. Proj.	4. tr. Proj.		
	(u mil. USD)											
Tekuće transakcije	-725	-876	-777	1.003	-955	-1.606	-997	-942	1.257	-998	-1.680	-1.596
Saldo robne razmjene	-4.101	-1.012	-1.381	-1.411	-1.475	-5.279	-1.347	-2.002	-1.970	-1.705	-7.023	-7.245
Izvoz f.o.b.	4.759	1.051	1.250	1.319	1.374	4.995	1.491	1.535	1.604	1.661	6.291	6.765
Uvoz f.o.b.	-8.860	-2.063	-2.632	-2.730	-2.849	-10.274	-2.837	-3.537	-3.574	-3.366	-13.314	-14.010
Usluge	2.927	114	561	2.177	264	3.115	242	1.161	2.967	413	4.783	5.121
Prijevoz	167	30	23	49	39	141	48	64	98	79	289	289
Putovanje	2.729	95	552	2.096	287	3.030	263	1.210	2.859	399	4.730	5.049
Prihod	3.335	237	757	2.350	468	3.811	390	1.357	3.147	604	5.498	5.873
Rashod	-606	-142	-205	-254	-180	-781	-127	-148	-288	-205	-768	-826
Ostale usluge	32	-12	-14	32	-62	-56	-68	-113	11	-65	-235	-216
Prihod	-516	-218	-219	-60	-21	-518	-221	-473	-111	-98	-904	-1.018
Inozemna izravna ulaganja	-291	-74	-202	-40	-23	-339	-62	-460	-46	-26	-595	-625
Prihod	20	1	3	7	9	20	11	2	8	11	31	32
Rashod	-311	-75	-205	-47	-3	-359	-73	-462	-54	-37	-626	-657
u tome: reinvestirano u Hrvatsku	-153	-52	-108	0	-10	-170	-56	-300	0	-10	-366	-370
Prihod od kamata	-350	-178	-54	-60	-41	-334	-206	-54	-111	-122	-493	-586
Naknade zaposlenicima	125	35	36	40	44	155	47	41	46	50	184	193
Tekući transferi	966	240	263	297	277	1.076	328	372	370	393	1.464	1.546
Izravna ulaganja	1.407	224	362	20	280	886	302	335	74	610	1.320	1.114
U inozemstvo	-155	-8	-31	-36	-19	-95	-23	-3	-57	-20	-104	-109
U Hrvatsku	1.561	232	393	57	299	981	325	338	131	630	1.424	1.223
u tome: reinvestirano u Hrvatsku	153	52	108	0	10	170	56	300	0	10	366	370
Kapitalne transakcije	133	6	8	7	3	24	6	62	7	7	83	83
Tekuće transakcije umanjene za reinves. dobit	-572	-824	-669	1.003	-945	-1.436	-941	-642	1.257	-988	-1.314	-1.226
Tek. trans. + inoz. izrav. ulag. + kap. tran.	815	-647	-407	1.030	-672	-696	-689	-545	1.339	-381	-276	-398
	(u mil. EUR)											
Tekuće transakcije	-804	-1.013	-824	1.035	-950	-1.752	-929	-829	1.107	-884	-1.535	-1.429
Saldo robne razmjene	-4.594	-1.170	-1.464	-1.457	-1.467	-5.558	-1.255	-1.762	-1.735	-1.510	-6.261	-6.486
Izvoz f.o.b.	5.317	1.215	1.325	1.362	1.366	5.269	1.389	1.351	1.413	1.470	5.623	6.056
Uvoz f.o.b.	-9.911	-2.385	-2.790	-2.819	-2.834	-10.827	-2.643	-3.114	-3.147	-2.980	-11.885	-12.542
Usluge	3.290	131	594	2.247	263	3.236	226	1.022	2.613	366	4.227	4.585
Prijevoz	186	35	24	51	38	149	44	57	86	70	257	259
Putovanje	3.067	110	585	2.164	286	3.144	245	1.065	2.517	354	4.181	4.520
Prihod	3.744	274	802	2.426	465	3.967	363	1.195	2.771	535	4.864	5.259
Rashod	-677	-164	-217	-262	-179	-823	-118	-130	-254	-181	-684	-740
Ostale usluge	36	-14	-15	33	-61	-57	-63	-99	9	-58	-211	-194
Prihod	-579	-252	-232	-62	-20	-567	-206	-416	-98	-87	-808	-912
Inozemna izravna ulaganja 1/	-330	-86	-214	-41	-23	-364	-58	-405	-41	-23	-527	-559
Prihod	23	1	4	7	9	20	10	2	7	9	28	29
Rashod	-353	-86	-217	-48	-32	-385	-68	-407	-48	-33	-555	-588
u tome: reinvestirano u Hrvatsku	-175	-61	-114	0	-10	-184	-52	-264	0	-9	-325	-331
Prihod od kamata	-388	-206	-57	-62	-41	-366	-192	-48	-98	-108	-445	-525
Naknade zaposlenicima	139	40	39	41	44	163	44	36	40	44	164	173
Tekući transferi	1.080	277	279	306	275	1.138	306	327	327	348	1.308	1.384
Izravna ulaganja 1/2/	-174	259	383	21	279	942	281	294	65	540	1.181	998
U inozemstvo	-174	-10	-33	-37	-19	-99	-22	-3	-50	-18	-92	-97
U Hrvatsku	0	268	416	58	298	1.041	303	297	11	558	1.273	1.095
u tome: reinvestirano u Hrvatsku	175	61	114	0	10	184	52	264	0	9	325	331
Kapitalne transakcije 2/	152	6	8	8	3	26	6	55	7	6	74	75
Tekuće transakcije umanjene za reinves. dobit	-628	-953	-709	1.035	-940	-1.567	-877	-565	1.107	-875	-1.209	-1.097
Tek. trans. + inoz. izrav. ulag. + kap. tran.	-826	-748	-432	1.064	-668	-784	-642	-480	1.179	-337	-280	-356

Izvori: HNB i procjene MMF-a

1/ U 2003. isključuje rashod od 327,8 mil. USD na stavci "prihod od ulaganja" u tekućem računu i prihod na stavci "reinvestirana dobit od inozemnih izravnih ulaganja" u računu financijskih transakcija koji se odnosi na "korištenje" i "reinvestiranje prihoda od vr. papira na temelju revaluacije patenta jedne hrvatske kompanije (vidi Prilog IV.).

2/ U 2002. isključuje rashod od 419,4 mil. USD na stavci "izravna ulaganja u inozemstvo" i prihod na stavci "kapitalni transferi" koji se odnosi na revaluaciju i transfer patenta jedne hrvatske kompanije u zamjenu za kapital u njezinoj podružnici u inozemstvu (vidi Prilog IV.).

Tablica 6: Hrvatska: Inozemni dug prema domaćim sektorima

	XII./1997.	XII./1998.	XII./1999.	XII./2000.	XII./2001.	XII./2002.	III./2003.	VI./2003.	VII./2003.	XII./2003. Proj.	XII./2004. Proj.
	(u mil. USD)										
Opća država i HBOR 2/	2.906	3.412	3.975	4.828	5.133	6.361	6.895	7.371	7.367	7.562	8.345
Hrvatska narodna banka	232	233	197	159	122	0	0	0	0	0	0
u tome: MMF	232	233	197	159	122	0	0	0	0	0	0
Banke	2.216	2.492	2.185	2.086	2.299	4.009	4.473	5.002	5.410	5.243	5.196
Ostali sektori	2.099	3.546	3.621	3.981	3.763	4.985	5.628	6.168	6.431	6.553	7.121
Ukupno	7.452	9.683	9.978	11.055	11.317	15.355	16.996	18.560	19.208	19.357	20.662
	(kao postotak BDP-a)										
Opća država i HBOR 2/	14,5	15,8	20,0	26,2	26,3	28,4	24,4	26,1	26,0	26,7	27,4
Hrvatska narodna banka	1,2	1,1	1,0	0,9	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
u tome: MMF	1,2	1,1	1,0	0,9	0,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Banke	11,0	11,5	11,0	11,3	11,8	17,9	15,8	17,7	19,1	18,5	17,0
Ostali sektori	10,4	16,4	18,2	21,6	19,3	22,2	19,9	21,9	22,7	23,2	23,4
Ukupno	37,1	44,8	50,1	60,0	58,0	68,5	60,1	65,6	67,9	68,4	67,8
Dodatne informacije:											
BDP (u mil. USD)	20.109	21.628	19.905	18.427	19.503	22.422	23.964	25.598	27.072	28.287	30.476

Izvori: HNB i procjene MMF-a

1/ Za 2003. - u odnosu na godišnju projekciju BDP-a za 2003.

2/ U 4. tr. 2003. obuhvaća isplatu tranše SAL-a u iznosu od 100 mil. USD koja će biti zadržana na računu kod HNB-a do početka 2004.

Tablica 7. Hrvatska: Monetarni računi, 2001. - 2004.

	2001.	2002.	2003.				2004.	2001.	2002.	2003.	2004.
			1. tr.	2. tr.	3. tr.	4. tr.					
					Proj.	Proj.	Proj.			Proj.	Proj.
Bilanca monetarnih institucija	(u mil. HRK, ako nije drugačije naznačeno)						(promjena u postocima)				
Neto inozemna aktiva	48.661	32.817	32.838	30.298	32.112	34.758	40.393	67,7	-32,6	5,9	16,2
Neto domaća aktiva	57.410	83.324	85.953	89.724	98.207	97.569	106.136	30,3	45,1	17,1	8,8
u tome: domaći krediti	86.257	110.089	114.682	116.816	122.296	124.363	137.818	20,9	27,6	13,0	10,8
državi, neto 1/	15.146	16.740	15.949	16.675	17.979	15.882	15.632	6,3	10,5	-5,1	-1,6
ostalim domaćim sektorima 2/	71.111	93.349	98.733	100.141	104.318	108.481	122.185	24,6	31,3	16,2	12,6
Ukupna likvidna sredstva	106.071	116.142	118.791	120.022	130.319	132.327	146.530	45,2	9,5	13,9	10,7
Novčana masa	23.704	30.870	29.512	32.828	35.146	35.952	40.257	31,5	30,2	16,5	12,0
Gotov novac izvan banaka	8.507	9.681	9.526	10.637	11.388	11.361	12.951	28,2	13,8	17,4	14,0
Depozitni novac	15.196	21.189	19.986	22.191	23.758	24.591	27.306	33,4	39,4	16,1	11,0
Kvazinovac	82.368	85.272	89.279	87.193	95.173	96.375	106.272	49,7	3,5	13,0	10,3
u kunama	10.531	13.217	15.210	16.089	19.963	20.254	25.995	29,5	25,5	53,2	28,3
u stranoj valuti	71.837	72.055	74.069	71.104	75.210	76.121	80.277	53,2	0,3	5,6	5,5
Bilanca Hrvatske narodne banke											
Neto međunarodne pričuve	37.711	41.863	43.345	43.653	42.803	45.368	49.511	39,1	11,0	8,4	9,1
u USD	4.535	5.858	6.050	6.640	6.520	6.911	7.386	36,4	29,2	18,0	6,9
umanjeno za: pričuve banaka u stranoj valuti	5.705	7.042	7.563	7.983	6.173	6.199	6.461	3,9	23,4	-12,0	4,2
blagajničke zapise HNB-a u stranoj valuti	2.913	1.226	1.408	1.570	3.165	3.165	3.165	60,7	-57,9	158,1	0,0
Neto raspoložive međunarodne pričuve	29.093	33.595	34.375	34.100	33.464	36.004	39.886	46,8	15,5	7,2	10,8
u USD	3.484	4.701	4.798	5.132	5.042	5.430	5.904	43,4	34,9	15,5	8,7
Neto domaća aktiva	-11.290	-10.567	-12.491	-9.835	-5.962	-7.482	-8.173	-39,4	6,4	29,2	9,2
u tome: potraživanja od države (neto)	-1.752	-768	-2.857	-2.554	-1.554	-768	-768	-51,4	56,2	0,0	0,0
potraživanja od banaka	18	18	14	14	14	18	18	-94,4	-3,4	0,0	0,0
potraživanja od drugih domaćih sektora	229	111	111	102	102	111	111	-20,8	-51,8	0,0	0,0
ostale stavke (neto)	-6.001	-4.892	-5.861	-4.722	-2.068	-3.095	-4.295	-23,8	18,5	36,7	38,8
umanjeno za: blagajničke zapise HNB-a u kunama	3.459	4.986	3.871	2.660	2.440	3.732	3.605	44,4	44,2	-25,1	-3,4
blokirane depozite 3/	325	49	27	15	15	15	15	3,3	-84,9	-68,4	0,0
Primarni novac	17.803	23.028	21.884	24.265	27.502	28.522	31.713	51,9	29,3	23,9	11,2
Gotovina	8.507	9.681	9.526	10.637	11.388	11.361	12.951	28,2	13,8	17,4	14,0
Depoziti	9.296	13.347	12.357	13.627	16.114	17.161	18.762	83,0	43,6	28,6	9,3
Dodatne informacije:											
Nominalni BDP (ukupno za godinu)	162.909	176.429	179.465	182.834	186.625	189.827	205.313				
Tečaj kune prema američkom dolaru (na kraju razdoblja)	8,32	7,15	7,16	6,57	6,57	6,56	6,76				
Multiplikator novčane mase	1,33	1,34	1,35	1,35	1,28	1,26	1,27				
Brzina optjecaja ukupnih kunskih likvidnih sredstava	4,76	4,00	4,24	3,88	3,44	3,38	3,10				
Omjer ukupnih likvidnih sredstava i BDP-a	0,65	0,66	0,66	0,66	0,70	0,70	0,71				
Strana valuta kao postotak ukupnih likvidnih sredstava	67,7	62,0	62,4	59,2	57,7	57,5	54,8				
Neto ras. međ. prič. u kunama prema teč. stopama iz programa 4/		34.062	34.465	34.895	34.412	37.220					
Neto dom. aktiva HNB-a prema teč. stopama iz programa 4/		-11.412	-11.981	-10.630	-6.910	-8.698					

Izvori: Hrvatska narodna banka i projekcije MMF-a

1/ Neusklađenost između financiranja banaka u fiskalnoj tablici i promjene kredita bankovnog sektora državi u 1. tr. i 2. tr. 2003. je nastala zbog bankovnih transakcija državnim obveznicama na sekundarnom tržištu.

2/ Obuhvaća neto kredite HBOR-u.

3/ Blokirani i ograničeni depoziti osim obvezne pričuve u stranoj valuti.

3/ Programom predviđene tromjesečne tečajne stope kune prema američkom dolaru (prosjek razdoblja) su 7,63 (ožujak), 7,62 (lipanj), 7,61 (rujan) i 7,78 (prosinac).

Tablica 8. Hrvatska: Indikatori financijskog zdravlja bankovnog sustava
(u postocima)

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	
						1. tr.	2.tr.
Odnos jamstvenog kapitala i rizikom ponderirane aktive	12,7	20,6	21,3	18,5	16,6	16,9	16,9
Odnos loših krediti i ukupnih bruto kredita	9,3	10,3	9,5	7,2	5,8	5,9	5,4
Odnos rezervacija za gubitke po kreditima i loših kredita	84,4	78,7	79,8	75,7	68,1	64,5	64,2
ROAA nakon oporezivanja	-2,8	0,8	1,2	1,3	1,3	1,7	1,7
Odnos kredita i depozita	109,4	110,5	89,6	81,7	90,3	94,5	96,7
Odnos neto otvorene devizne pozicije i kapitala ^{1/}	32,5	7,9	10,7	28,9	20,8
Odnos deviznih depozita i ukupnih depozita ^{2/}	...	90,0	91,3	91,2	89,4	88,5	88,0
Odnos kredita s valutnom klauzulom i ukupnih kredita ^{2/}	...	85,7	85,6	84,9	80,0	77,8	75,8

Izvor: Hrvatska narodna banka

^{1/} Od 1. tr. 2003., devizne opcije se uključuju u neto otvorene pozicije.

^{2/} Devizni depoziti (kredit) uključuju one koji su nominirani u kunama ili indeksirani u stranoj valuti.

Tablica 9. Hrvatska: Stanje duga proračuna konsolidirane opće države

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003. lipanj	2003. Proj.	2004. Proj.
(u mil. HRK)									
Stanje izravnog duga	33.052	35.389	46.781	59.864	66.349	71.455	78.373	78.672	85.143
Domaći	15.538	15.159	17.634	22.462	26.128	29.892	33.476	33.170	35.262
Inozemni	17.514	20.230	29.147	37.402	40.221	41.564	44.897	45.503	49.880
Stanje izdanih garancija	1.844	8.477	9.849	14.720	16.943	18.778	18.884	18.778	18.778
Stanje dospj. nepl. obveza	5.192	7.830	8.994	3.296	838	780	437	230	230
Ukupno stanje duga	40.088	51.695	65.624	77.880	84.131	91.013	97.694	97.680	104.150
(kao postotak BDP-a)									
Stanje izravnog duga	26,7	25,7	33,0	39,3	40,7	40,5	41,3	41,4	41,5
Domaći	12,5	11,0	12,5	14,7	16,0	16,9	17,6	17,5	17,2
Inozemni	14,1	14,7	20,6	24,5	24,7	23,6	23,7	24,0	24,3
Stanje izdanih garancija	1,5	6,2	7,0	9,7	10,4	10,6	9,9	9,9	9,1
Stanje dospj. nepl. obveza	4,2	5,7	6,4	2,2	0,5	0,4	0,2	0,1	0,1
Ukupno stanje duga	32,4	37,6	46,4	51,1	51,6	51,6	51,5	51,5	50,7

Izvori: HNB, MoF i procjene MMF-a

Bilješka: Podatke o stanju garancija je do 2002. dostavljao HNB. Od 2002. podatke o stanju garancija dostavlja Ministarstvo financija uz manju razliku u ukupnom stanju i veću razliku u podjeli između garancija izdanih domaćim i inozemnim subjektima.

Podatke o stanju duga lokalne uprave je do 2002. dostavljao HNB. Od 2002. podatke o stanju duga lokalne uprave dostavlja Ministarstvo financija koje u svojim podacima bilježi općenito višu razinu duga lokalne uprave.

Tablica 10. Hrvatska: Operacije proračuna konsolidirane opće države prema ekonomskim kategorijama
na obračunskom načelu, 2001. - 2004. 1/
(postotak BDP-a)

	2001. Ostvareno	2002. Ostvareno	2003. Proj.	2004. Proj.
Prihodi i potpore	44,7	45,2	44,9	44,9
Tekući prihodi	44,7	45,2	44,9	44,9
Porezni prihodi	41,2	41,1	40,9	41,0
Porez na dohodak	4,0	4,1	3,9	3,4
Doprinosi za socijalno osiguranje	13,2	12,5	12,5	12,5
Porez na dobit	1,7	2,1	2,3	2,4
Porez na promet nekretninama	0,4	0,4	0,3	0,3
Porez na promet robe i usluga	19,6	20,7	20,8	21,0
Porez na dodanu vrijednost	14,3	14,7	14,8	14,8
Trošarine	5,1	5,6	5,6	5,9
Ostalo	0,2	0,4	0,3	0,3
Carine	2,0	1,2	0,9	0,8
Ostalo	0,4	0,3	0,2	0,2
Neporezni prihodi (uključujući vlast. prihode)	3,5	4,1	4,0	4,0
Kapitalni prihodi	0,0	0,0	0,0	0,0
Potpore	0,0	0,0	0,0	0,0
Rashodi i neto posudbe	51,5	50,0	49,5	48,7
Rashodi	50,8	49,3	48,9	48,1
Tekući rashodi	45,4	43,2	42,5	40,9
Rashodi na promet robe i usluga	22,3	20,8	20,2	19,2
Plaće bez doprinosa poslodavaca	11,7	11,0	10,9	10,1
Ostale kupovine robe i usluga	10,6	9,9	9,3	9,1
Plaćanje kamata	2,2	2,1	2,2	2,2
Subvencije i ostali tekući transferi	20,8	20,3	20,0	19,4
Subvencije	2,7	2,5	2,8	2,7
Tekući transferi	18,1	17,8	17,2	16,7
Kapitalni rashodi	5,4	6,1	6,4	7,2
Posudbe umanjene za otplate	0,8	0,7	0,6	0,6
Višak/manjak proračuna konsolidirane opće države	-6,8	-4,8	-4,6	-3,8
Financiranje	6,8	4,8	4,6	3,8
Prihodi od privatizacije	3,7	1,8	2,1	0,6
Posudbe u inozemstvu	2,0	2,8	2,4	2,1
Korišteno	4,9	5,3	3,8	4,6
Otplate	-2,8	-2,5	-1,4	-2,5
Domaće posudbe	1,1	0,2	0,1	1,0
Od bankovnog sektora	0,7	-1,0	-1,2	-0,1
Od nebankovnog sektora	0,4	1,2	1,3	1,1
Obveznice, trezorski zapisi i ostalo	0,3	1,2	1,6	1,1
Neto promjena dospjelih neplaćenih obveza	-0,9	0,0	-0,3	0,0
Dodatne informacije (postotak BDP-a):				
Primarni višak/manjak proračuna opće države	-4,6	-2,7	-2,3	-1,6
Procijenjeno stanje duga 2/	51,6	51,6	51,5	50,7

Izvori: Ministarstvo financija i procjene MMF-a

1/ Uključuje 53 najveće jedinice lokalne uprave.

2/ Uključivanjem stanja duga preostalih jedinica lokalne uprave, udjel duga u BDP-u bi bio uvećan za oko 0,4 postotna boda u 2002.

Tablica 11. Hrvatska: Operacije proračuna konsolidirane opće države prema ekonomskim kategorijama
na obračunskom načelu

	(u mil. HRK)				
	2003. Proj.	2003. 1. tr. Ostvareno	2003. 2. tr. Ostvareno	2003. 3. tr. Proj.	2003. 4. tr. Proj.
Prihodi i potpore	85.274	18.627	21.094	22.434	23.119
Tekući prihodi	85.274	18.627	21.094	22.434	23.119
Porezni prihodi	77.682	16.974	19.392	20.451	20.864
Porez na dohodak	7.387	1.690	1.753	1.829	2.115
Doprinosi za socijalno osiguranje	23.725	5.511	5.820	6.060	6.334
Porez na dobit	4.370	672	1.832	943	924
Porez na promet nekretninama	624	125	152	156	192
Porez na promet robe i usluga	39.451	8.276	9.593	10.863	10.719
Porez na dodanu vrijednost	28.158	5.986	6.910	7.496	7.766
Trošarine	10.667	2.155	2.511	3.221	2.780
Ostalo	626	134	172	146	173
Carine	1.766	387	406	499	474
Ostalo	358	314	-163	101	107
Neporezni prihodi	7.592	1.653	1.702	1.982	2.255
Kapitalni prihodi	0	0	0	0	0
Potpore	0	0	0	0	0
Rashodi i neto posudbe	93.940	21.587	23.853	23.618	24.882
Rashodi	92.777	21.428	23.546	23.226	24.578
Tekući rashodi	80.701	19.291	19.692	20.128	21.590
Rashodi na promet robe i usluga	38.404	8.550	9.684	9.788	10.383
Plaće bez doprinosa poslodavaca	20.683	5.043	5.239	5.173	5.228
Ostale kupovine robe i usluga	17.721	3.506	4.445	4.615	5.155
Plaćanje kamata	4.255	1.680	723	867	985
Subvencije i ostali tekući transferi	38.042	9.061	9.284	9.474	10.222
Subvencije	5.367	1.452	1.291	1.328	1.296
Tekući transferi	32.675	7.609	7.993	8.146	8.927
Kapitalni rashodi	12.077	2.137	3.854	3.098	2.988
Posudbe umanjene za otplate	1.162	159	307	392	304
Višak/manjak proračuna konsolidirane opće države (postotak BDP-a)	-8.666 -4,6	-2.960 -1,6	-2.759 -1,5	-1.185 -0,6	-1.763 -0,9
Financiranje	8.666	2.960	2.759	1.185	1.763
Prihodi od privatizacije	3.892	174	168	129	3.421
Posudbe u inozemstvu	4.576	3.239	1.386	-134	84
Korišteno 1/	7.141	3.971	1.974	609	588
Otplate	-2.566	-731	-587	-743	-504
Domaće posudbe	198	-453	1.204	1.190	-1.743
Od bankovnog sektora	-2.219	-1.872	445	1.303	-2.097
Od nebankovnog sektora	2.417	1.419	759	-114	354
Obveznice, trezorski zapisi i ostalo	2.967	1.538	943	33	454
Neto promjena dospjelih neplaćenih obveza	-550	-119	-184	-147	-100

Izvori: Ministarstvo financija i procjene MMF-a

1/ U 4. tr. 2003. ne obuhvaća isplatu tranše SAL-a u iznosu od 100 mil. USD koja će biti zadržana na računu kod HNB-a do početka 2004.

Tablica 12. Hrvatska: Bilanca štednje i investicija, 2000. - 2004.

	2000.	2001.	2002.	2003. Prog.	2004. Proj.
	(u mil. HRK)				
Inozemna štednja	3.802	6.056	12.635	11.274	10.750
Razlika između domaće štednje i investicija	-3.802	-6.056	-12.635	-11.274	-10.750
Štednja	29.472	32.488	38.067	41.933	48.988
Investicije	33.274	38.545	50.702	53.207	59.739
Proračun konsolidirane opće države	-8.645	-9.889	-7.195	-7.503	-6.514
Štednja 1/	-1.143	-1.082	3.543 ^{5/}	4.573 ^{5/}	8.367 ^{5/}
Investicije 2/	7.502	8.807	10.738	12.077	14.882
Ostali domaći sektori 3/	4.843	3.833	-5.440	-3.770	-4.236
Štednja	30.615	33.570	34.524 ^{5/}	37.360 ^{5/}	40.621 ^{5/}
Investicije 4/	25.772	29.738	39.964	41.130	44.857
	(kao postotak BDP-a)				
Inozemna štednja	2,5	3,7	7,2	5,9	5,2
Razlika između domaće štednje i investicija	-2,5	-3,7	-7,2	-5,9	-5,2
Štednja	19,3	19,9	21,6	22,1	23,9
Investicije	21,8	23,7	28,7	28,0	29,1
Proračun konsolidirane opće države	-5,7	-6,1	-4,1	-4,0	-3,2
Štednja 1/	-0,7	-0,7	2,0 ^{5/}	2,4 ^{5/}	4,1 ^{5/}
Investicije 2/	4,9	5,4	6,1	6,4	7,2
Ostali domaći sektori 3/	3,2	2,4	-3,1	-2,0	-2,1
Štednja	20,1	20,6	19,6 ^{5/}	19,7 ^{5/}	19,8 ^{5/}
Investicije 4/	16,9	18,3	22,7	21,7	21,8
Dodatne informacije					
BDP u tekućim cijenama (u mil. HRK)	152.519	162.909	176.429	189.827	205.313
Bruto nacionalni raspoloživi dohodak u tekućim cijenama (u mil. HRK)	156.463	166.661	180.570	192.102	207.224
Proračun konsolidirane opće države	36.211	35.323	40.269	42.977	47.754
Ostali domaći sektori	120.252	131.338	140.300	149.125	159.470

Izvori: Hrvatska narodna banka, Ministarstvo financija, Državni zavod za statistiku i procjene MMF-a

1/ Tekući prihodi umanjeni za tekuće rashode.

2/ Bez neto posudbi.

3/ Uključuje javna poduzeća.

4/ Uključuje promjene u zalihama.

5/ Zbog uvođenja drugog stupa mirovinskog osiguranja štednja države je smanjena (a štednja ostalih domaćih sektora povećana) za 1 posto BDP-a u 2002. i 1,3 posto BDP-a u 2003.

Tablica 13. Hrvatska: Predloženi uvjeti u okviru *stand-by* aranžmana u četvrtom tromjesečju 2003.

1. Prethodne mjere

1. Vlada prima prihode ostvarene privatizacijom jednog dijela INA-e (točka 5. Pisma namjere)
2. HNB tražiti od banaka da podnesu izvješća o deviznoj izloženosti svojih najvećih deset klijenata (točka 14. Pisma namjere)
3. Vlada deponira sredstva od isplate druge tranše SAL-a na devizni račun kod HNB-a do početka 2004. (točka 5. Pisma namjere)
4. Vlada šalje IFC-u revidirano pismo kojim mu daje mandat da obav^u *diligence* postupak za preuzimanje 19 posto udjela u temeljnom kapitalu HPB-a (točka 16. Pisma namjere)

2. Kvantitativni kriteriji za ocjenu uspješnosti izvršenja programa 2/

31. prosinca 2003.
(u mil. HRK, ako nije drugačije naznačeno)

1-a. Kumulativni deficit proračuna konsolidirane središnje države 3/	9.274 4/
1-b. Kumulativni deficit proračuna konsolidirane opće države 3/	8.692
2. Kumulativno smanjenje dospjelih neplaćenih obveza proračuna konsolidirane središnje države 5/	550
3. Kumulativna povećanja nepriviligiranog inozemnog duga koji su ugovorile ili za koji jamče opća država, HNB i HBOR 3/ 6/ 7/	
>1 godine	968
<5 godina	100
4. Kumulativna povećanja kratkoročnog inozemnog duga opće države, HNB-a i HBOR-a 3/ 6/	...
5. Kumulativne promjene neto raspoloživih međunarodnih pričuva Hrvatske narodne banke 5/ 6/	398 8/
6. Kumulativne promjene neto domaće aktive Hrvatske narodne banke 3/	3.342 9/

3. Indikativni limiti

1. Masa plaća u proračunu konsolidirane središnje države 2/	18.005
2. Kumulativne promjene neto kredita bankovnog sustava proračunu konsolidirane opće države 2/	455
3. Kumulativna povećanja neto kredita bankovnog sustava odabranim javnim poduzećima 2/	-415

4. Strukturne kontrolne točke

1. Dostaviti podatke o izdanim garancijama na 31. prosinca 2003.
2. Dobiti odobrenje Upravnog odbora IFC-a za preuzimanje 19 posto udjela u temeljnom kapitalu HPB-a do 31. prosinca 2003.

1/ Klauzule izvršenja ostaju kako je navedeno u u točki 26. MEFP-a i Dodatku II.

2/ Kako je dogovoreno u prvom preispitivanju provedbe programa (Tablica 3., Prilog *IMF Country Report* br. 03/252).

3/ Gornja granica.

4/ Indikativni limiti (nije kriterij za ocjenu uspješnosti izvršenja programa).

5/ Donja granica.

6/ U mil. USD.

7/ Kumulativna povećanja od 30. lipnja 2003.

8/ Usklađeno za višak prihoda ostvarenih privatizacijom INA-e i iznos sredstva koje je američko Ministarstvo financija isplatilo nakon odmrzavanja imovine Narodne banke bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (Tablica 4., Prilog *IMF Country Report* br. 03/252).

9/ Usklađeno za višak prihoda ostvarenih privatizacijom INA-e (Tablica 4., Prilog *IMF Country Report* br. 03/252).

Tablica 14. Hrvatska: Plan povlačenja sredstava u sklopu *stand-by* aranžmana

Datum	Iznos povlačenja ^{1/}		Uvjeti
	U milijunima SPV-a	U postocima kvote	
12. studenoga 2003. ^{2/}	102,229	28,0	Ispunjeni kriteriji za ocjenu uspješnosti izvršenja programa postavljeni za kraj rujna 2003. i zaključeno drugo preispitivanje
15. veljače 2004.	3,651	1,0	Ispunjeni kriteriji za ocjenu uspješnosti izvršenja programa postavljeni za kraj prosinca 2003. i zaključeno treće preispitivanje
Ukupno 14-mjesečni <i>stand-by</i> aranžman	105,880	29,0	

^{1/} Uz pretpostavku maksimalno odobrenih sredstava. Hrvatske vlasti namjeravaju tretirati *stand-by* kao aranžman sklopljen kao mjera opreza i ne namjeravaju povlačiti sredstva.

^{2/} Obuhvaća pristup sredstvima koja su već odobrena tijekom programa, ali nisu povučena.

Tablica 15. Hrvatska: Projekcija obveza prema Fondu na 30. rujna 2003. prema planu povlačenja sredstava
(u mil. SPV-a)

	2003. list.-pros.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	Nakon	Ukupno
Obveze na temelju povučenih sredstava												
Glavnica												
Povlačenja s računa općih sredstava	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Naknade i kamate 1/												
Periodične naknade	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
SPV neto naknade	0,2	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	-6,3	0,0
Ukupne obveze	0,2	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	-6,3	0,0
(postotak kvote)	0,0	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	-1,7	0,0
Obveze na temelju mogućeg povlačenja sredstava												
Glavnica												
Povlačenja s računa općih sredstava	0,0	0,0	0,0	0,0	52,5	52,9	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	105,9
Naknade i kamate 1/												
Periodične naknade	0,5	2,2	2,2	2,2	1,8	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9,7
SPV neto naknade	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukupne obveze	0,5	2,2	2,2	2,2	54,3	53,7	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	115,6
(postotak kvote)	0,1	0,6	0,6	0,6	14,9	14,7	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	31,7
Kumulativno (povuč. i mog. povlač. sred.)												
Glavnica												
Povlačenja s računa općih sredstava	0,0	0,0	0,0	0,0	52,5	52,9	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	105,9
Naknade i kamate 1/												
Periodične naknade	0,7	2,8	2,9	2,9	2,5	1,4	0,7	0,7	0,7	0,7	-6,3	9,8
SPV neto naknade	0,5	2,2	2,2	2,2	1,8	0,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	9,7
SPV neto naknade	0,2	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	-6,3	0,0
Ukupne obveze	0,7	2,8	2,9	2,9	55,0	54,4	1,1	0,7	0,7	0,7	-6,3	115,6
(postotak kvote)	0,2	0,8	0,8	0,8	15,1	14,9	0,3	0,2	0,2	0,2	-1,7	31,7

Izvor: IMF Finance Department

1/ Osnovna stopa naknade računa općih sredstava od 2,11 posto se izračunava primjenom faktora 1,3200 na SPV kamatnu stopu od 1,54 posto. Ona se zatim uvećava za 0,01 posto na ime raspodjele opterećenja i dalje za 0,07 posto za specijalni pričuvni račun u ukupnoj stopi od 2,11 posto.

Tablica 16. Hrvatska: Indikatori sposobnosti podmirivanja obveza prema Fondu, 2003. – 2010.
(prema planu povlačenja sredstava)

	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.
	list.-pros.							
Sredstva povučena od Fonda i naknade Fondu 1/								
U milijunima SPV-a	0,7	2,8	2,9	2,9	55,0	54,4	1,1	0,7
U milijunima USD	0,9	4,0	4,0	4,0	75,9	75,0	1,6	0,9
Kao postotak izvoza robe i nefaktorskih usluga	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,4	0,0	0,0
Kao postotak servisiranja duga	0,0	0,1	0,1	0,1	2,0	1,7	0,0	0,0
Kao postotak kvote	0,2	0,8	0,8	0,8	15,1	14,9	0,3	0,2
Kao postotak bruto međunarodnih pričuva	0,0	0,1	0,0	0,0	0,8	0,8	0,0	0,0
Nepodmirene kreditne obveze prema Fondu (na kraju razdoblja) 1/								
U milijunima SPV-a	102,2	105,9	105,9	105,9	53,4	0,5	0,0	0,0
U milijunima USD	142,0	147,0	146,5	146,4	73,7	0,6	0,0	0,0
Kao postotak kvote	28,0	29,0	29,0	29,0	14,6	0,1	0,0	0,0
Kao postotak BDP-a	0,5	0,5	0,4	0,4	0,2	0,0	0,0	0,0
Kao postotak bruto međunarodnih pričuva	2,0	1,9	1,8	1,7	0,8	0,0	0,0	0,0
Dodatne informacije								
Izvoz robe i nefaktorskih usluga (u mil. USD)	13.937	14.917	15.591	16.534	17.553	18.661	19.841	21.096
Servisiranje duga (u mil. USD) 1/	-2.812	-3.160	-3.021	-3.590	-3.880	-4.366	-4.930	-5.915
Kvota (u mil. SPV-a)	365	365	365	365	365	365	365	365
Kvota (u mil. USD)	507	507	505	505	504	504	504	504
Bruto međunarodne pričuve (u mil. USD) 1/	7.220	7.558	8.309	8.868	9.461	9.799	9.342	8.467
BDP (u mil. USD)	28.287	30.476	32.783	35.160	37.750	41.224	44.487	48.210

Izvori: Hrvatska narodna banka, *World Economic Outlook* i procjene MMF-a

1/ Obuhvaća hipotetska povlačenja sredstava u sklopu predloženog *stand-by* aranžamana kojeg se tretira kao mjeru opreza; nisu prikazana u projekciji platne bilance (vidi Tablicu 14.).

Tablica 17. Hrvatska: Indikatori eksterne i financijske osjetljivosti, 1998. - 2003.

(u postocima, ako nije drugačije navedeno)

	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	
						Poslj. proc.	Datum
Realni efektivni tečaj (mjeren cijanama na malo) 1/, 1995.=100	101,0	97,0	98,9	103,2	103,7	103,3	srpanj 2003.
Izvoz robe i usluga (u USD, promjena u postocima, na godišnjoj razini) 2/	6,5	-5,0	6,7	11,2	9,5	41,5	lipanj 2003.
Uvoz robe i usluga (u USD, promjena u postocima, na godišnjoj razini) 2/	-7,4	-7,1	-2,0	12,6	17,6	31,6	lipanj 2003.
Deficit tekućeg računa platne bilance (u mil. USD, na godišnjoj razini)	-1.453	-1.397	-459	-725	-1.606	-942	lipanj 2003.
Deficit tekućeg računa platne bilance (na godišnjoj razini) kao postotak BDP-a 3/	-6,7	-7,0	-2,5	-3,7	-7,2	-3,3	lipanj 2003.
Kapitalne i financijske transakcije (na godišnjoj razini) kao postotak BDP-a 3/	7,5	11,9	10,6	13,6	15,5	4,3	lipanj 2003.
Bruto međunarodne pričuve (mil. USD)	2.816	3.025	3.525	4.704	5.886	6.624	kolov. 2003.
Bruto međunarodne pričuve kao postotak ukupnih likvidnih sredstava (M4)	31	41	39	37	36	36	kolov. 2003.
Bruto međunarodne pričuve kao postotak primarnog novca	177	224	245	221	183	175	kolov. 2003.
Bruto međunarodne pričuve u mjesecima uvoza robe i nefaktorskih usluga	3,2	3,7	4,4	5,2	5,6	5,1	kolov. 2003.
Neto međunarodne pričuve (u mil. USD)	2.581	2.807	3.325	4.535	5.858	6.457	kolov. 2003.
Neto međunarodne pričuve u mjesecima uvoza robe i nefaktorskih usluga	2,9	3,5	3,7	4,3	5,5	5,0	kolov. 2003.
Kratkoročni dug kao % bruto raspoloživih međunarodnih pričuva 4/ 5/ 6/ 7/	70,9	80,7	86,4	64,1	47,9	45,3	lipanj 2003.
Krat. dug i def. na tek. rač. plat. bil. umanjjen za inoz. izrav. ulag. kao % bruto raspol. međ. prič. 8/	69,9	52,9	60,5	82,2	55,5	57,2	lipanj 2003.
Ukupni vanjski dug, postotak BDP-a 9/	44,3	49,6	60,0	58,0	68,5	72,5	lipanj 2003.
Omjer servisiranja inozemnog duga i izvoza /10	13,6	21,1	23,8	24,9	27,5	23,5	lipanj 2003.
□							
Dug proračun opće države (uklj. dosp. nepl. obveze i garancije) u postocima BDP-a 3/	37,6	46,4	51,1	51,6	51,6	51,5	lipanj 2003.
unutarnji dug u postocima BDP-a 3/	16,7	18,8	19,1	20,2	19,9	20,2	lipanj 2003.
inozemni dug u postocima BDP-a 3/	20,9	27,5	31,9	31,4	31,7	31,3	lipanj 2003.
Ukupna likvidna sredstva (M4, promjena u postocima, na godišnjoj razini)	13,0	-1,2	28,9	45,2	9,5	12,3	kolov. 2003.
Potraživanja od ostalih domaćih sektora (promjena, na godišnjoj razini)	22,4	-6,5	9,5	24,6	31,3	20,8	kolov. 2003.
Prinos po blagajničkim zapisima, 35 dana, mjesečni prosjek, postotak	9,5	10,5	6,7	3,4	2,4	2,5	kolov. 2003.
Realni prinos po blagajničkim zapisima, 35 dana, postotak /11	3,9	5,8	-0,7	0,8	0,2	0,8	kolov. 2003.
CROBEX indeks (1. srpnja 1997.=1000), na kraju razdoblja	712	715	890	1.035	1.173	1.093	rujan 2003.
Zagrebačka burza, kapitalizacija, postotak BDP-a	13	13	15	16	22	28	rujan 2003.
Razlika prinosa po obveznicama (EMBI Global, na kraju razdoblja)	...	407	330	187	132	115	rujan 2003.
Za zaduživanje, rejting: Moody's:							
Državne obveznice nominirane u stranoj valuti	Baa3	Baa3	Baa3	Baa3	Baa3	Baa3	rujan 2003.
Državne obveznice nominirane u domaćoj valuti	...	Baa1	Baa1	Baa1	Baa1	Baa1	rujan 2003.
Za inozemno zaduživanje, rejting: Fitch IBCA							
Fitch: Domaća valuta, dugoročno	A-	BBB	BBB	BBB+	BBB+	BBB+	rujan 2003.
Fitch: Strana valuta, dugoročno	BBB-	BB+	BB+	BBB-	BBB-	BBB-	rujan 2003.
Standard and Poor's: Domaća valuta, dugoročno	BBB+	BBB+	BBB+	BBB+	BBB+	BBB+	rujan 2003.
Standard and Poor's: Strana valuta, dugoročno	BBB-	BBB-	BBB-	BBB-	BBB-	BBB-	rujan 2003.

Izvori: Hrvatska narodna banka, Ministarstvo financija, Državni zavod za statistiku, Bloomberg, MediaScan i procjene MMF-a

1/ Rast indeksa odražava aprecijaciju: podaci za kraj godine označavaju godišnji prosjek.

2/ Od siječnja 2000. za obradu podataka o uvozu i izvozu koristi se nova metodologija, usklađena s europskim standardima.

U novoj prezentaciji koristi se datum obrade deklaracije, a ne datum njezina primitka.

3/ Do promjene u tromjesečnim podacima može doći zbog tromjesečnog iskazivanja BDP-a svedenog na godišnju razinu.

4/ Podaci o kratkoročnim kreditima poslovnih banaka prikupljeni od Direkcije za provođenje devizne politike HNB-a.

5/ Obuhvat je ograničen na kratkoročna kreditna zaduženja registrirana kod HNB-a.

6/ Kratkoročni dug je prikazan na osnovi preostalog dospjeća.

7/ Bruto međunarodne pričuve usklađene naniže za kratkoročnu deviznu štednju redeponiranu na račune HNB-a i za iznos nedospjelih blagajničkih zapisa HNB-a nominiranih u stranoj valuti.

8/ Ne obuhvaća dug koji je isključen iz sporazuma s Londonskim klubom.

9/ Prikazan prema prosječnom tečaju za razdoblje; tromjesečja su svedena na godišnju razinu.

10/ Tromjesečja su svedena na godišnju razinu.

11/ Prinos po blagajničkim zapisima HNB-a s rokom dospjeća od 35 dana deflaciran godišnjom postotnom promjenom u cijenama na malo.

Tablica 18. Hrvatska: Indikatori potrebnog zaduživanja u inozemstvu, 2001. - 2007.
(u mil. USD)

	2001.	2002.	1. tr. 2003.	2. tr. 2003. Prel.	3. tr. 2003. Proj.	4. tr. 2003. Proj.	2003. Proj.	2004. Proj.	2005. Proj.	2006. Proj.	2007. Proj.
Potrebno bruto financiranje	3.823	4.634	1.737	1.775	-759	1.784	4.537	4.405	4.470	4.656	4.788
Tekuće transakcije	725	1.606	997	942	-1.257	998	1.680	1.596	1.542	1.447	1.328
Otplata srednjoročnog i dugoročnog duga	1.754	2.201	566	542	583	394	2.085	2.334	2.173	2.649	2.815
Javni sektor	408	711	133	68	146	84	431	951	855	1.124	1.125
Portfelj - dug	253	554	81	0	81	0	161	586	732	791	562
Srednjoročni i dugoročni krediti	155	157	53	68	65	84	270	365	123	333	562
Banke	617	545	200	242	136	28	606	404	627	450	517
Portfelj - dug	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Srednjoročni i dugoročni krediti	617	545	200	242	136	28	606	404	627	450	517
Ostali sektori	729	945	232	232	301	283	1.048	979	691	1.075	1.174
Portfelj - dug	0	91	0	0	0	11	11	35	0	42	207
Srednjoročni i dugoročni krediti	729	854	232	232	301	271	1.036	943	691	1.034	967
Akumulacija bruto međunarodnih pričuva	1.313	697	174	291	-85	392	771	475	755	560	645
Povlačenje sredstava od i otpлата sredstava MMF-u	31	130	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Raspoloživi izvori financiranja	3.823	4.634	1.737	1.775	-759	1.784	4.537	4.405	4.470	4.656	4.788
Izravna ulaganja (neto)	1.407	886	302	335	74	610	1.320	1.114	1.166	1.513	1.606
Srednjoročni i dugoročni dug	2.748	3.320	1.593	645	482	987	3.707	3.877	3.284	3.027	3.070
Javni sektor 1/	1.308	757	576	279	126	362	1.344	1.806	1.584	1.377	1.220
Portfelj	983	209	542	212	0	0	754	552	500	500	500
Srednjoročni i dugoročni krediti 2/	325	547	34	67	126	362	590	1.255	1.084	877	720
Banke	750	611	451	48	50	50	598	501	600	600	800
Ostali sektori	690	1.953	566	318	307	574	1.765	1.570	1.100	1.050	1.050
Portfelj	0	846	202	12	5	100	319	250	100	150	150
Srednjoročni i dugoročni krediti	690	1.107	364	306	302	474	1.446	1.320	1.000	900	900
Kratkoročno financiranje (neto) 3/	-384	471	-301	469	-1.004	214	-622	-409	-63	33	29
Ostali tokovi (neto) 4/	51	-43	144	326	-312	-26	132	-177	83	83	83

Izvori: Hrvatska narodna banka, *World Economic Outlook* i procjene MMF-a

1/ Obuhvaća opću državu i HBOR.

2/ Ne obuhvaća MMF. U 4. tr. 2003. obuhvaća isplatu tranše SAL-a u iznosu od 100 mil. USD koja će biti zadržana na računu kod HNB-a do početka 2004.

3/ Kratkoročni krediti i trgovinski krediti s izvornim rokom dospijanja kraćim od jedne godine.

4/ Obuhvaća sve druge tokove i neto greške i propuste.

**HRVATSKA: ODNOSI S MEĐUNARODNIM MONETARNIM FONDOM
(1. listopada 2003.)**

I. Status članice: postala članicom 14. prosinca 1992. godine; članak VIII. Statuta MMF-a

II. Račun općih sredstava:	<u>SPV; milijuni</u>	<u>% kvote</u>
Kvota	365,10	100,0
Sredstva na računu Fonda	364,94	99,96
Rezervna pozicija u Fondu	0,16	0,04

III. Sektor SPV-a:	<u>SPV; milijuni</u>	<u>% alokacije</u>
Neto kumulativna alokacija	44,21	100,0
Sredstva u posjedu	0,52	0,46

IV. Dugovanja po aranžmanima: 0

V. Financijski aranžmani:

<u>Vrsta</u>	<u>Odobreni</u>	<u>Ističu</u>	<u>Odobreni iznos (SPV; milijuni)</u>	<u>Iskorišteni iznos (SPV; milijuni)</u>
<i>Stand-by</i>	3.2.2003.	2.4.2004.	105,88	0,00
<i>Stand-by</i>	19.3.2001.	18.5.2002.	200,00	0,00
<i>EFF</i>	12.3.1997.	11.3.2000.	353,16	28,78

VI. Projekcija obveza prema Fondu (SPV; milijuni; utemeljeno sadašnjem posjedu SPV-a)^{1/}:

		<u>Predstojeće obveze</u>				
		<u>2003.</u>	<u>2004.</u>	<u>2005.</u>	<u>2006.</u>	<u>2007.</u>
Glavnica	--	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Naknade/kamata	--	<u>0,17</u>	<u>0,68</u>	<u>0,68</u>	<u>0,68</u>	<u>0,68</u>
Ukupno	--	0,17	0,68	0,68	0,68	0,68

1/ Hrvatska je prijevremeno podmirila ukupan iznos dugovanja Fondu po kreditima 27. prosinca 2002.

VII. Ocjena sustava zaštite:

Prema MMF-ovoj politici ocjenjivanja sustava zaštite, na Hrvatsku narodnu banku (HNB) primjenjuje se ocjenjivanje u svezi sa sadašnjim *stand-by* aranžmanom (vidi Dio X.). Cjelokupno ocjenjivanje sustava zaštite HNB-a privedeno je kraju 3. siječnja 2003. Na temelju ocjenjivanja zaključeno je da su sustavi zaštite koji postoje u HNB-u općenito adekvatni. Međutim, budući da su određene slabosti utvrđene u internoj kontroli i sustavima kontrole, u ocjeni sustava zaštite predložene su korektivne mjere za rješavanje tih slabosti (vidi točku 27., *IMF Country Report br. 03/27*). HNB je proveo sve osim jedne predložene mjere koja se odnosi na periodično usklađivanje monetarnih podataka, koji se dostavljaju Fondu radi praćenja provedbe programa, s

HNB-ovom revidiranom financijskom i knjigovodstvenom evidencijom. Ujedno navodimo da je ova mjera ocijenjena mjerom "manje" važnosti u izvješću o ocjeni sustava zaštite.

VIII. Tečajni režim:

U prosincu 1991. godine Hrvatska je napustila zonu jugoslavenskog dinara i proglasila hrvatski dinar jedinim zakonitim sredstvom plaćanja. Hrvatski dinar zamijenila je hrvatska kuna 30. svibnja 1994. Tečaj kune određuje se na temelju ponude i potražnje na međubankovnom tržištu, uz povremene intervencije Hrvatske narodne banke. Stoga je politika tečaja kune, koju vodi mjerodavna institucija, klasificirana kao *managed floating with no pre-announced path for the exchange rate* (pripada kategoriji upravljanih fluktuirajućih tečajeva bez unaprijed zacrtanog smjera kretanja tečaja). Hrvatska narodna banka transakcije obavlja samo u eurima, američkim dolarima i specijalnim pravima vučenja. Službeni tečaj kune prema američkom dolaru iznosio je 1. listopada 2003. 6,4826 kuna za jedan dolar (srednji tečaj).

IX. Devizna ograničenja:

Hrvatska je prihvatila obveze prema članku VIII. Statuta MMF-a i njezin devizni sustav nema nikakvih ograničenja u vezi s plaćanjima i transferima za tekuće međunarodne transakcije.

X. Konzultacije u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a i korištenje sredstava MMF-a u proteklom razdoblju:

Posljednje **konzultacije u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a** završene su 5. kolovoza 2002. (vidi *IMF Country Reports br. 02/178, 02/179, 02/180*). Izvršni su direktori pohvalili dobre gospodarske rezultate postignute u Hrvatskoj, ali i izrazili zabrinutost u svezi s još uvijek visokim fiskalnim deficitom, povećanjem udjela javnog duga u BDP-u i odgodama u provođenju strukturnih reformi. Budući da je Hrvatskoj 3. veljače 2003. odobren *stand-by* aranžman, ona je automatski ušla u krug konzultacija koje će se provoditi tijekom 24 mjeseca, u skladu s odredbama odluke o krugovima konzultacija (Odluka br. 12794-(02/76), usvojena 15. srpnja 2002.).

Izvršni su direktori 1. kolovoza 2003 završili prvo preispitivanje u sklopu četrnaestomjesečnog *stand-by* aranžmana u vrijednosti od 105,88 milijuna SPV-a (29 posto kvote), koji je odobren 3. veljače 2003. Hrvatske vlasti namjeravaju tretirati taj aranžman kao aranžman sklopljen kao mjera opreza. Izvršni su direktori pohvalili općenito zadovoljavajuće poštivanje kvantitativnih kriterije za ocjenu uspješnosti izvršenja programa u prvoj polovici 2003., no iznijeli su zamjerku da se strukturne mjere sporo provode. Izrazili su uvjerenje da će se uskoro stabilizirati udjel javnog duga u BDP-u, što je bio glavni cilj programa. Međutim, zabrinuti su zbog naglog slabljenja eksterne pozicije.

Stand-by aranžman u vrijednosti od 200 milijuna SPV-a (55 posto kvote), odobren na razdoblje od 14 mjeseci, istekao je 18. svibnja 2002. Rezultati ostvareni u sklopu programa su bili različiti. Makroekonomski su ciljevi općenito biti premašeni i većina

je kvantitativnih kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa bila zadovoljena. Propusti u provedbi su zabilježeni s obzirom na strukturne kriterije za ocjenu uspješnosti izvršenja programa i kontrolne točke. Hrvatske vlasti nisu povukle sredstva koja su im bila stavljena na raspolaganje na temelju ovog aranžmana, a aranžman je bio tretiran kao aranžman sklopljen kao mjera opreza.

Trogodišnji **prošireni aranžman** u vrijednosti od 353,16 milijuna SPV-a (135 posto kvote) odobren je 12. ožujka 1997., kad je obavljeno i prvo povlačenje od 28,78 milijuna SPV-a. Prvo preispitivanje dovršeno je s određenim vremenskim pomakom, i to 10. listopada 1997., a hrvatske su vlasti odlučile da neće povući sredstva koja su im tada stavljena na raspolaganje. Razgovori o programima za drugu i treću godinu aranžmana nisu obavljani, te je aranžman istekao 11. ožujka 2000., bez daljnjih povlačenja sredstava.

XI. Sudjelovanje u FSAP-u:

Program procjene financijskog sektora (engl. *Financial Sector Assessment Program*, FSAP) priveden je kraju 5. kolovoza 2002., odnosno kad i konzultacije u vezi s člankom IV. Statuta MMF-a. Taj je program procjene bio utemeljen na radu Misija koje su boravile u Hrvatskoj u travnju 2001. i rujnu 2001. Izvješće o Procjeni stabilnosti financijskog sektora (engl. *Financial Sector Stability Assessment*, FSSA) objavljeno je (vidi *IMF Country Report br. 02/180*), a konačno izvješće Misije FSAP-a koje sadrži procjenu o sprječavanju pranja novca i borbi protiv terorizma dostavljeno je hrvatskim vlastima.

XII. Tehnička pomoć od 2002. do 2003. godine ^{2/}:

Sektor MMF-a	Boravak u Hrvatskoj	Područje
FAD (Sektor za fiskalna pitanja)	travanj 2000. svibanj 2000. rujan 2001. ožujak 2002.	Uvođenje jedinstvenog računa Državne riznice Porezna politika Decentralizacija proračuna Računovodstvo i proračunska klasifikacija (u suradnji sa Sektorom za statistiku)
STA (Sektor za statistiku)	ožujak 2000. rujan 2000. listopad 2000. travanj 2001. ožujak 2002. listopad 2002.	Tromjesečni nacionalni računi Platna bilanca Tromjesečni nacionalni računi Monetarna statistika Računovodstvo i proračunska klasifikacija (u suradnji sa Sektorom za fiskalna pitanja) Statistika javnih financija
MFD (Sektor za monetarna i	svibanj-lipanj 2000.	Koordinacija HNB-a i Ministarstva financija, Zakon o HNB-u, Zakon o bankama i tržište

devizna pitanja)	ožujak–travanj 2001. prosinac 2001. travanj 2003. veljača 2004.	novca i vrijednosnica Računovodstvo središnje banke Instrumenti monetarne politike Testiranje osjetljivosti na stres i upravljanje deviznim pričuvama Instrumenti monetarne politike (predstoji)
------------------	--	--

^{2/} Tehničke pomoći pružene u razdoblju od 1992. do 1999. godine navedene su u Dodatku I. (vidi *IMF Country Report br. 03/27*).

XIII. Stalni predstavnik MMF-a:

Gosp. Norregaard je preuzeo dužnost stalnog predstavnika MMF-a u Hrvatskoj 15. siječnja 2001.

HRVATSKA: ODNOSI SA SVJETSKOM BANKOM

Partnerstvo u strategiji razvoja Hrvatske

1. Hrvatske vlasti su odlučne održati makroekonomsku stabilnost i ostvariti brz i održiv ekonomski rast. U tu svrhu Vlada je započela reforme za rješavanje nekoliko ključnih gospodarskih problema, uključujući: (i) ublažavanje makroekonomske neravnoteže da bi se osigurala stabilnost dok se provode komplementarne reforme za rješavanje osnovnih strukturnih uzroka fiskalne neravnoteže; (ii) povećanje fleksibilnosti gospodarstva, te (iii) stvaranje poduzetništvu sklonog okružja koje privlači investitore.

2. MMF ima vodeću ulogu u pomaganju Hrvatskoj da održi makroekonomsku stabilnost. 14-mjesečni *stand-by* aranžman istekao je 18. svibnja 2002. U veljači 2003. MMF je odobrio Hrvatskoj novi *stand-by* aranžman u protuvrijednosti od 105,8 milijuna SPV-a (146 milijuna američkih dolara), na razdoblje od 14 mjeseci, u cilju podržavanja makroekonomske stabilnosti uoči parlamentarnih izbora koji će se održati u studenome 2004. MMF i Svjetska banka usko surađuju podržavajući Vladine strukturne reforme. Strukturne mjere sadržane u oba programa pomno su koordinirane sa Svjetskom bankom i ograničene na područja sa značajnim makroekonomskim, uglavnom fiskalnim implikacijama.

3. Svjetska banka predvodi politički dijalog o strukturnim i institucionalnim reformama u raznim sektorima. Taj plan reforme obuhvaća mjere za: (i) smanjenje razine javne potrošnje i veličine državnog sektora; (ii) restrukturiranje mirovinskog sektora i sektora zdravstva; (iii) unaprjeđenje fleksibilnosti tržišta rada; (iv) jačanje tržišnih institucija i konkurentnosti gospodarstva; (v) ublažavanje socijalnih troškova reforme i siromaštva restrukturiranjem programa socijalne skrbi i (vi) početak procesa reforme sudstva. Napredak je postignut u svim tim područjima. Odbor Svjetske banke je u prosincu 2001. odobrio Zajam za strukturnu prilagodbu (engl. *Structural Adjustment Loan*, SAL) u iznosu od 202 mil. USD, a prva tranša povučena je u veljači 2002. Na temelju odluke Kabineta Vlade od 27. ožujka 2003., u kojoj je naveden detaljan plan za provedbu ostalih mjera koje će biti poduzete uz korištenje Zajma za strukturnu prilagodbu, Svjetska banka odobrila je produženje roka za povlačenje Zajma i kao zaključni datum odredila 31. srpnja 2003. Budući da je Sabor odgodio donošenje izmjena i dopuna zakona o prostornom planiranju kojima bi se ukinule lokacijske dozvole do redovitog jesenskog zasjedanja, zaključni datum SAL-a naknadno je promijenjen u 31. listopada 2003. Iako će sredstva biti na raspolaganju u listopadu, Vlada planira povući drugu tranšu SAL-a tek u siječnju 2004.

4. Revizija javne potrošnje (engl. *Public Expenditure and Institutional Review*, PEIR) dovršena je u ožujku 2002. PEIR i SAL bili su ključni elementi Strategije pomoći Hrvatskoj (engl. *Country Assistance Strategy*, CAS) Svjetske banke iz 1999. U srpnju 2003. objavljen je Ekonomski memorandum zemlje (engl. *Country Economic Memorandum*, CEM) u kojem je naglasak stavljen na pitanja integracije s EU, nakon čega su Vladi i široj javnosti u Zagrebu te Europskoj komisiji u Briselu sredinom listopada predstavljeni najvažniji zaključci i preporuke u vezi politikom.

5. Nalazi prezentirani u CEM-u poslužit će izradu novog CAS-a koji bi trebao biti dan na uvid Odboru na sastanku planiranom za travanj 2004. Scenarij najpovoljnijih okolnosti vjerojatno će biti usredotočen na potencijalni novi zajam za prilagodbu, Zajam za programatsku prilagodbu (engl. *Programmatic Adjustment Loan*, PAL), koji će se sastojati od 3 komponente: (i) upravljanje (reforma javne uprave, pravna reforma i reforma sudstva, decentralizacija i upravljanje javnom potrošnjom); (ii) investicijska klima (pripremanje energetskog sektora za integriranje s EU, restrukturiranje/privatizacija poljoprivrednih kombinata, turističkih tvrtki i brodogradilišta, daljnje smanjenje prepreka za ulazak novih tvrtki, daljnje jačanje financijske discipline poduzeća u državnom vlasništvu); i (iii) formiranje ljudskog kapitala i jačanje socijalne zaštite (reforme obrazovanja, zdravstva i socijalne zaštite). O PAL-u bi se najranije moglo raspravljati na sastanku Odbora u travnju 2004., kad je planirana i rasprava o novom CAS-u.

Suradnja MMF-a i Svjetske banke u specifičnim područjima

- ***Upravljanje i kontrola javne potrošnje***

6. Ključni problemi uključuju: (i) osiguranje proširenja nedavno započetih aktivnosti za stvaranje transparentnog procesa donošenja proračunskih odluka konsolidacijom državnih računa tako da obuhvate sve fiskalne operacije opće države; (ii) unaprjeđenje korisnosti, kvalitete i pravovremenosti informacija na temelju kojih se donose proračunske odluke; (iii) poboljšanje postupka donošenja financijskih odluka uvođenjem eksplicitnog proračunskog okvira za nekoliko godina u zakon o proračunu te (iv) jačanje fiskalne discipline povećanjem kazni za jedinice koje prekomjerno troše i uvođenjem transparentnih kriterija za izdavanje državnih garancija. Svjetska banka predvodi rasprave o tim reformama u kontekstu SAL-a Proračun za 2002. zasnovao se na novom kontnom planu, u kojem su konsolidirani neki izvanproračunski fondovi, te na modificiranom računovodstvu utemeljenom na obvezama koje je u skladu s metodologijom Statistike javnih financija (engl. *Government Finance Statistics*, GFS) iz 2001. U proračunu za 2003. taj je obuhvat proširen radi uključivanja svih izvanproračunskih fondova i konsolidacije s izvanproračunskim agencijama. Sabor je također u svibnju 2003. prihvatio novi organski proračunski zakon koji bi trebao razriješiti sva pitanja navedena u prethodnoj točki.

7. Statistika subvencija i metode subvencioniranja bile su prilično netransparentne prije 2002. Značajan napredak ostvaren je u okviru SAL programa i Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju EU. Vlada je eliminirala sve indirektno subvencije. Nadalje, Sabor je usvojio zakon o državnoj pomoći i odredio tijelo nadležno za nadziranje cjelokupne državne pomoći. Krajem 2001. Vlada je izradila nacrt plana aktivnosti za smanjenje subvencija u razdoblju od 2002. do 2005. koji je primijenjen u ostvarenju proračuna za 2002. i proračuna za 2003. Osim toga, Vlada je sastavila registar poljoprivrednika kako bi olakšala dodjelu dohodovnih potpora (subvencija). Taj je postupak podržala Svjetska banka pomoću Projekta za pružanje potpore poljoprivrednicima.

- **Reforma mirovinskog sustava i zdravstva**

8. Svjetska banka ima glavnu ulogu u pružanju podrške mjerama mirovinske reforme u okviru Projekta investiranja u mirovinski sustav i SAL-a. Mirovinski sustav sastavljen od više stupova utemeljen je u siječnju 2002. Provedba je u potpunosti zadovoljavajuća. Daljnje reforme uključivale su reviziju zakona o mirovinskom osiguranju u prosincu 2002. koja je dodatno ojačala fiskalnu održivost prvog mirovinskog stupa i naglasila aspekt kapitala. Osim toga, zakonski okvir za osnivanje mirovinskih osiguravajućih društava, izdavanje dozvola dobrovoljnim mirovinskim fondovima, te razvoj sustava dobrovoljnog mirovinskog osiguranja, kao i unaprjeđenje zakona o obveznim i dobrovoljnim mirovinskim fondovima stvorili su osnovu za siguran razvoj drugog i trećeg stupa.

9. Hrvatska troši oko 9 posto svog BDP-a na zdravstvo, što nije održiva razina. Nekoliko mjera strukturnih reformi, uključujući korištenje alternativnih mjesta za njegu, različitih modela primarne njege, te poboljšane prakse upravljanja bolnicama, pokusno se provode u Koprivnici u sklopu Projekta reforme zdravstva Svjetske banke. Plan je, podržan SAL-om, priveden kraju u kolovozu 2002. (uključivao je: smanjenje trajanja bolovanja; reviziju plana participacija za lijekove i odabrane usluge; smanjenje oslobođenja od participacije; i prihvaćanje metodologije za određivanje prioriteta u pružanju zdravstvenih usluga i kupovini *inputa*). Zakon o plaćanju obveznih doprinosa usvojen je u Saboru u prosincu 2002. Zakon nadopunjava prethodno spomenute mjere: povećanjem minimalne osnovice za doprinose i proširenjem osnovice za doprinose na prihod koji nije vezan uz plaće (kapitalni su prihodi isključeni); utvrđivanjem gornje granice doprinosa; te unaprjeđenjem odgovornosti za provedbu.

- **Unaprjeđenje fleksibilnosti tržišta rada**

10. Kao dio programa reformi koje podržava SAL, Sabor je u ožujku 2002. prihvatio novi zakon o posredovanju pri zapošljavanju i pravima za vrijeme nezaposlenosti. Zakon dozvoljava poslovanje privatnih agencija za zapošljavanje, te povećava duljinu staža potrebnog za dobivanje novčane naknade. Zahvaljujući tim promjenama otvoreno je osam novih privatnih agencija za zapošljavanje, dok je šest agencija podnijelo zahtjeve za izdavanje dozvole. Nadalje, da bi poboljšao kvalitetu informacija o tržištu rada, Hrvatski je zavod za zapošljavanje počeo klasificirati novoprijavljene nezaposlene osobe prema definiciji nezaposlenosti Međunarodne organizacije rada (engl. *International Labor Organization* - ILO). Administrativni podaci o nezaposlenosti sada bolje oslikavaju stvarne uvjete koji vladaju na tržištu rada i stoga će bolje odgovarati potrebama politike.

11. Sabor je u srpnju 2003 donio novi zakon o radu. Promjene čija je svrha poboljšanje fleksibilnosti tržišta rada u skladu su s onima koje su dogovorene u sklopu SAL-a. Najvažnije su sljedeće promjene: (a) smanjenje ograničenja za korištenje ugovora o radu na određeno vrijeme s dvije na tri godine, (b) ublažavanje preduvjeta za valjane otkaze, (c) izuzimanje manjih tvrtki (koje zapošljavaju do 20 zaposlenika) iz propisa koji reguliraju otkaze, (d) skraćivanje otkaznog roka sa šest do najviše tri mjeseca, (e) smanjenje iznosa otpremnina s polovice na jednu trećinu mjesečne plaće i definiranje maksimuma u iznosu od šest plaća te (f) ublažavanje definicije masovnog otpuštanja.

- **Jačanje tržišnih institucija i konkurentnosti gospodarstva**

12. Uspješnost Hrvatske u restrukturiranju poduzeća, privatizaciji, stvaranju novog poslovnog okruženja, privlačenja inozemnih izravnih ulaganja, te sveukupnom stvaranju okruženja pogodnog za razvoj međunarodno konkurentnog privatnog sektora zaostaje u usporedbi s državama koje su kandidati za priključenje EU. Značajan aspekt tog nedostatka napretka odražava se u relativnom nedostatku čvršćih proračunskih ograničenja za poduzeća uključena u proračun. S tim u vezi, Svjetska banka prati eliminacije dospjelih neplaćenih obveza i trampa javnih poduzeća kao dio SAL-a. Unatoč značajnom smanjenju dospjelih neplaćenih obveza na kraju lipnja 2003., dospjela neplaćena potraživanja i obveze još nisu eliminirane.

13. Financijski sektor nalazi se u završnim fazama privatizacije i restrukturiranja. Svjetska banka pružila je pomoć Vladi putem Ugovora o zajmu za prilagodbu financijskog sektora i poduzeća (engl. *Enterprise and Financial Sector Adjustment Loan*, EFSAL), Zajma za tehničku pomoć I. (engl. *Technical Assistance Loan*, TAL I.) i Zajma za tehničku pomoć II. (engl. *Technical Assistance Loan*, TAL II.). Više od 90% bankovnog sektora je privatizirano. Sporo se napreduje u privatizaciji dvije preostale banke u državnom vlasništvu i Croatia osiguranja. Svjetska banka ima isto tako vodeću ulogu u pomoći Vladi pri restrukturiranju energetskog sektora, te jačanju regulatornog i zakonskog okvira. Napredak je sporiji nego što je predviđeno; reforme će se vjerojatno nastaviti u okviru sljedećeg zajma za prilagodbu (PAL).

14. U kontekstu SAL-a, u srpnju 2003. prihvaćene su izmjene i dopune zakona o stečaju koje su poboljšale zakonski i institucionalni okvir za stečajni režim u Hrvatskoj, uključujući izdavanje ovlaštenja stečajnim upraviteljima (povjerenicima). Reformama se još uvijek mora riješiti: zastarjelo upravljanje sudovima i vođenje parnica; neiskustvo sudaca na trgovačkim sudovima, povjerenika i stečajnih upravitelja u suvremenom stečajnom režimu; neadekvatno povjerenje poduzeća u stečajni postupak; te nedostatak povjerenja javnosti u učinkovitost cjelokupnog sudstva. Svjetska banka trenutačno pruža tehničku pomoć Vladi (u suradnji s USAID-om i EU) na tom području u okviru Projekta za poboljšanje sudske i stečajne administracije.

15. Pojava i razvoj malih i srednjih poduzeća u Hrvatskoj otežana je, između ostalog, zbog: poteškoća i složenosti u izdavanju odobrenja za rad i registriranja (kako je utvrđeno u studiji Agencije za savjetovanje o inozemnim ulaganjima /engl. *Foreign Investment Advisory Service*, FIAS/ o administrativnim preprekama za ulaganje), ostalih prepreka za ulaganje (neučinkovite zemljišne knjige i katastar, dugotrajan postupak dobivanja vize i radnih dozvola), te nedostatka dobro koordinirane i formulirane politike u Hrvatskoj koja bi podržala mala i srednja poduzeća. Vlada je napravila Plan aktivnosti, u skladu sa SAL-om, koji unaprjeđuje režim investicijske politike u Hrvatskoj usklađivanjem sustava fiskalnih, regulatornih i zakonskih mjera s najboljom međunarodnom praksom. Trenutačno je samo jedna zakonodavna promjena u postupku odobravanja: ukidanje lokacijskih dozvola (prema planu zakon o prostornom planiranju trebao bi biti usvojen do sredine listopada 2003.).

- **Jačanje socijalne zaštite**

16. Unatoč relativno visokoj razini potrošnje, sustav socijalne zaštite ne uspijeva pružiti adekvatnu zaštitu najosjetljivijim članovima društva. Iako se u sustavu javlja mnogostrukost potpora, nekoliko programa koji su dobro usmjereni ne dobivaju dovoljno sredstava. Stoga se opći cilj ublažavanja siromaštva ne ostvaruje na zadovoljavajući način. U sklopu programa reformi koji podržava SAL Vlada je izradila Nacionalnu strategiju za borbu protiv siromaštva u kojoj se izlaže koordinirana strategija Vladinih agencija za smanjenje siromaštva; u listopadu 2001., Vlada je poduzela mjere za racionalizaciju potpora (naročito branitelja i umirovljenika s povlaštenim mirovinama kao i primatelja dječjeg doplatka); osim toga, službena statistika poboljšala je dostupnost pouzdanih i nacionalno reprezentativnih podataka iz ankete kućanstava, uskladivši anketni uzorak pomoću podataka o popisu stanovništva iz 2001. Timovi konzultanata koji rade s Vladom (u kontekstu Projekta socijalne zaštite kojeg financira Svjetska banka) izradili su Strategiju reforme socijalne zaštite koju treba prihvatiti Vlada i Sabor.

Strategija Grupe Svjetska banka i poslovi odobravanja zajmova

17. Odbor Svjetske banke raspravljao je o CAS-u za Hrvatsku u lipnju 1999., a o izvješću o napretku CAS-a u rujnu 2001. U izvješću o napretku utvrđeno je da je reforma politike u Hrvatskoj, iako sporija nego što je to predviđeno u CAS-u, bila dovoljna da svrsta Hrvatsku u osnovni scenarij za odobravanje zajmova. CAS-ovi ciljevi su: (i) podrška održivoj fiskalnoj politici uz unaprjeđenje učinkovitosti javne potrošnje; (ii) održavanje fiskalne stabilnosti i kontinuiranih reformi financijskog sektora; (iii) smanjenje državnog sektora; te (iv) poboljšanje upravljanja.

18. Svjetska banka trenutačno u Hrvatskoj podupire jedanaest projekata (10 investicijskih zajmova i 1 zajam za prilagodbu) u ukupnoj vrijednosti 644,6 mil. USD: Projekt obnove istočne Slavonije, Baranje i zapadnog Srijema (40,6 mil. USD) počeo se ostvarivati u siječnju 1999.; Projekt unaprjeđivanja lokalne infrastrukture (36,3 mil. USD) i Projekt modernizacije i restrukturiranja željeznica (101 mil. USD) odobreni su u lipnju 1999., Zajam za tehničku pomoć II. (7,3 mil. USD) odobren je u kolovozu 1999., a Projekt reforme zdravstva (29 mil. USD) u ožujku 2000. Projekt unaprjeđivanja trgovine i transporta u jugoistočnoj Europi (13,9 mil. USD) počeo se ostvarivati u svibnju 2001.; Projekt za poboljšanje sudske i stečajne administracije (5 mil. USD) započeo je u siječnju 2002., a SAL (202 mil. USD) u veljači 2002. U veljači 2003. odobrena su nova dva zajma; ona se odnose na Projekt investiranja u mirovinski sustav (27,3 mil. USD) i Projekt za unaprjeđenje zemljišnih knjiga i katastra (25,7 mil. USD), dok je Projekt Riječke luke (156,5 mil. USD) potpisan u srpnju 2003. Donacija Globalnog fonda za okoliš (engl. *Global Environment Facility*, GEF) od 5 mil. USD za Projekt očuvanja krškog ekosustava potpisana je 19. lipnja 2002.

19. U pripremi su sljedeći investicijski projekti: Projekt kontrole zagađenja u priobalnim gradovima (oko 100 mil. USD), Projekt za lokalnu toplinsku mrežu (približno 30 mil. USD), Projekt socijalne zaštite (približno 36 mil. USD), Projekt za socijalni i gospodarski oporavak (oko 40 mil. USD), Projekt za energetske učinkovitost (oko 5 mil. USD) i Projekt za znanost i tehnologiju (oko 42 mil. USD).

Priprema se donacija GEF-a za Projekt djelotvornosti energetskog sustava u iznosu od 7 mil USD.

20. Od rujna 2003., Međunarodna financijska korporacija (engl. *International Financial Corporation*, IFC) imala je 11 projekata u svom portfelju za 7 različitih tijela, u ukupnom iznosu od 186,8 mil. USD (153,2 mil. USD za svoj račun). IFC trenutačno preliminarno procjenjuje kupnju 19 posto postojećeg udjela Hrvatskoj poštanskoj banci (HPB).

Pitanja se mogu uputiti sljedećim zaposlenicima Svjetske banke: gosp. Broadmanu (kućni tel. 31312), gosp. Courtneyu (385 1 235 7215), gđi Madzarevic-Sujster (385 1 235 7260), gosp. Funcku (kućni tel. 30874).

HRVATSKA: PITANJA VEZANA UZ STATISTIKU

1. Baza ekonomskih podataka u Hrvatskoj neujednačene je kvalitete, ali ipak se poboljšava. Najmanje problema vezano je uz podatke o monetarnim agregatima, koji udovoljavaju gotovo svim preporukama Priručnika za monetarnu i financijsku statistiku MMF-a (engl. *Monetary and Financial Statistics Manual*). U većini su slučajeva poduzete korektivne mjere kako bi se poboljšao obuhvat i pouzdanost podataka. U nekim je slučajevima napredak otežan zbog nedostatne financijske potpore iz proračuna i nedostatka suradnje državnih agencija. Nedavno je osnovano zajedničko povjerenstvo Ministarstva financija i Hrvatske narodne banke, što bi trebalo unaprijediti suradnju na području statistike te poboljšati usklađivanje podataka o javnim financijama i monetarnih podataka. Hrvatska je potpisnica Posebnih standarda statističkog izvješćivanja (engl. *Special Data Dissemination Standards, SDDS*), a njezini se meta podaci objavljuju na web stranici Biltena posebnih standarda (engl. *Dissemination Standards Bulletin Board, DSBB*) (<http://dsbb.imf.org>).

A. Nacionalni računi

2. Sustavi podataka o nacionalnim računima znatno su poboljšani u posljednjih nekoliko godina, čime se omogućilo objavljivanje većeg, mnogo opsežnijeg paketa podataka o nacionalnim računima. Državni zavod za statistiku (DZS) prikuplja i objavljuje godišnje podatke u stalnim i tekućim cijenama u odnosu na proizvodnju, dohodak i rashode. DZS je 30. lipnja 1999. počeo objavljivati tromjesečne podatke o BDP-u, prema rashodima i glavnim sektorima industrije u tekućim i stalnim cijenama (1997.), što je u skladu sa zahtjevima predviđenim u SDDS-u. Ipak, još uvijek ima nedostataka koji ograničavaju obuhvat podataka i onemogućavaju pouzdane procjene. To su: nepostojanje tromjesečnih izvornih podataka vezanih uz sektor poljoprivrede, koji je podložan sezonskim utjecajima; nepotpuni podaci o neregistriranom sektoru gospodarstva; neodgovarajući prijelaz statistike javnih financija s gotovinskog na obračunsko načelo; nedovoljan pristup preliminarnim ili neobjavljenim izvornim podacima; neodgovarajući izvorni podaci namijenjeni mjerenju promjena zaliha; neodgovarajući deflatori cijena i nedostatni podaci o gospodarskim subjektima koji nemaju oblik trgovačkog društva i samostalnim poduzetnicima (na području poljoprivrede, trgovine i obrta). Posebno je problematično zakašnjelo objavljivanje godišnjih podataka, koji se uglavnom uvelike razlikuju od tromjesečnih podataka. Nakon što je krajem 2001. ukinut Zavod za platni promet (ZAP) financijske statističke podatke o poduzećima prikuplja Financijska agencija (FINA). Trenutačno se radi na daljnjim poboljšanjima, a nedavno je pokrenut novi projekt za pripremu statističkih podataka o BDP-u po regijama.

B. Cijene

3. DZS priprema mjesečne indekse cijena na malo i cijena pri proizvođačima te mjesečni indeks troškova života, koji se temelji na potrošačkoj košarici tipičnog domaćinstva niske dohodovne kategorije izvan poljoprivrednog sektora. Podaci se prikupljaju oko 20-og u mjesecu, a indeksi se objavljuju posljednjeg radnog dana u mjesecu. Međutim, statistika cijena izračunava se pomoću zastarjelih pondera, na temelju malog uzorka. Ne pripremaju se deflatori cijena uvoznih/izvoznih proizvoda i

usluga, čime se otežava analiza kretanja ekonomskih odnosa s inozemstvom. Novi indeks potrošačkih cijena bit će objavljen u siječnju 2004. Glavne karakteristike novog indeksa bit će: a) njegova struktura ponderiranja, utemeljena na istraživanjima provedenim u domaćinstvima (umjesto istraživanja provedenog u maloprodaji, kao što je bio slučaj kod prethodno korištenog indeksa cijena na malo), koja će se revidirati svakih pet godina; b) korištenje geometrijske sredine (umjesto aritmetičke sredine korištene u starom indeksu cijena na malo) za agregiranje elementarnih serija; c) primjena "implicitnog" usklađivanja kvalitete. Istodobno će se harmonizirani indeks potrošačkih cijena izračunavati u skladu s metodologijom Eurostata, ali se u doglednoj budućnosti neće objavljivati kako bi se izbjegla pomutnja među podacima. Izračunavat će se i indeks temeljne inflacije prema metodologiji koju je osmislio HNB.

C. Plaće i zaposlenost

4. Hrvatska iznosi podatke o prosječnoj neto i bruto plaći po zaposleniku u pravnim osobama u proizvodnom sektoru te o zaposlenosti u proizvodnom sektoru. Podaci o plaćama uključuju nagrade, naknade za bolovanja i naknade za topli obrok, a temelje se na mjesečnim istraživanjima koja obuhvaćaju 70 posto stalno zaposlenih u svakoj kategoriji proizvodnog sektora. Njima nije obuhvaćen značajan dio radnog stanovništva, uključujući zaposlene u trgovini i obrtu, zaposlene na temelju ugovora, poljoprivrednike i zaposlene u vojsci i policiji.

5. Broj registriranih nezaposlenih daje precijenjenu sliku stvarne razine nezaposlenosti. Preliminarna anketa o radnoj snazi, koja zadovoljava ILO standarde, prvi put je provedena 1996. na uzorku od 7.200 domaćinstava. Uzorak je naknadno proširen, tako da se anketa sada provodi redovito, a polugodišnji podaci objavljuju se uz vremenski odmak od samo oko četiri mjeseca. Razlika između anketne i registrirane nezaposlenosti nedavno je smanjena klasifikacijom novoregistriranih nezaposlenih u skladu s definicijom nezaposlenosti ILO-a.

D. Fiskalni podaci

6. Velika količina podataka vezanih uz statistiku javnih financija priprema se svaki mjesec, s vremenskim odmakom od tri do dvanaest tjedana, a objavljuje se u Mjesečnom statističkom izvješću Ministarstva financija ili izravno dostavlja Fondu. Podaci o prihodima, pripremljeni na osnovi Statistike javnih financija (engl. *Government Finance Statistics*, GFS) pouzdani su i dostupni dan nakon podnošenja zahtjeva za većinu glavnih kategorija proračuna središnje države i proračunskih fondova. Dostupni su i podaci o rashodima na gotovinskom načelu, pripremljeni prema metodologiji Statistike javnih financija, koja uključuje ekonomsku i funkcionalnu klasifikaciju, za proračun središnje države i proračunske fondove. Novi kontni plan korišten je u pripremi proračuna za 2002. za jedan dio jedinica opće države. Podaci o "vlastitim prihodima" proračunskih korisnika, ne uključujući sveučilišta, uneseni su u proračun za 2002. Podaci o financiranju središnje države u izvješćima Ministarstva financija, bilanci monetarnih institucija i platnoj bilanci nisu usklađeni. Znatne razlike u podacima postoje zbog toga što Ministarstvo financija i središnja banka koriste različite definicije pojma države. Nakon što su primljene preporuke Misije za Statistiku javnih financija koja je boravila u Hrvatskoj u listopadu 2002., osnovana je radna skupina od predstavnika Ministarstva financija, Hrvatske

narodne banke i Državnog zavoda za statistiku sa zadaćom usklađivanja financijskih podataka proračuna središnje države koje pripremaju te institucije. Radna skupina nije održala ni jedan sastanak i predstavnici Ministarstva financija i Hrvatske narodne banke samo su povremeno su održavali sastanke u nastojanju da usklade fiskalne i monetarne podatke.

7. Podaci o stanju državnog duga imaju određene nedostatke, iako je nova baza podataka Hrvatske narodne banke dovela do značajnog poboljšanja. Detaljni podaci o obveznicama za financiranje unutarnjeg javnog duga, koji se objavljuju u Mjesečnom statističkom izvješću Ministarstva financija, sada su nadopunjeni podacima iz tablice o dugu središnje države koja se objavljuje u Biltenu Hrvatske narodne banke, a u kojoj se također izvješćuje o stanju duga za koji garantira središnja država. Ministarstvo financija je u srpnju 2003. pripremlilo bazu podataka o državnim garancijama pomoću koje će se pratiti kretanja stanja i toka garancija. Međutim, Ministarstvo financija privremeno je prestalo izdavati Mjesečno statističko izvješće, (ne objavljuje se travnja 2003.). Osim toga, podaci o dospjelim nepodmirenim obvezama po rashodima - koji su prvi put službeno zabilježeni na kraju 1999. - te o mjenicama i potraživanjima vezanim uz privatizaciju banaka nisu uključeni.

8. Podaci o poslovanju jedinica lokalne uprave i konsolidiranoj općoj državi dostupni su samo na tromjesečnoj osnovi i uz značajan vremenski odmak. Ministarstvo financija redovno izrađuje mjesečne podatke za potrebe publikacije Statistika međunarodnih financija (engl. *International Financial Statistics*, IFS) i godišnje podatke za potrebe Godišnjaka statistike javnih financija (engl. *GFS Yearbook*).

E. Monetarni podaci

9. Podaci o bilanci monetarnih institucija (uključujući posebne podatke za poslovne banke) te bilanci Hrvatske narodne banke objavljuju se mjesečno, s vremenskim odmakom od četiri do dva tjedna te udovoljavaju zahtjevima Posebnog standarda statističkog izvješćivanja MMF-a. Ključni podaci, npr. oni koji se odnose na novac u optjecaju, sredstva pričuve i međunarodne pričuve HNB-a, dostupni su dan nakon podnošenja zahtjeva. Novi sustav statističkog izvješćivanja, koji omogućuje bankama da u jedinstvenom paketu obrazaca izvješćuju o bilanci stanja, i računu dobiti i gubitka uveden je 1. srpnja 1999., kad se počeo primjenjivati i novi kontni plan za banke. HNB planira u siječnju 2004. uvesti nove obrasce za statističko izvješćivanje i novi kontni plan za banke, u skladu s preporukama Misije MMF-a koja se bavila pitanjima monetarne i financijske statistike iz srpnja 2001., vezanim uz obračunate kamate i zahtjeve MRS-a 39.

10. Na temelju preporuka Misije MMF-a koja je posjetila Hrvatsku 2001. i koja se bavila pitanjima vezanim uz monetarnu i financijsku statistiku, HNB i Ministarstvo financija pokušali su uskladiti podatke o monetarnoj statistici i statistici javnih financija. Međutim, HNB-ovi podaci o neto kreditima banaka državi i dalje nisu u skladu s podacima o financiranju države koje objavljuje Ministarstvo financija. Hrvatska banka za obnovu i razvoj (HBOR) uključena je u podatke o državi u monetarnoj statistici, ali nije uključena u fiskalne podatke koje objedinjuje Ministarstvo financija. U skladu sa smjernicama Priručnika za monetarnu i financijsku statistiku, Misija MMF-a koja je posjetila Hrvatsku 2001. dala je

preporuku da se za potrebe monetarne statistike HBOR vodi pod stavkom *ostalo financijsko posredovanje* unutar podsektora ostalih financijskih institucija; HNB trenutačno razmatra ovaj prijedlog.

11. Kao potpisnica SDDS-a, Hrvatska redovno objavljuje podatke o međunarodnim pričuvama i deviznoj likvidnosti u predlošku usklađenom s metodologijom MMF-a. Podaci se objavljuju mjesečno na web stranicama MMF-a i HNB-a. HNB planira u svoj statistički obuhvat uključiti bilančne podatke investicijskih fondova i osiguravajućih društava. U ožujku 2002., HNB je počeo prikupljati financijske podatke (bilance stanja i strukture investicija) od investicijskih i mirovinskih fondova; ti se podaci još ne objavljuju već se koriste za interne potrebe. Međutim, HNB je u Biltenu br. 83 obavijestio javnost o razvoju drugih financijskih korporacija u financijskom sustavu i prikazao odabrane agregatne podatke (npr. neto aktivu investicijskih i mirovinskih fondova). Prema HNB-u, uključivanje drugih financijskih korporacija u monetarnu statistiku ovisi o procesu usklađivanja hrvatske monetarne statistike s uvjetima za statističko izvješćivanje Europske središnje banke.

F. Statistički podaci o bankovnom sustavu

12. Podaci o aktivnim i pasivnim kamatnim stopama banaka objavljuju se jedanput mjesečno u Biltenu HNB-a. U siječnju 2002. isključene su kamatne stope na međubankovne kredite i kredite središnjoj državi, koje su bile niže. Zbog toga je prosječna stopa porasla, uglavnom kao odraz kamatnih stopa na prekoračenja na tekućim računima građana i poduzeća. Osim toga, kamatne stope štedionica na kredite i depozite nisu bile uključene prije siječnja 2002. Zbog tih promjena došlo je do loma u vremenskoj seriji podataka o aktivnim i pasivnim kamatnim stopama banaka.

G. Podaci o platnoj bilanci

13. Podaci o platnoj bilanci kompiliraju se tromjesečno, u skladu s petim izdanjem MMF-ova Priručnika za izradu platne bilance, a objavljuje ih HNB, koristeći se podacima kojima raspolaže, kao i onima koje dobiva od poslovnih banaka, Ministarstva financija i drugih tijela. Podaci su uglavnom dostupni s vremenskim odmakom od tri mjeseca i naknadno se znatno revidiraju, međutim, podaci koji se odnose na trgovinu dostupni su s vremenskim odmakom od četiri do šest tjedana, dok su podaci o međunarodnim pričuvama dostupni dan nakon podnošenja zahtjeva. Velika revizija statistike platne bilance provedena je u siječnju 1998. godine, nakon čega se uvoz počeo procjenjivati na franko (f.o.b.) osnovi, a uključena je i roba uvezena u slobodne trgovinske zone. Nova istraživanja prijevoza, putovanja-turizma, usluga države i dohotka zaposlenika uvedena su 1999. Metodologija istraživanja putovanja-turizam je izmijenjena u 2002. Dok se istraživanjem prijevoza dolazi do izuzetno točnih procjena, ostala tri istraživanja treba poboljšati. Pored toga, nakon 1999. promjene u vrednovanju isključene su iz sredstava valute i depozita u bankovnom sektoru. Sredinom 2001. uvedena su nova istraživanja komunikacijskih usluga i usluga osiguranja. Tijekom 1999. i 2000., HNB je proširio obuhvat podataka o izravnim ulaganjima određivanjem dodatnih poduzeća. Obuhvat i kvaliteta podataka o portfeljnim ulaganjima relativno su potpuni i točni.

14. Obuhvat podataka o inozemnom dugu poboljšan je u 1999. objavljivanjem informacija o inozemnom dugu prema dužnicima. Veliki dio vanjskog duga Hrvatske

potječe iz vremena prije raspada bivše SFRJ, a hrvatski udio u tom dugu dogovoren je 1995. s kreditorima Pariškog kluba i 1998. s kreditorima Londonskog kluba. Ove su informacije dodatno poboljšane u 2000., nakon što je uvedena nova baza podataka HNB-a. Statistički podaci o inozemnom dugu dostupni su na dan podnošenja zahtjeva, ali neki podaci (npr. inozemni javni dug i dug za koji garantira Republika Hrvatska prema kreditorima), krediti koje je primio domaći sektor stanovništva te primljeni krediti s rokom dospjeća kraćim od 90 dana, nisu obuhvaćeni u standardnim izvješćima. Još uvijek postoji i problem utvrđivanja dospjelih neplaćenih obveza; međutim, vlasti ažuriraju bazu podataka za prethodne godine kako bi se utvrdile stvarne dospjele neplaćene obveze, ukoliko ih ima, i registrirale u platnoj bilanci.

15. Godišnji podaci o stanju međunarodnih ulaganja objavljuju se na web stranici HNB-a s vremenskim odmakom od šest mjeseci.

Tablica 19. Hrvatska: Temeljni statistički indikatori
(1. listopada 2003.)

	Tečaj	Međunarodne pričuve	Bilanca središnje banke	Primarni novac	Ukupna likvidna sredstva	Kamatne stope	Indeks cijena na malo	Izvoz/Uvoz	Tekući račun platne bilance	Ukupni višak/ manjak proračuna opće države	BDP	Inozemni dug/Servisiranje duga
Datum posljednjeg promatranja	1. listopada 2003.	rujan 2003.	kolovoz 2003.	kolovoz 2003.	kolovoz 2003.	kolovoz 2003.	kolovoz 2003.	kolovoz 2003.	2. tr. 2002.	srpanj 2003.	2. tr. 2002.	srpanj 2003.
Podaci primljeni	1. listopada 2003.	26. rujna 2003.	20. rujna 2003.	20. rujna 2003.	20. rujna 2003.	8. rujna 2003.	8. rujna 2003.	30. rujna 2003.	4. rujna 2003.	2. rujna 2003.	26. rujna 2003.	28. kolovoza 2003.
Učestalost primanja podataka	dnevno	tjedno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	tromjesečno	mjesečno	tromjesečno	mjesečno
Učestalost izvješćivanja	dnevno	tjedno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	tromjesečno	mjesečno	tromjesečno	mjesečno
Izvor ažuriranja	HNB	HNB	HNB	HNB	HNB	HNB	DZS	DZS	HNB	MF	DZS	HNB
Način izvješćivanja	<i>on-line</i>	<i>on-line</i>	<i>on-line</i>	<i>on-line</i>	<i>on-line</i>	<i>on-line</i>	<i>on-line</i>	<i>on-line</i>	<i>on-line</i>	<i>on-line</i>	<i>on-line</i>	<i>on-line</i>
Stupanj povjerljivosti	dostupno javnosti	dostupno javnosti	dostupno javnosti	dostupno javnosti	dostupno javnosti	dostupno javnosti	dostupno javnosti	dostupno javnosti	dostupno javnosti	dostupno javnosti	dostupno javnosti	dostupno javnosti
Učestalost objavljivanja	dnevno	tjedno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	mjesečno	tromjesečno	mjesečno	tromjesečno	mjesečno

**HRVATSKA: TRANSAKCIJE VEZANE UZ UGOVOR O LICENCIRANJU
PATENTA JEDNOG VELIKOG HRVATSKOG PODUZEĆA - PRIRODA
TRANSAKCIJA I NJIHOV PRIKAZ U PLATNOJ BILANCI**

U 2002. godini jedno je veliko hrvatsko poduzeće, diversificirano u inozemstvu, revaloriziralo i prenijelo ugovor o licenciranju patenta inozemnoj podružnici.

U drugom tromjesečju 2002., to je hrvatsko poduzeće revaloriziralo ugovor o licenciranju (isključiva prava na tantijeme za prodaju komercijalnog proizvoda) od 0 na 419,4 mil. USD (procjena HNB-a). Hrvatsko je poduzeće zatim prenijelo ugovor o licenciranju svojoj inozemnoj podružnici u zamjenu za dodatni kapital u podružnici od 419,4 mil. USD. Podružnica je ugovor o licenciranju upotrijebila kao kolateral za kredit za stjecanje u trećoj zemlji. Svrha transakcije bila je iskoristiti povoljniji kreditni rejting zemlje u kojoj se nalazi podružnica radi povoljnijih kreditnih uvjeta. Transakcija je imala neto vrijednost nula i nije utjecala na konsolidiranu bilancu hrvatskog poduzeća. Prema petom izdanju *Priručnika za izradu platne bilance* MMF-a, transakcija je evidentirana kao rashod od 419,4 mil. USD u stavci "izravna ulaganja u inozemstvo" (čime se prikazao prijenos prava na tantijeme) i kao kompenzirajući prihod u stavci "kapitalni transferi" (čime se prikazalo stjecanje dodatnog kapitala u podružnici).

U drugom tromjesečju 2003., hrvatsko je poduzeće prikazalo revaloriziranje ugovora o licenciranju kao izvanrednu dobit iz 2002. koja je u cijelosti reinvestirana u poduzeće bez isplate dividendi dioničarima. Kako je otprilike dvije trećine dionica tog hrvatskog poduzeća u vlasništvu inozemnih dioničara, ova je transakcija evidentirana u platnoj bilanci kao rashod od 327,8 mil. USD na tekućem računu, čime se prikazala raspodjela dobiti inozemnim dioničarima, i kao kompenzirajući prihod u istom iznosu u stavci "izravna ulaganja u Hrvatsku" na kapitalnom i financijskom računu, čime se prikazalo potpuno reinvestiranje te dobiti u Hrvatsku.

Budući da te transakcije nisu imale stvarnog ekonomskog učinka, njihov prikaz u platnoj bilanci umanjio bi informativnu vrijednost njezine prezentacije; platna bilanca bi prikazala umjetno nisku vrijednost inozemnih izravnih ulaganja u 2002. i umjetno pogoršanje tekućeg računa u 2003. Zbog toga su te transakcije izostavljene iz prezentacije platne bilance u izvješću članova Misije MMF-a.

HRVATSKA: ANALIZA ODRŽIVOSTI

1. Procjene fiskalne održivosti i održivosti inozemnog duga napravljene su za srednjoročno razdoblje pomoću standardiziranih testova osjetljivosti u odnosu na osnovne projekcije članova Misije MMF-a.

A. Fiskalna održivost

2. Članovi Misije u svojoj osnovnoj projekciji predviđaju smanjenje udjela javnoga duga u BDP-u sa 51,6 posto u 2002. na 45,6 posto u 2007. Razni testovi osjetljivosti pokazuju da održivost srednjoročnog duga nije ozbiljno ugrožena (Tablica 20.), ako hrvatske vlasti nastave provoditi fiskalnu konsolidaciju i ako bude održavana stabilnost tečaja. Kad se povijesne prosječne vrijednosti realne kamatne stope, rasta realnog BDP-a i primarnog viška/manjka upotrijebe tijekom cijelog razdoblja za koje je napravljena projekcija (scenarij 1), udjel javnog duga u BDP-u penje se na 57,3 posto do 2007., te je za oko 12 postotnih bodova viši od razine iz osnovne projekcije. Ovo se uglavnom objašnjava činjenicom da osnovna projekcija uzima u obzir primarne deficite i rast realnog BDP koji su manji od njihovih povijesnih vrijednosti. Među izoliranim šokovima tijekom prve dvije godine projekcije (scenarij 2-4), šok kojem je izložen primarni višak/manjak ima najveći utjecaj na udjel duga na kraju razdoblja, dok šokovi kojima su izloženi realni BDP i realna kamatna stopa dovode do puno manjeg pogoršanja u dinamici duga, iako je ono u prvom slučaju još uvijek znatno. U sva tri slučaja, udjel duga počinje opadati kad prestane djelovanje šokova. Isto vrijedi i za kombinaciju tih šokova (scenarij 5). Jednokratna realna deprecijacija od 30 posto u 2003. (scenarij 6) povećava udjel duga u BDP-u za oko 20 postotnih bodova u odnosu na razinu zabilježenu u 2002., iako se stanje duga počinje smanjivati s nestankom deprecijacijskih šokova. Isto vrijedi za jednokratni porast od 10 postotnih bodova u udjelu javnog duga u BDP-u (scenarij 7). Negativan šok kojem su izloženi prihodi (scenarij 8) dovodi do manjeg pogoršanja dinamike duga zbog visokih historijskih vrijednosti prihoda.

B. Eksterna održivost

3. Prema osnovnoj projekciji članova Misije MMF-a, udjel inozemnog duga u BDP-u smanjuje se sa 68,5 posto u 2002. na oko 59,5 posto u 2007. (Tablica 21.). Do tog se smanjenja uglavnom dolazi putem smanjenja inozemnog zaduživanja države i prelaskom na financiranje koje ne stvara dug (izravna inozemna ulaganja). Prema scenariju 1 (kamatna stopa, rast deflatora hrvatskog BDP-a iskazanog u dolarima, nekamatni tekući račun i tokovi koji ne stvaraju dug kao postotak BDP-a iskazani su prema njihovom povijesnim prosječnim vrijednostima), udjel inozemnog duga u BDP-u povećava se na 114,5 posto do 2007., uglavnom zbog niže stope rasta BDP-a i znatno višeg deficita tekućeg računa. Čini se da Hrvatska vrlo dobro podnosi izolirane šokove kojima su izložene kamatne stope i stope rasta BDP-a (scenariji 2 i 3). Izolirani šokovi kojima su izloženi deflator bruto domaćeg proizvoda iskazan u dolarima i tekući račun (scenariji 4 i 5) i kombinacija šokova kojima su izložene različite makroekonomske i eksterne varijable (scenarij 6) dovode do negativnijih rezultata. Udjel inozemnog duga u BDP-u tako se povećava na oko 105,75 posto u slučaju izoliranog šoka za deflator BDP-a i na otprilike 84,25 posto u slučaju izoliranog šoka za tekući račun, a raste na više od 116,5 posto u slučaju kombiniranog šoka. Jednokratna deprecijacija od 30 posto dovodi do velikog porasta udjela

inozemnog duga u BDP-u na oko 108,5 posto u 2003., no udjel duga se počinje smanjivati kad prestane djelovanje tih šokova.

Zagreb, Hrvatska
27. listopada 2003.

Gosp. Horst Köhler
generalni direktor
Međunarodni monetarni fond
Washington, D.C. 20431
SAD

Poštovani gospodine Köhleru,

1. U skladu s točkom 4. našeg Pisma namjere od 4. srpnja 2003., izvršili smo drugo preispitivanje provedbe našeg gospodarskog programa za 2003. kojeg podupire 14-mjesečni *stand-by* aranžman u iznosu od 105,88 milijuna SPV-a (29 posto kvote). Preispitivanje je potvrdilo da smo i nadalje na putu ostvarivanja glavnog cilja našeg programa, kojeg čini stabilizacija udjela duga proračuna opće države u BDP-u, nakon njegovog neprekidnog rasta tijekom posljednjih godina. Radi osiguranja podrške ostvarenju tog cilja, dobili smo odobrenje Sabora za izmjene i dopune proračuna na način koji osigurava postizanje ciljanog deficita za 2003., koji je smanjen za vrijeme provođenja prvog preispitivanja *stand-by* aranžmana ("prvo preispitivanje"). Izvršeno drugo preispitivanje također ukazuje da je eksterna prilagodba u skladu s ciljem zacrtanim za vrijeme provođenja prvog preispitivanja. Iako predviđeni deficit na tekućem računu platne bilance za 2003. sada iznosi 5,9 posto BDP-a, povećanje je isključivo posljedica većih doznaka s osnove dobiti reinvestirane u Hrvatskoj. Usprkos tome, izvršili smo daljnje pooštavanje monetarne politike i poduzeli mjere za jačanje nadzora nad bankama u cilju postizanja eksterne prilagodbe. Navedene mjere, kao i ostale mjere, te gospodarski izgledi za razdoblje 2003. - 2004. navedeni su u daljnjem tekstu.

Gospodarska kretanja i izgledi

2. Unatoč neočekivano slabom gospodarskom okruženju u Zapadnoj Europi, domaća je gospodarska aktivnost bila snažna u uvjetima niske inflacije, te uz povoljne izgleda za rast i povoljna očekivanja u pogledu inflacije u bliskoj budućnosti. Snažan rast realnog BDP-a u prvom tromjesečju, daljnje jačanje industrijske proizvodnje i prometa na malo u drugom tromjesečju, te naznaka iznimno dobre turističke sezone u trećem tromjesečju potakle su nas da povećamo prognozu rasta za 2003. sa 4,2 posto na 4,7 posto. Očekujemo da će se ovakva viša stopa rasta u potpunosti održati u 2004. godini s obzirom da se očekuje da će se većim rastom javnih investicija, odnosno početkom realizacije četverogodišnjeg projekta izgradnje željezničke infrastrukture neutralizirati učinci smanjivanja rasta osobne potrošnje. Očekuje se da će privatne investicije i nadalje biti velike zahvaljujući povećanom povjerenju nakon izbora u studenom i predviđenom gospodarskom oporavku u Europskoj uniji. Očekuje se da će

doprinos neto inozemne potražnje biti neutralan, nakon njegovog usporavajućeg učinka na rast u posljednje tri godine, zbog veće izvozne potražnje u EU i sporijeg rasta uvoza.

3. Deficit na tekućem računu platne bilance još nije poboljšán, no uvjereni smo da su niže navedene mjere adekvatne za njegovo dostatno smanjivanje u drugoj polovici 2003. kako bi se postigao deficit od 5,9 posto BDP-a na razini cijele godine, u usporedbi s deficitom od 5,5 posto BDP-a zacrtanog za vrijeme prvog preispitivanja. Međutim, veći deficit na tekućem računu neće zahtijevati dodatno inozemno zaduživanje s obzirom da se njegovo pogoršanje može više nego objasniti većim doznakama po osnovi dobiti od kojih je većina reinvestirana u Hrvatskoj. Stoga se očekuje da će udjel inozemnog duga u BDP-u, mjeren na kraju godine, ostati nepromijenjen, te u 2003. iznositi nešto iznad 68 posto. U okviru tekuće politike, za 2004. se predviđa smanjenje deficita na tekućem računu platne bilance na 5,2 posto BDP-a te i nadalje udjel inozemnog duga u BDP-u od otprilike 68 posto.

Fiskalna politika

4. Na putu smo smanjenja deficita proračuna opće države na 4,6 posto BDP-a u 2003. Nakon razočaravajućeg drugog tromjesečja došlo je do povećanja prihoda te smo uvjereni da ćemo dostići planirane prihode za 2003. Očekuje se da će veća dobit, trošarine, i neporezni prihodi biti neutralizirani manjkom u doprinosima za socijalno osiguranje i carinskim pristojbama. Suprotno ranijim namjerama, odlučili smo od Sabora tražiti odobrenje za izmjene i dopune proračuna koje ne bi utjecale na deficit. Kao rezultat tih izmjena i dopuna, masa plaća povećana je za 0,6 posto BDP-a u odnosu na prvo preispitivanje, uglavnom radi izvršavanja plaćanja po sudskoj odluci nezakonito otpuštenom vojnom osoblju početkom 1990-tih te radi prekoračenja povezanih s tekućom reformom sektora obrane. Što se tiče potonjega, već do kraja kolovoza smo smanjili broj zaposlenih u sektoru obrane za više od 5.500 osoba kroz programe sporazumnog raskida radnog odnosa, ranije umirovljenje i otpuštanja. Do kraja godine očekujemo daljnje smanjivanje broja zaposlenih u sektoru obrane na 30.260 osoba, što podrazumijeva smanjivanje broja zaposlenih za dodatnih 3.000, uključujući i 3.000 rezervista koji bi primali plaću u iznosu od 60 posto svoje pune plaće. Broj će se zaposlenih u oružanim snagama smanjivati i u srednjoročnom razdoblju. Reforma plaća u vojsci (nakon sedmogodišnjeg zamrzavanja plaća), više otpremnine te manja povećanja u sektoru obrazovanja doprinijeli su prekoračivanju troškova plaća, što je u potpunosti kompenzirano smanjenom potrošnjom za investicije, kamate, subvencije i transfere te robu i usluge. Prema potrebi, Vlada je spremna izvršiti daljnja smanjenja izdataka radi dostizanja ciljanog deficita.

5. Financiranje deficita se značajno promijenilo. Djelomična privatizacija INA-e Industrije nafte, Zagreb, iako odgođena na početak četvrtog tromjesečja, ostvarila je veće prihode od predviđenih (prethodna mjera), smanjujući tako potrebu za neto zaduživanjem i poboljšavajući izgled za stabilizaciju udjela javnog duga u BDP-u. Očekuje se da će neto inozemno zaduživanje imati udio u BDP-u nešto veći od 1 posto od predviđenog u prvom preispitivanju, odražavajući veća korištenja i uštede pri otplatama zbog tečajnih razlika. Preciznije, suprotno prethodnim namjerama, povukli smo prihode od samurajskih obveznica za premošćivanje kašnjenja prihoda od privatizacije INA-e. Kao djelomična kompenzacija, odlučili smo deponirati sredstva

od druge tranše Zajma za strukturnu prilagodbu Svjetske banke (engl. *Structural Adjustment Loan, SAL*) na devizni račun kod HNB-a dok ne budu potrebni za servisiranje inozemnog duga početkom 2004. (prethodna mjera)¹. U skladu s tim kretanjima, potrebe za domaćim neto zaduživanjem znatno su smanjene. Budući da financiranje nebankovnog sektora (uključujući smanjenje dospjelih neplaćenih obveza) ostaje nepromijenjeno, očekuje se da će država biti glavni neto osiguravatelj sredstava za bankovni sustav u iznosu od 1,2 posto BDP-a za cijelu 2003.

6. U skladu s novim zakonom o proračunu, Vlada je pripremila prijedlog proračuna za 2004. i srednjoročne fiskalne projekcije koje predviđaju smanjenje državnog deficita na 2 posto BDP-a do 2007. Međutim, taj proračun neće biti dostavljen Saboru prije izbora.² Proračun nastoji smanjiti deficit proračuna opće države na 3,8% BDP-a u 2004. Predviđa se umjereni pad prihoda na 44,6% BDP-a, što u velikoj mjeri odražava nove odbitke od poreza na dohodak i nastavak smanjivanja naplate uvoznih carina uslijed provedbe WTO, bilateralnih i regionalnih sporazuma o liberalizaciji trgovine. Drugih promjena u sustavu prihoda neće biti. Kako bi se smanjio deficit, kao što je planirano, udio rashoda u BDP-u morao bi se smanjiti za 1,1 posto BDP-a. Nominalna masa plaća ostat će se na razini iz 2003., što bi rezultiralo proračunskom uštedom od 0,8 posto BDP-a. Smanjenje zaposlenosti (uključujući onu ostvarenu tijekom 2003.), te novi odbici od poreza na dohodak, unatoč tomu, omogućit će rast neto realnih plaća od oko 4 posto. Dodatna ušteda od 0,3 posto BDP-a postigla bi se nominalnim održavanjem rashoda za izgradnju autoceste na istoj razini, kao i smanjivanjem kapitalne potrošnje financirane iz državnog proračuna. Svjesni smo da će biti potrebna još oštrija proračunska politika u 2004., ako se ne izvrši prilagodba deficita tekućeg računa platne bilance kao što je predviđeno.

7. Ako nova vlada odluči nastaviti provedbu četverogodišnjeg programa investiranja u željezničku infrastrukturu, za ciljni fiskalni deficit u 2004. bila bi potrebna dodatna sredstva u iznosu od 1,2 posto BDP-a na godišnjoj razini. Naše projekcije predviđaju da bi malo povećanje trošarina za benzin osiguralo sredstva u iznosu od 0,3 posto BDP-a. Smanjenjem potrošnje vezene uz transfere (0,5 posto BDP-a), robu i usluge (0,2 posto BDP-a), subvencije i investicije središnje države (0,1 posto BDP-a) osigurala bi se preostala sredstva.

8. Budući da će vjerojatno prihodi od privatizacije biti mnogo niži nego u 2003. (vidi točku 16. niže navedenu), potrebe za neto zaduživanjem bit će veće nego u 2003., no još uvijek će omogućavati određeno manje smanjenje udjela javnog duga u BDP-u jer neće doći do neto povećanja državnih garancija. Unatoč velikim domaćim otplatama, Vlada će se oslanjati na domaće zaduživanje što je više moguće.

9. Odgoda misije vezane uz fiskalno Izvješće o poštivanju standarda i kodeksa (engl. *Reports on the Observance of Standards and Codes, ROSC*) na početak 2004.

¹ Kako bi se izbjegao učinak ove transakcije na ciljne neto raspoložive međunarodne pričuve na 31. prosinca 2003., predlažemo prilagodbu Dodatka VI. Memoranduma o ekonomskoj i financijskoj politici na način da se iz definicije neto raspoloživih međunarodnih pričuva isključe devizni depoziti države.

² Privremeno odobrenje proračuna za prvo tromjesečje 2004. donio je Sabor zajedno s izmjenama i dopunama proračuna za 2003. Vlada je također objavila smjernice za financiranje agencija koje se uključuju u konsolidiranu središnju državu i jedinica lokalne uprave u 2004.

kako bi se povezala s Procjenom financijske odgovornosti države od strane Svjetske banke, osigurava Ministarstvu financija dodatno vrijeme za pripremu. Novi SAP softverski sustav se pokazao korisnim u izvršenju proračuna za 2003. i pripremu proračuna za 2004., no još ga je potrebno primijeniti na upravljanje dugom i praćenje dospjelih neplaćenih obveza. Očekuje se da će fiskalni savjetnik kojeg osigurava Fond pomoći u tom pogledu, kao i u prikupljanju pravovremenih i pouzdanih fiskalnih podataka (uključujući one o garancijama), što će omogućiti ovom ministarstvu da nastavi s redovitim objavljivanjem svog Mjesečnog statističkog izvješća.

Monetarna i tečajna politika

10. Kao odgovor na podatke o slabom tekućem računu platne bilance HNB je nedavno pojačao mjere uvedene u siječnju 2003. s ciljem ograničavanja kreditne ekspanzije i inozemnog zaduživanja povećavši kunski dio obvezne pričuve na deviznu pasivu banaka sa 25 posto na 35 posto (stopa obvezne pričuve je 19 posto). Tom je mjerom smanjena likvidnost banaka i pojačan pritisak na kamatne stope, uz povećanje kamatnih stopa na tržištu novca na oko 10 posto. HNB smatra da do kraja godine neće biti potrebne nikakve dodatne mjere, ali je spreman poduzeti daljnje mjere ne dođe li do očekivanog smanjenja rasta kredita, uvoza i deficita tekućeg računa platne bilance.

11. U 2004. godini HNB namjerava usvojiti značajnu promjenu svoje monetarne politike. Privremeni kreditni limiti uvedeni na početku 2003. bit će ukinuti početkom 2004. Budući da novi zahtjevi za dodatno rezerviranje za brzorastuće banke, koji stupaju na snagu u isto vrijeme, neće imati jednako ograničavajući utjecaj na rast kredita, HNB će iskoristiti postojeće instrumente kako bi osigurao potrebnu restriktivnost monetarnih uvjeta. U isto vrijeme HNB će razmotriti mogućnost promjene svoje monetarne politike uvođenjem prekonoćnog deponiranja (engl. *deposit facility*) za likvidnost banaka kako bi se zajedno s postojećim lombardnim kreditom kreirao koridor za kamatne stope, u cilju upravljanja kamatnim stopama putem operacija na otvorenom tržištu, a u okviru tog koridora. HNB je zamolio Fond za tehničku pomoć u početku priprema za taj režim promjena.

12. HNB želi potvrditi svoju tečajnu politiku i smatra da je razina tečaja općenito primjerena. U skladu s time, namjerava i dalje održavati općenito stabilan tečaj kune prema euru, dopuštajući kratkoročna kolebanja kao i prije. Uglavnom će se oslanjati na svoje regulatorne i nadzorne ovlasti kako bi spriječio jačanje nepokrivenih deviznih pozicija. U skladu s tom politikom HNB nije intervenirao na deviznom tržištu od ožujka 2003.

13. Godišnja stopa kreditne ekspanzije smanjena je sa 31,3 posto na kraju 2002. na 20,8 posto u kolovozu 2003., te se očekuje da će do kraja tekuće godine pasti na 16,2 posto. Iako je godišnja stopa rasta kredita poduzećima do kolovoza smanjena za više od polovice, tj. na 9,2 posto, krediti stanovništvu ostali su na visokih 31,3 posto. Osim navedenog usporavanja i smanjenja potreba središnje države za financiranjem, monetarni je program HNB-a za 2003. uglavnom nepromijenjen, što rezultira jačanjem neto devizne pozicije bankarskog sustava. Provizorni program za 2004. predviđa daljnje usporavanje rasta ukupnih likvidnih sredstava na 10,75 posto i kredita privatnom sektoru na 12,5 posto.

14. HNB nastavlja razvijanje svojih regulatornih i nadzornih funkcija². Donesena je podzakonska regulativa i upute za provedbu nedavno usvojenog deviznog zakona, te sve upute za primjenu podzakonske regulative uz novi Zakon o bankama. Podzakonska regulativa o podružnicama stranih banaka i zahtjevima za likvidnost banaka nisu doneseni, jer za prvima ne postoji potreba ni sada niti u doglednoj budućnosti, a što se tiče drugih, HNB radije upućuje banke na međunarodne dobre prakse na internetskim stranicama BIS-a i HNB-a. U svrhu poboljšanja suradnje među supervizorima Sabor je zatražio od Ministarstva financija da osnuje vijeće domaćih supervizora u kojemu će sudjelovati i HNB. U međuvremenu je HNB dobio podatke od agencije za nadzor društava za osiguranje prema kojima je kreditni rizik u vrijednosti od jedne šestine kredita stanovništvu (tj. 4,25 posto BDP-a) sredinom 2003. prenesen iz banaka u osiguravajuća društva. Očekuje se da će prvi memorandumi o razumijevanju u vezi s prekograničnom suradnjom s inozemnim bankovnim supervizorima biti potpisani u narednih nekoliko mjeseci. U međuvremenu u HNB-u već postoji neformalna suradnja sa stranim bankovnim supervizorima. HNB trenutno izrađuje agregatne bilance poduzeća na osnovi podataka dobivenih od Financijske agencije (FINA-e), te je zatražio od banaka (kao prethodnu mjeru) da podnesu izvješća o deviznoj izloženosti svojih deset najvećih klijenata. HNB također nastavlja razvijanje vlastitog sustava ranog upozoravanja i testova osjetljivosti na stres bilanci banaka na osnovi nedavno osigurane tehničke pomoći Fonda. Sektor nadzora i kontrole bit će reorganiziran do kraja 2003. i ojačan novim osobljem i stalnim stručnim usavršavanjem.

Pristupanje EU i strukturne politike

15. Članstvo u EU i nadalje je naš najvažniji politički cilj. Vlada je stoga poslala svoje odgovore na Upitnik Europske komisije, a Sabor je usvojio preostalih dvadeset zakona što je bilo potrebno kako bi se hrvatsko zakonodavstvo uskladilo sa standardima EU prije njegova raspuštanja. Sada je važno u cijelosti provesti nove zakone u području gospodarstva. Tako je novi zakon o radu, koji će u potpunosti stupiti na snagu 1. siječnja 2004., snizio indeks zakonske zaštite zaposlenja u Hrvatskoj za 23 posto. Indeks je objedinjen u skladu s metodologijom OECD-a.

16. Iako je uspješno prodala 25 posto plus jednu dionicu INA-e Vlada nije privela kraju svoj privatizacijski program. Kako bi ubrzala privatizaciju Hrvatske poštanske banke (HPB), Vlada je poslala revidirano pismo IFC-u kojim mu daje mandat za obavljanje *due diligence* postupka (prethodna mjera) u cilju dobivanja odobrenja Upravnog odbora IFC-a za preuzimanje 19 posto udjela u temeljnom kapitalu banke do kraja 2003. (modificirana strukturna kontrolna točka). IFC je već poslao izaslanstvo da započne *due diligence* proces, koji bi se prema očekivanjima trebao dovršiti u razdoblju od listopada do studenoga 2003. Zbog otpora sindikata Vlada je odgodila prodaju 7 posto kapitala Hrvatskih telekomunikacija (HT) do 2004. To će vjerojatno biti jedini veći privatizacijski prihod proračuna u 2004. Vlada se još uvijek nada da će postići sporazum s katoličkom crkvom o prijenosu 25 posto kapitala Croatia osiguranja (CO) kao nadoknade za imovinu oduzetu nakon Drugoga svjetskog rata. Dodatnih 20 posto kapitala CO-a moglo bi se onda prodati na burzi 2004.

² Uvođenje "crne liste" dužnika koja je objedinjena uz pomoć udruge banaka u listopadu 2003. trebalo bi pomoći bankama u donošenju odluka o kreditima. Ta privremena mjera bit će zamijenjena uvođenjem registra kredita tijekom 2004.

Naposljetku, Vlada namjerava privatizirati samo poduzeće za distribuciju Hrvatske elektroprivrede (HEP). Ta se privatizacija vjerojatno neće provesti prije 2005. Svi privatizacijski procesi koji se odvijaju posredstvom Hrvatskog fonda za privatizaciju (HFP), osim nekoliko ponuda koje se trenutačno razmatraju, zaustavljeni su dok idući Sabor ne usvoji novi zakon o privatizaciji.

17. Ocjene, projekcije i politike navedene u ovom Pismu namjere zamjenjuju one izložene u Memorandumu o gospodarskoj i financijskoj politici koji je priložen našem Pismu namjere od 27. prosinca 2002. te u Dodatnom memorandumu o gospodarskoj i financijskoj politici priloženom našem Pismu namjere od 4. srpnja 2003., koji i nadalje predstavljaju ciljeve naše politike u odnosu na sva pitanja koja se posebno ne navode u ovom pismu.

18. Na temelju rezultata koji su do sada postignuti u okviru našeg programa i politika navedenih u ovom Pismu namjere, tražimo (a) dovršenje drugog preispitivanja provedbe programa u okviru *stand-by* aranžmana i (b) odgodu ispunjavanja kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa određenih za 30. rujna 2003. koji se odnose na kumulativni deficit proračuna konsolidirane središnje države, neto raspoložive međunarodne pričuve HNB-a i neto domaću aktivu HNB-a. Prvi kriterij za ocjenu uspješnosti izvršenja programa nije ispunjen zbog kašnjenja privatizacijskih prihoda od djelomične prodaje INA-e. Ta je uplata sada primljena i vjerujemo da je taj kriterij za ocjenu uspješnosti izvršenja programa u svakom drugom pogledu ispunjen. Relativno mali iznos nedostajao je za ispunjenje drugog kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa jer uvjeti na deviznom tržištu nisu pogodovali intervenciji. Uvjereni smo da je udovoljeno svim drugim kriterijima za ocjenu uspješnosti izvršenja programa određenima za kraj rujna te da zahtjev za odgodu primjenjivosti kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa neće biti potreban u vrijeme rasprave Izvršnog odbora.

19. Vjerujemo da se politikama navedenim u ovom Pismu namjere mogu postići ciljevi našeg gospodarskog programa, no spremni smo poduzeti sve daljnje mjere kojima bismo pospješili njegovo provođenje. Konzultirat ćemo se s Fondom o usvajanju tih mjera i prije revidiranja politika sadržanih u ovom pismu, u skladu s Fondovim politikama o takvim tipovima konzultacija. Treće preispitivanje u okviru programa koje se, kako je planirano, treba dovršiti sredinom veljače 2004., pružit će nam mogućnost za to.

20. Želimo potvrditi da ne namjeravamo povlačiti sredstva koja će nam biti stavljena na raspolaganje u okviru aranžmana nakon završetka sadašnjeg preispitivanja i trećeg preispitivanja provedbe programa, te nakon zadovoljavanja kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa za 31. prosinca 2003.

S poštovanjem,

Slako Linić,
potpredsjednik Vlade

Mato Crkvenac,
ministar financija

Željko Rohatinski,
guverner
Hrvatske narodne banke

Prilog: Prethodne mjere i revidirana strukturna kontrolna točka

Tablica 1. Prethodne mjere i revidirana strukturna kontrolna točka

- A. Prethodne mjere
1. Vlada prima prihode od djelomične privatizacije INA-e
 2. HNB traži od banaka da podnesu izvješća o deviznoj izloženosti svojih deset najvećih klijenata
 3. Vlada deponira sredstva od isplate druge tranše SAL-a na devizni račun kod HNB-a do početka 2004.
 4. Vlada šalje IFC-u revidirano pismo kojim mu daje mandat da obavi *due diligence* postupak za preuzimanje 19 posto udjela u temeljnom kapitalu HPB-a
- B. Revidirana strukturna kontrolna točka
1. Dobiti odobrenje Upravnog odbora IFC-a za preuzimanje 19 posto udjela u temeljnom kapitalu HPB-a do 31. prosinca 2003.

MEĐUNARODNI MONETARNI FOND

REPUBLIKA HRVATSKA

**Drugo preispitivanje u okviru *stand-by* aranžmana i zahtjev za odgodu
ispunjavanja kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa -
Dodatne informacije**

Sastavili: Sektor za Europu I i Sektor za razvoj i reviziju politike
(u suradnji sa Sektorom za pravna pitanja)

Odobrili: Michael Deppler i Anthony Boote

10. studenoga 2003.

1. Ovaj dodatak sadrži dodatne informacije o ekonomskim trendovima i provedbi programa koje su nam stavljene na raspolaganje nakon izdavanja izvješća članova Misije. On ujedno predlaže, na temelju pisma koje su nam uputile hrvatske vlasti, odgodu ispunjavanja kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa određenog za kraj rujna koji se odnosi na smanjenje dospjelih neplaćenih obveza proračuna središnje države. Nove informacije ne mijenjaju bit procjene članova Misije koja je sadržana u izvješću.

I. NAJNOVIJA KRETANJA

2. Godišnja stopa inflacije mjerene cijenama na malo je smanjena sa 1,6 posto u rujnu na 1,5 posto u listopadu, dok je temeljna inflacija porasla sa 0,9 posto na 1,0 posto.

3. Godišnji rast industrijske proizvodnje je smanjen sa 3,1 posto u kolovozu na 2,9 posto u rujnu, zbog čega je u prvih devet mjeseci ove godine godišnja stopa rasta smanjena sa 5,5 posto na 5,2 posto.

4. Tečaj kune prema euru je ostalo stabilan, a Hrvatska narodna banka (HNB) nije intervenirala na deviznom tržištu. Prihodi ostvareni djelomičnom privatizacijom INA-e su repatrirani (505 milijuna američkih dolara), a 200 milijuna američkih dolara ovih prihoda je država prodala HNB-u. Izravna prodaja dodatnih 200 milijuna američkih dolara HNB-u je planirana u prosincu, a očekuje se da će preostali dio prihoda biti upotrijebljen za podmirivanje deviznih obveza države.

5. Rast kredita odobrenih ostalim domaćim sektorima je smanjen sa 24 posto zabilježenih u prvih devet mjeseci 2002. na procijenjenih 12,25 posto u prvih devet mjeseci 2003. (nakon prilagodbe za tečajna kretanja i pokušaje banaka da izbjegnu poštivanje propisanih limita kroz sekuritizaciju i transfere aktive na svoje matične banke).

6. Kamatne stope na tržištu novca su smanjene sa 5,9 posto u drugom tjednu listopada na 3 posto u četvrtom tjednu listopada. Iako razlozi za ovo smanjenje još uvijek nisu razvidni, ono se može povezati sezonskim smanjenjem gotovine u optjecaju nakon završetak glavnog dijela turističke sezone i otvorenosti kapitalnog računa. HNB je 3. studenoga najavio dalje povećanje stope obvezne pričuve koja se obračunava na deviznu osnovicu a izdvaja u kunama, sa 35 posto na 42 posto. To će povećanje biti postupno provedeno u razdoblju od studenoga do prosinca. Ova je mjera namijenjena neutraliziranju ekspanzijskog efekta državne potrošnje konvertiranih privatizacijskih prihoda i može biti popraćena ponovnim rastom kamatnih stopa na tržištu novca.

7. Fiskalni rezultati zabilježeni u prvih devet mjeseci 2003. su bili nešto bolji od očekivanih. Prihodi proračuna središnje države su bili u skladu s projekcijama, dok su rashodi proračuna središnje države bili za 0,4 posto BDP-a niži od navedenih u projekciji, i to uglavnom zbog smanjena rashoda za usluga (bez plaća proračunskih korisnika) i investicije. Rezultati ostvareni na razni jedinica lokalne uprave su također bolji od očekivanih. Međutim, usprkos očekivanom porastu prihoda od trošarina i cestarina, Hrvatske autoceste (HAC) su zabilježile veći deficit od predviđenoga zbog zamaha u realizaciji projekata izgradnje autocesta. Deficit proračuna opće države je bio za 0,3 posto BDP-a niži od planiranoga.

8. Udjel duga opće države, koji obuhvaća stanje izdanih garancija i dospjele neplaćene obveze, je povećan sa 51,6 posto na kraju 2002. na 52,3 posto BDP-a na kraju rujna 2003. Taj je rast bio potaknut financiranjem deficita i, posebice, neto izdavanjem državnih garancija. No, ako se uzmu u obzir prihodi ostvareni privatizacijom INA-e i strogo ograničenje za izdavanje novih garancija, Vladin cilj smanjena udjela duga do kraja 2003. na razini zabilježenu na kraju 2002. ostaje ostvariv.

9. Kumulativni deficit robne razmjene je u prvih devet mjeseci 2003. iznosio 5,2 milijarde američkih dolara (4,7 milijarde eura), što je u skladu s projekcijom članova Misije, u usporedbi sa 3,8 milijardi američkih dolara (4,1 milijardu eura) u istom razdoblju 2002. Iskazan u američkim dolarima, izvoz je povećan za 24 (3,5) posto, a uvoz za 30,6 (8,9) posto u odnosu na isto razdoblje 2002. Ako se uzmu u obzir (još uvijek preliminarni) rekordni prihodi od turizma, članovi Misije sad očekuju da će deficit tekućeg računa ostati ispod revidiranog programskog cilja od 5,9 posto BDP-a.

10. Održavajući kontinuirano neto zaduživanje sektora poduzeća i bankarskog sektora, udjel inozemnog duga je porastao sa 68,5 posto na kraju 2002. na 70,1 posto BDP-a na kraju rujna. U skladu s navedenim, članovi Misije sad očekuju da će udjel inozemnog duga u BDP-u ostati viši od 70 posto BDP-a na kraju godine.

II. PROVEDBA PROGRAMA

11. Sve prethodne mjere za održavanje rasprave Izvršnog odbora 12. studenoga 2003. su ispunjene (Tablica 1.). Prihodi od djelomične privatizacije INA-e su deponirani na račun HNB-a kod inozemne poslovne banke 10. studenoga 2003. Iako su sredstva deponirana u razdoblju kraćem od pet dana prije planiranog datuma održavanja sastanka Izvršnog odbora, članovi Misije su potvrdili da je depozit uistinu položen.

12. Zadovoljeni su kriteriji za ocjenu uspješnosti izvršenja programa određeni za kraj rujna koji se odnose na ugovoreni i garantirani nepriviligirani srednjoročni i dugoročni inozemni javni dug i kratkoročni inozemni duga.

13. Kao što je očekivano, kriterij za ocjenu uspješnosti izvršenja programa određen za kraj rujna koji se odnosi na kumulativni deficit proračuna središnje države je premašen, ali samo zbog kašnjenja prihoda od privatizacije INA-e.

14. Kriterij za ocjenu uspješnosti izvršenja programa određen za kraj rujna koji se odnosi na smanjenje dospjelih neplaćenih obveza proračuna središnje države nije zadovoljen u manjoj mjeri. Hrvatske su vlasti ovo malo odstupanje u zadovoljavanju navedenog kriterija objasnile manjkom likvidnosti koji je bio uzrokovan kašnjenjem privatizacijskih prihoda i traže odgodu za njegovo ispunjavanje. Članovi Misije podržavaju zahtjev hrvatskih vlasti s obzirom da je veličina odstupanja mala (manja od 0,02 posto BDP-a) i s obzirom da očekuju da će ciljano smanjenje dospjelih neplaćenih obveza određeno za kraj prosinca biti zadovoljeno nakon nedavnog primitka privatizacijskih prihoda.

Ovo prekoračenje naglašava potrebu jačanja provedbe programa od strane hrvatskih vlasti i važnost spremnosti hrvatskih vlasti - vidi točku 30. Ocjene članova Misije - da poduzmu neophodne mjere kojima će osigurati ispunjavanje kriterija za ocjenu uspješnosti izvršenja programa određenih za kraj prosinca.

15. Vlada je dostavila podatke o stanju izdanih garancija na 30. rujna 2003. (strukturalna kontrolna točka), koji ukazuju na neto porast garancija od 0,8 posto BDP-a u prva tri tromjesečja 2003.

16. Misija IFC-a je posjetila Zagreb u razdoblju od 3. do 11. studenoga kako bi obavila *due diligence* postupak u cilju dobivanja odobrenja Upravnog odbora IFC-a za preuzimanje 19 posto udjela u temeljnom kapitalu HPB-a do kraja 2003., što je i strukturalna kontrolna točka programa.

Tablica 1. Hrvatska: Postignuti rezultati u okviru *stand-by* aranžmana tijekom prvih devet mjeseci 2003.

		Na kraju				
		ožujka	lipnja	rujna		
Prethodne mjere						
1. Vlada prima prihode ostvarene privatizacijom jednog dijela INA-e				ispunjeno 10. studenoga 2003.		
2. HNB tražiti od banaka da podnesu izvješća o deviznoj izloženosti svojih najvećih deset klijenata				ispunjeno 23. listopada 2003.		
3. Vlada deponira sredstva od isplate druge tranše SAL-a na devizni račun kod HNB-a do početka 2004.				ispunjeno 24. listopada 2003.		
4. Vlada šalje IFC-u revidirano pismo kojim mu daje mandat da obavi <i>due diligence</i> postupak za preuzimanje 19 posto udjela u temeljnom kapitalu HPB-a				ispunjeno 2. listopada 2003.		
Kvantitativni kriteriji za ocjenu uspješnosti izvršenja programa						
1-a Kumulativni deficit proračuna konsolidirane središnje države 1/		program	4.053	(u mil. HRK, ako nije drugačije naznačeno)	6.398 ^{2/}	4.889 ^{3/}
		ostvareno	3.153		5.941	6.823
		odstupanje (+)	900		457	-1.934
1-b Kumulativni deficit proračuna konsolidirane opće države 1/		program	4.325 ^{2/}		6.615	4.620 ^{2/3/}
		ostvareno	2.960		5.719	6.427
		odstupanje (+)	1.365		896	-1.807
2 Smanjenje dospjelih neplaćenih obveza proračuna konsolidirane središnje države 4/		program	150		300	450
		ostvareno	119		303	415
		odstupanje (+)	-31		3	-35
3 Kumulativna povećanja nepriviligiranog inozemnog duga koji su ugovorile opća država, HNB i HBOR 1/5/		program	704		970	652
	>1 godine	ostvareno	513		757	193
		odstupanje (+)	191		213	459
	<5 godina	program	100		100	100
		ostvareno	0		25	0
		odstupanje (+)	100		75	100
4 Kumulativna povećanja kratkoročnog inozemnog duga opće države, HNB-a i HBOR-a 1/ 5/		program	120		0	0
		ostvareno	0		0	0
		odstupanje (+)	120		0	0
5 Kumulativne promjene neto raspoloživih međunarodnih pričuva Hrvatske narodne banke 4/ 5/		program	-120		-184	46 ^{6/}
		ostvareno	53		111	0
		odstupanje (+)	173		295	-46
6 Kumulativne promjene neto domaće aktive Hrvatske narodne banke 1/		program	331		2.167	4.885 ^{7/}
		ostvareno	-569		1.264	4.931
		odstupanje (+)	900		903	-46
Indikativni limiti						
1 Masa plaća u proračunu konsolidirane središnje države 1/		program	4.603		9.075	13.600
		ostvareno	4.660		9.463	14.230
		odstupanje (+)	-57		-388	-630
2 Kumulativne promjene neto kredita bankovnog sustava proračunu konsolidirane opće države 1/		program	-170		-4	-745
		ostvareno	-1.733		-1.131	28
		odstupanje (+)	1.563		1.127	-773
3 Kumulativno povećanje neto kredita bankovnog sustava odabranim javnim poduzećima 1/		program	463		278	-550
		ostvareno	-337		-772	417
		odstupanje (+)	800		1.050	-967
Strukturalni kriteriji za ocjenu uspješnosti izvršenja programa						
1. Vlada priprema do kraja ožujka 2003. kriterije za izdavanje garancija					nije zadovoljeno; zadovoljeno 15. srpnja 2003.	
Strukturalne kontrolne točke						
1. Sabor odobrava do kraja ožujka 2003. novi zakon o proračunu koji zadovoljava uvjete navedene u točki 16. MEFP-a					nije zadovoljeno; odobren u Saboru 29. svibnja 2003.	
2. HNB donosi do kraja lipnja 2003. i provodi do kraja rujna 2003. odluku kojom se opcije uključuju u izračunavanje neto otvorene devizne pozicije banaka					predmetna odluka je stupila na snagu 1. travnja 2003.	
3. Vlada donosi do kraja ožujka 2003. odluku o primljenim ponudama za privatizaciju INA-e					nije zadovoljeno; konačna odluka je donesena u srpnju 2003.	
4. Vlada priprema do kraja ožujka 2003. program privatizacije HPB-a koji zadovoljava uvjete navedene u točki 23. MEFP-a (prati će se u suradnji s IFC-om)					nije zadovoljeno; Vlada je 10. lipnja 2003. uputila formalni poziv IFC-u za preuzimanje 19 posto udjela u temeljnom kapitalu HPB-a uz odgovarajuća prava veta	
5. Priopćiti podatke o stanju izdanih garancija na 30. rujna 2003.					podaci su primljeni 14. listopada 2003.	

Izvor: Podaci hrvatskih vlasti

1/ Gornja granica.

2/ Indikativni limiti (nije kriterij za ocjenu uspješnosti izvršenja programa).

3/ Umanjeno za 2.355 milijuna kuna za središnju državu i za 2.318 milijuna kuna za opću državu kako bi se uzeo u obzir manjak prihoda nastao kašnjenjem prihoda od privatizacije INA-e (Prilog I., Dodatak III. *IMF Country Report* br. 03/252 i Prilog I., Dodatak III. *IMF Country Report* br. 03/252).

4/ Donja granica.

5/ U mil. USD.

6/ Uskladenost za nedospjele prihode od privatizacije INA-e i iznos sredstva koje je američko Ministarstvo financija isplatilo nakon odmrzavanja imovine Narodne banke bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (Tablica 4., Prilog I. *IMF Country Report* br. 03/252).

7/ Uskladenost za nedospjele prihode od privatizacije INA-e (Tablica 4., Prilog I. *IMF Country Report* br. 03/252).